

GOODWILLREDOVISNING

– EN STUDIE OM DE SVENSKA BANKERNAS REDOVISNING AV GOODWILL I BALTIKUM

Magisteruppsats i Företagsekonomi för Civilekonomexamen

Jessica Suutari
Sandra Bengtsson

VT 2011:CE01

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN FÖR DATA- OCH AFFÄRSVETENSKAP

Svensk titel: Goodwillredovisning – En studie om de svenska bankernas redovisning av goodwill i Baltikum.

Engelsk titel: Goodwill accounting – A study of the Swedish banks accounting for goodwill in the Baltics.

Utgivningsår: 2011

Författare: Jessica Suutari och Sandra Bengtsson

Handledare: Hossein Pashang

Abstract

Background/problem: Goodwill has during a long period of time been the basis for series of studies on how companies report and should report its value. IFRS bases the valuation of goodwill on subjective judgments of senior managers and this leaves space for a desirable accounting outcome. By definition, value of goodwill is assumed to be specified as the future earning power of the acquired entity in regards with the value of the combined business as a whole. There are also indications that the information about the future impairments of goodwill is crucial for the stakeholders' assessments of the banks performances over time. This study focused on the goodwill accounting of four Swedish banks which operate in the Baltic States. In a published article by DN (2011-01-20) "Borg: Vi var illa ute 2009" the minister of finance, Anders Borg, explains that there were many people who did not understand what kind of trouble Sweden was in, when the crisis in Latvia had become a fact and the International Monetary Fund waited. The quality of their goodwill accounting was examined.

Questions/objective: The main question of the study is "how reported the banks their goodwill in the Baltics during the years 2006 and 2009?" The ultimate objective of this study is to assess a descriptive and a comparative focus on how banks interpreted the value of goodwill based on IFRS. That is how they measured and reported goodwill based on IFRS during the years 2006 and 2009.

Method/theory: In this study, we adopted an interpretive approach to examine the accounting quality of the four banks annual reports by means of qualitative and quantitative accounting data. We made an institutional analysis of the IASB's standards by interpreting these standards in relationship with Swedish norms and culture of accounting. We even carried out a descriptive and a comparative content analysis of the text material. Two valuation problems were identified; (1) goodwill valuation is drawn from bargaining, which is a highly subjective form of assessment, and (2) management accountability is disconnected from goodwill accounting in the sense that impairment testing diffuses disclosure about how value of goodwill is maintained and improved.

Result of the study: In order to gain knowledge about the quality of the banks goodwill valuation and goodwill accounting, the method of goodwill valuation and goodwill accounting of the four banks has been studied. We found out that; (a) there are variations in value estimates which are difficult to be reasonable explained, (b) it was even observed that management was due to sufficient impairment criteria's and that the management had difficult

to appreciate the value of goodwill, (c) another problem among the banks is that they had difficult to specify the life of goodwill because components of the goodwill are varied, and (d) the last critical result is disclosure in goodwill valuation which is related to the issue and problem of disclosure. Due to the problems related to a, b and c the four banks have difficult to disclose sufficient information about the quality of goodwill valuation.

This study is further written in Swedish.

Keywords: Goodwill, Goodwill accounting, Goodwill valuation, Impairment, Disclosure, Financial crisis, Swedish banks

Sammanfattning

Bakgrund/problemområde: Goodwill har under en lång tid varit underlag för en rad studier om hur företagen redovisar och ska redovisa goodwill. IFRS baserar värderingen av goodwill på att företagsledningarna ska göra subjektiva bedömningar i form av uppskattningar och antaganden. Detta uppmuntrar vissa företag till att välja tillvägagångssätt som ger ett önskvärt resultat hos företagsledningen. Goodwill speglar den framtida intjäningsförmågan hos det förvärvade företaget och relaterar därmed till värderingen av verksamheten som en helhet. Det finns indikationer på att den information som bankerna ger ut gällande framtida goodwillnedskrivningar är avgörande för intressenterna i deras bedömning om bankernas prestationer över tiden. Studien fokuserar på fyra svenska bankers redovisning av goodwill, vilka innehar andelar i Baltikum. I en utgiven artikel av DN (2011-01-20) ”Borg: Vi var illa ute 2009” förklarar finansminister Anders Borg att det inte var många som förstod hur illa ute Sverige var när krisen i Lettland hade blivit ett faktum och Internationella valutafonden väntade. I studien granskades bankernas kvalitet på goodwillredovisningen.

Frågor/syfte: Studiens huvudfråga är ”Hur redovisade Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken goodwillen i Baltikum under år 2006 och 2009?” Huvudsyftet med studien är att genom ett deskriptivt och komparativt sätt se hur bankerna tolkade begreppet goodwill utifrån IFRS. Det vill säga hur de värderade och redovisade goodwillen i Baltikum utifrån IFRS år 2006 och 2009.

Metod/teori: I studien antog vi ett tolkande tillvägagångssätt för att undersöka redovisningens kvalitet i de fyra bankernas årsredovisningar. I årsredovisningarna tolkade vi både kvalitativa och kvantitativa redovisningsdata. Vi gjorde en institutionell analys av IASB's standarder för att se hur dessa tolkades i relation till de svenska normerna och den svenska redovisningskulturen. Senare i studien genomförde vi en deskriptiv och komparativ analys av textmaterialet i bankernas årsredovisningar i förhållande till IFRS och studiens teoretiska referensram. Två värderingsproblem kunde identifieras i litteraturen; (1) goodwillvärderingar baseras på förhandlande, vilket är en mycket subjektiv form vid bedömningen av goodwillens värde, och (2) ledningens ansvar är bortkopplat från goodwillredovisningen, eftersom att upplysningar om nedskrivningsprövningar är ofullständiga om hur goodwillens värde upprätthålls och förbättras.

Studiens resultat: För att få kunskap om kvaliteten i bankernas goodwillvärderingar och goodwillredovisningar, så studerade vi de fyra bankernas tillvägagångssätt i samband med värdering och redovisning av goodwill. Vi fick reda på att; (a) det finns variationer i bankernas uppskattningar om värdet av goodwill som är svåra att hitta en rimlig förklaring på, (b) det konstaterades även att ledningarna är beroende av kriterier för nedskrivning och att de hade svårt att uppskatta goodwillens värde, (c) ett annat problem bland bankerna är att de hade svårt att uppskatta goodwillens livslängd, eftersom goodwill består av delar med olika livslängd, och (d) det sista kritiska resultatet är att bankernas upplysningar om goodwillvärderingar är kopplat till vilka upplysningar de ska ge och vilka upplysningar de inte ska ge. På grund av problemen med a, b och c så har de fyra bankerna svårt att lämna tillräckligt kvalitativ information om goodwillvärderingar i årsredovisningarna.

Nyckelord: Goodwill, Goodwillredovisning, Goodwillvärdering, Nedskrivning, Upplysningar, Finanskris, Svenska banker

Förord

Den här magisteruppsatsen i företagsekonomi för Civilekonomexamen är skriven inom redovisning, under vårterminen 2011 vid Institutionen för data och affärsvetenskap, Högskolan i Borås.

Först och främst vill vi tacka vår handledare Hossein Pashang, universitetslektor på Högskolan i Borås, som varit en hjälpande hand under hela uppsatsprocessen.

Vi vill även tacka opponenterna för att de under uppsatsens gång kritiskt granskat vår uppsats i syfte att komma med förslag på förbättringar.

Sist men inte minst så vill vi tacka våra sambor som varit stöttande under uppsatsens gång.

Borås 30 maj 2011

Jessica Suutari

Jessica Suutari

Sandra Bengtsson

Sandra Bengtsson

Förkortningslista

DI	Dagens Industri
DN	Dagens Nyheter
EU	Europeiska Unionen
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
SEB	Skandinaviska Enskilda Banken
SEC	Securities and Exchange Commission
USA	United States of America
VA	Veckans Affärer

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 Teoretisk bakgrund.....	1
1.2 Empirisk bakgrund.....	2
1.3 Problemdiskussion.....	2
1.4 Uppställning av frågor.....	4
1.5 Syfte.....	4
1.6 Avgränsning.....	4
2 METOD	6
2.1 Vetenskapligt förhållningssätt.....	6
2.2 Vetenskaplig ansats.....	6
2.3 Forskningsstrategi.....	7
2.4 Forskningsdesign.....	8
2.5 Datainsamling.....	8
2.6 Urvalsdiskussion.....	9
2.7 Giltighetsanspråk.....	9
2.8 Källkritik.....	10
3 TEORETISK REFERENSRAM	12
3.1 Goodwilldefinition.....	12
3.2 Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället.....	12
3.2.1 Värdering av goodwill utifrån normer och teorier, samt goodwill som en empirisk observation.....	14
3.2.2 Goodwill som en redovisningsteknik.....	14
3.3 Goodwillvärdering efter det första redovisningstillfället.....	16
3.4 Upplysningar.....	18
4 EMPIRI	22
4.1 IFRS kriterier för goodwillredovisning.....	22
4.1.1 Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället.....	22
4.1.2 Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället.....	22
4.2 IFRS kriterier för upplysningar om goodwillredovisning.....	24
4.3 Bankernas årsredovisningar.....	25
4.3.1 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006.....	26
4.3.2 Bankernas värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006.....	27
4.3.3 Information i bankernas årsredovisningar 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället.....	31
4.3.4 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009.....	33
4.3.5 Bankernas värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009.....	34
4.3.6 Information i årsredovisningarna 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället.....	39
5 ANALYS	42
5.1 Swedbanks goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen.....	42
5.2 SEB:s goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen.....	44

5.3 Nordeas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen ..	46
5.4 Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	48
5.5 Jämförelse mellan Swedbanks, SEB:s, Nordeas och Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	50
6 DISKUSSION	53
6.1 Goodwill, resultat, balansomslutning och eget kapital	53
6.2 Antal kontor och kunder i Baltikum	54
6.3 Utdelningar och nyemissioner	55
6.4 VD:ns och styrelseordförandens ord	55
7 SLUTSATSER	57
8 AVSLUTANDE DISKUSSION	60
8.1 Resultatens innebörd för de studerade bankerna och IFRS	61
8.2 Förslag på vidare forskning	61
8.3 Resultatens tillämplighet på närliggande områden	62
REFERENSLISTA	63
BILAGOR	66
Bilaga 1: Årsredovisningar 2006	66
Bilaga 2: Årsredovisningar 2009	74

Figurförteckning

Figur 1 Sammanställning av ägarteori och enhetsteori..	16
Figur 2 Modell: finansiella upplysningar av Hendriksen och Van Breda (1992)..	19
Figur 3 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006.....	26
Figur 4 Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2006	27
Figur 5 Bankernas nedskrivningar av goodwill i Baltikum 2006	28
Figur 6 Bankernas upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill i samband med värderingen efter det första redovisningstillfället 2006	31
Figur 7 Bankernas andelar i Sverige och Baltikum 2006 i form av antalet kontor och kunder	31
Figur 8 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2006	32
Figur 9 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009.....	33
Figur 10 Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2009	34
Figur 11 Bankernas nedskrivningar av goodwill i Baltikum 2009.....	35
Figur 12 Bankernas upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill i samband med värderingen efter det första redovisningstillfället 2009	39
Figur 13 Bankernas andelar i Sverige och Baltikum 2009 i form av antalet kontor och kunder	39
Figur 14 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2009	40
Figur 15 Swedbanks goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	42
Figur 16 SEB:s goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	44
Figur 17 Nordeas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	46
Figur 18 Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	48
Figur 19 Sammanställning av bankernas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen	50
Figur 20 Sammanfattning av bankernas goodwillredovisning.....	57

1 Inledning

Detta inledande kapitel innehåller studiens bakgrundsbeskrivning, problemdiskussion, samt frågor och syfte. Kapitlet avslutas med en avgränsning av studien.

1.1 Teoretisk bakgrund

Goodwill har under en lång tid varit underlag för en rad studier om hur företagen redovisar och ska redovisa goodwill (Radebaugh, Gray & Black 2006). Debatten om goodwill har pågått sedan slutet av 1890-talet och en lösning till detta problem verkar inte finnas inom en överskådlig framtid (Seetharaman, Balachandran & Saravanan 2004). Goodwill och andra immateriella tillgångar är de mest värdefulla tillgångarna för företagen. Dessa tillgångar har dock försumrats av standardsättarna (Loneragan 2009). Den "låt-gå-mentalitet" som funnits inom goodwillredovisningen de fem senaste åren har uppmuntrat vissa företag till att välja tillvägagångssätt som ger ett önskvärt resultat hos företagsledningen (Seetharaman, Balachandran & Saravanan 2004). Detta då standarden kräver att företagsledningarna ska göra egna subjektiva bedömningar i samband med värderingen av framtida kassaflöden, vilket i sin tur påverkar goodwillvärdet. Eftersom dessa bedömningar inte kan verifieras, kommer goodwillvärdet sannolikt att bli utsatt för manipulering (Hayn & Hughes 2006).

Radebaugh, Gray och Black (2006) redogör för att IFRS 3 definierar goodwill som den del av köpeskillingen som överstiger nettotillgångarnas verkliga värde hos förvärvet. Den här typen av goodwill kallas vanligtvis för förvärvat goodwill. Anledningen till att ett företag betalar ett "överpris" för ett annat företag är att överskottet av köpeskillingen speglar den framtida intjäningsförmågan hos förvärvet. Goodwillen relaterar i och med detta till värderingen av verksamheten som en helhet. Goodwillen kan även vara negativ om köpeskillingen understiger det verkliga värdet på nettotillgångarna.

Idag pågår det diskussioner där olika normgivare försöker komma fram till en allmänt accepterad behandling vid redovisning av goodwill. Anledningen till varför standardsättarna inte kommit fram till en enhetlig goodwillredovisning är för att företagen har svårt att leva upp till de erkännandekriterier som finns tillgängliga för att kunna ta upp en tillgång i balansräkningen (Seetharaman, Balachandran & Saravanan 2004). Det finns en del meningsskiljaktigheter i litteraturen huruvida goodwillen ska balanseras som en tillgång i balansräkningen eller inte, eftersom det kan få stor betydelse för företagets prestation. Om goodwillen ska behandlas som en tillgång så finns det även oenigheter om den i sådana fall ska skrivas av mot framtida vinster eller inte. Dessa frågor är av betydelse eftersom goodwill används som ett viktigt mått på företagets prestation (Radebaugh, Gray & Black 2006). Goodwillnedskrivning ses som ett resultat av en försämrad prestation hos det förvärvade företaget (Hayn & Hughes 2006).

De redovisningsmetoder som tillämpats över tiden är; (1) redovisa goodwillen som en tillgång utan avskrivning, (2) redovisa goodwillen som en tillgång med årliga nedskrivningstester, (3) redovisa goodwillen som en tillgång med systematisk avskrivning, (4) direktavskrivning av goodwillposten (Radebaugh, Gray & Black 2006). Christian, McCarthy och Schneider (2002) redogör för att amerikanska FASB de senaste åren har krävt att alla rörelseförvärv ska redovisas enligt förvärvsmetoden. Goodwillen ska inte längre amorteras, utan istället ska

nedskrivningsbehovet testas årligen. Goodwillen ska även redovisas separat och inte tillsammans med övriga immateriella tillgångar (Christian, McCarthy & Schneider 2002). Europeiska IASB har följt USA och tagit bort amortering av goodwill, för att istället kräva att alla börsnoterade företag inom EU varje år ska testa om det förekommer ett nedskrivningsbehov av koncernens goodwill (Radebaugh, Gray & Black 2006).

Radebaugh, Gray och Black (2006) hävdar att det är viktigt att alla företag redovisar öppet gällande vilken metod de använt sig av, varför de har använt den metoden, samt antaganden bakom beräkningsmetoder och de belopp som de kommit fram till. Detta då företagens intressenter ska ha möjlighet att fatta välgrundade bedömningar och beslut. Författarna redogör för att omgivningen pressar företagen allt mer på ytterligare upplysningar i de finansiella rapporterna i samband med en ökad internationalisering av de finansiella marknaderna.

Hayn och Hughes (2006) redogör för att det finns indikationer på att den information som företagen ger ut till intressenterna i årsredovisningarna inte är tillräcklig för att dessa ska ha en möjlighet att förutse framtida nedskrivningar av goodwill. Författarna hävdar att det behövs mer specifik information om den verksamma enheten som goodwillen tillhör. Detta för att intressenterna ska kunna bedöma goodwillens verkliga värde och dess utveckling över tiden. När goodwillen inte kan identifieras, antingen för att den inte har rapporterats eller för att goodwillen från alla företagsförvärv har sammanförts till en enda post, så blir det svårt, eller rättare sagt omöjligt för företagets intressenter att bedöma värdet av den. Trots att goodwillen enbart utgör en enda post i balansräkningen, är värderingen av den viktig i bedömningen av storleken och osäkerheten i framtida kassaflöden. Detta då goodwillen relaterar till värderingen av verksamheten som en helhet.

1.2 Empirisk bakgrund

Forsberg (2010) redogör för att Swedbank år 2005 hade omkring en fjärdedel av bankmarknaden i Lettland, SEB runt 15 procent och Nordea 12 procent. Totalt sett hade alltså de tre bankerna drygt hälften av marknaden tillsammans. Vidare berättar författaren att Swedbank hade köpt andelarna i Baltikum för nästan 19 miljarder kronor, SEB för 4 miljarder kronor, medan Nordea expanderat genom att framför allt öppna upp nya kontor. Forsberg redogör för att Swedbank, SEB och Nordeas totala utlåning i Baltikum uppgick till 425 miljarder kronor krishösten 2008, vilket var en ökning på mer än 1000 procent. Swedbank stod för 200 miljarder kronor av detta, SEB 150 miljarder kronor och Nordea 75 miljarder kronor. Vidare redogör författaren för att Sveriges äldsta noterade företag, Handelsbanken, var mer restriktiva och drogs inte med i låneyran före kollapsen.

The Economist Intelligence Unit Limited (2009) anger att en tredjedel av Swedbanks vinst härstammade från andelarna i Baltikum 2008, samt 20 procent av SEB:s nettointäkter. Vidare redogörs det för att stora förluster i dessa områden kan få allvarliga konsekvenser för den svenska banksektorn.

1.3 Problemdiskussion

Utifrån den teoretiska bakgrundsbeskrivningen, som baseras på idéer som presenterats av Radebaugh, Gray och Black (2006); Seetharaman, Balachandran och Saravanan (2004); Lonergan (2009); Hayn och Hughes (2006), samt Christian, McCarthy och Schneider (2002)

kan vi identifiera tre typer av idéer som kan relateras till problematiseringen av goodwillredovisning inom banker, nämligen; (1) hur fastställs goodwillens värde vid det första redovisningstillfället? (2) hur värderas goodwillen efter det första redovisningstillfället? (3) vilka upplysningar ska företagen ge ut i de finansiella rapporterna för att intressenterna ska kunna bedöma om de värderat goodwillen rätt?

Pashang och Fihn (2011) redogör för att det finns få författare som valt att studera värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället. Detta anser de beror på problemen med upplysningar och föreställningen om att det är få företag som ger ut information om bytesvärdet hos det förvärvade företaget i sina årsredovisningar.

I en utgiven artikel av DN (2011-01-20) ”Borg: Vi var illa ute 2009” förklarar finansminister Anders Borg att Sverige sommaren 2009 var mycket nära ett läge där två av storbankerna, nämligen; Swedbank och SEB, kunde ha gått omkull och fått tas över av staten. Borg understryker i artikeln att det inte är många som förstod hur illa ute Sverige var när krisen i Lettland hade blivit ett faktum och Internationella valutafonden väntade. I en publicerad artikel av VA (2009-04-30) ”Den Svenska Subprimeskandalen” redogörs det för att ökade löner och fastighetspriser skulle säkra bankernas krediter i Baltikum. När fastighetsvärdena började rasa var bubblan ett faktum.

I en offentliggjord nyhetsartikel av E24 (2008-10-22) ”Baltikum på väg över stupet” berättar de att de svenska bankernas kreditförluster i Baltikum skulle komma att skena iväg upp emot och till och med överstiga 25 procent av den utestående kreditstocken. Swedbank löper därmed stor risk att behöva dra in nytt kapital och SEB sitter något, men inte mycket bättre till. I samma artikel ger de stark kritik mot att alla vet att svenska banker som har exponering mot Baltikum ligger illa till, men att ingen vill tala i klartext om hur det egentligen ligger till. SvD (2009-06-02) redogör i artikeln ”Baltikum skapar förlust för bankerna” för att de svenska storbankernas utlåning i Baltikum uppgår till cirka 500 miljarder kronor. De anger även att 40 procent av de svenska bankernas kreditförluster år 2009 och år 2010 väntas uppkomma från deras verksamheter i Baltikum och övriga Östeuropa.

Forsberg (2010) redogör för att SEB skrev ned all goodwill hänförlig till Baltikum 2009 för, medan Swedbank lät posten vara orörd. Detta trots Swedbanks kreditförluster i Baltikum, inklusive reserveringar för väntade kreditförluster, på totalt nästan 15 miljarder kronor år 2009. Om Swedbank hade skrivit ned hela goodwillposten i Baltikum, så hade bankens egna kapital sänkts från knappt 90 miljarder kronor till 77 miljarder kronor. Som en jämförelse berättar Forsberg att SEB hade ett eget kapital på 100 miljarder kronor 2009 och Handelsbanken ett eget kapital på 83 miljarder kronor. Nordea var en mycket större bank än de andra tre med ett eget kapital på 233 miljarder. Författaren redogör även för att Swedbanks förlust för 2009 skulle ha ökat från 10,5 miljarder till 23 miljarder om de hade skrivit ned all goodwill, vilket skulle ha sett väldigt illa ut.

I en artikel av DI (2010-02-22) ”Debatt: Swedbanks övervärdering hotar Sveriges anseende” skriver Peter Malmqvist från Finansanalytikernas förening följande;

Swedbanks redovisning av den baltiska verksamheten är ett hån mot allt vad redovisningsregler heter. Den uppenbara övervärderingen vilseför inte bara placerarna utan riskerar också att dödskallemärka Sverige som börsnation. (DI 2010-02-22, 1)

I samma artikel skriver även Malmqvist att Swedbanks goodwillredovisning är ohållbar och sätter svenska börsbolags rykte på spel. Det har aldrig tidigare varit så synbart att tillgångarna i ett företag är övervärderade. Vidare står det i artikeln att Swedbanks övervärdering också är av betydelse för Sverige som börsnation. IFRS, som Swedbank och andra banker ska följa, kontrolleras grundligt både av EU och amerikanska SEC. USA ger EU kritik för att bolagen tillåts att töja på reglerna. Ett bevis på att USA:s regelmässiga kritik har blivit berättigad är Swedbanks misskötsel vad det gäller att skriva ner bokfört värde på de baltiska tillgångarna. Swedbanks ovilja att skriva ner värdet på de baltiska investeringarna är ett större problem än att placerare och finansanalytiker blir vilseförda. Malmqvist skriver slutligen att det handlar om respekt mot de internationella redovisningsregler som vi har tagit oss an att följa. Det handlar framförallt om svensk finansmarknads rykte på det internationella planet (DI 2010-02-22).

1.4 Uppställning av frågor

Med utgångspunkt i problemdiskussionen har vi kommit fram till följande huvudfråga: *Hur redovisade Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken goodwillen i Baltikum under år 2006 och 2009?*

Följande delfrågor använder vi oss av för att kunna besvara huvudfrågan:

1. Hur värderade de undersökta bankerna goodwillen i Baltikum år 2006 och 2009?
2. På vilket sätt skiljde sig bankernas värdering och redovisning av goodwill i Baltikum åt?
3. Vilka upplysningar om värdering av goodwill gav bankerna i årsredovisningarna?

1.5 Syfte

Huvudsyftet med studien är att genom ett deskriptivt och komparativt sätt se hur bankerna tolkade begreppet goodwill utifrån International Financial Reporting Standards (IFRS). Det vill säga hur de värderade och redovisade goodwillen i Baltikum utifrån IFRS år 2006 och 2009. Detta uppnås genom att;

1. Belysa de kriterier som varje bank använde sig av vid redovisning av goodwill.
2. Jämföra bankernas goodwillvärderingar och goodwillredovisningar.
3. Utifrån bankernas värdering och redovisning av goodwill ge uttryck åt goodwillredovisningens kvalitet genom att analysera bankernas upplysningar.

Detta görs för att få en ökad förståelse för kvaliteten i bankernas goodwillvärderingar och goodwillredovisningar. Studien genomförs även för att omgivningen ska få en förståelse för hur stora andelar Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken hade i Baltikum 2006 och 2009, samt hur värderingen av goodwillen kan påverka bankerna som en helhet.

1.6 Avgränsning

Vi har begreppsmässigt valt att fokusera på värdering av goodwill. Detta eftersom att värdering av goodwill ligger till grund för redovisning av goodwill. Med värdering av goodwill menar vi erkännandet av bokföringsvärdet från början, samt värdering av goodwill

efter det första redovisningstillfället. Vi har även begreppsmässigt valt att avgränsa oss till kvalitativ information i form av upplysningar.

I studien avgränsar vi oss empiriskt till storbankerna i Sverige, nämligen; Swedbank, SEB, Handelsbanken och Nordea (The Economist Intelligence Unit Limited 2009). Vi har i den empiriska delen valt att koncentrera oss på relationen mellan bankernas värdering och redovisning av goodwill, samt kvalitativ information i form av upplysningar. Vi studerar enbart dokument i form av IFRS och bankernas årsredovisningar för år 2006 och 2009. Vi har valt dessa år för att få en uppfattning om hur bankerna redovisade och värderade goodwillen i Baltikum innan finanskrisen slog till, jämfört med under finanskrisen. I samband med granskningen av årsredovisningarna antar vi ett aktieägarperspektiv. Det innebär att vi undersöker om bankerna ger ut tillräckligt med information för att aktieägarna ska kunna bedöma bankernas värdering och redovisning av goodwill.

2 Metod

I det första kapitlet problematiserades det vi vill studera, nämligen goodwill. I detta kapitel presenteras den metod som hjälper oss att föra fram de frågor vi ställer.

2.1 Vetenskapligt förhållningssätt

Vi har i studien antagit ett hermeneutiskt förhållningssätt. Detta då vi tolkade bankernas värdering och redovisning av goodwill i Baltikum i årsredovisningarna. Syftet med ett tolkande förhållningssätt var att få en ökad förståelse för kvaliteten i bankernas värdering och redovisning av goodwill i Baltikum 2006 och 2009. Alvesson och Sköldberg (2008) redogör för att hermeneutiken bygger på en syn som innefattar förståelse och tolkning, där meningen hos en del endast kan förstås om den sätts i samband med helheten. Detta innebar för vår del att goodwillredovisningen endast kunde förstås om den sattes i samband med kvalitativ information i form av upplysningar om hur bankerna värderade goodwillen. Vidare förklarar Alvesson och Sköldberg (2008) att helheten i sin tur består av delar och att helheten endast kan förstås utifrån dessa. I studien pendlade vi mellan del och helhet och på så sätt växte det empiriska materialet fram genom att vi fick förståelse för både de enskilda delarna (upplysningar om goodwillvärdering) och helheten (goodwillredovisningen) i bankernas årsredovisningar.

Vidare symboliseras studien av både en objektivistisk och en konstruktionistisk ståndpunkt. Bryman (2002) redogör för att objektivismen utgår ifrån att en organisation är ett konkret och påtagligt objekt som har sina egna regler och riktlinjer. Vi utgick i samband med datainsamlingen i från att IFRS har sina egna regler och riktlinjer som bankerna i sin tur ska tolka och följa. Därmed innehar studien ett visst mått av objektivism. Bryman (2002) hävdar att konstruktionismen ifrågasätter åsikten att organisationer är på förhand givna enheter som inte kan påverkas eller styras. Författaren redogör för att konstruktionismen innebär att sociala företeelser och kategorier skapas genom socialt samspel och att de befinner sig i ett tillstånd av ständig revidering. I slutsatserna och den avslutande diskussionen antog vi en mer konstruktionistisk ståndpunkt genom att vi utgick ifrån att IFRS standarder är något som skapas genom socialt samspel och som även befinner sig i en ständig revidering. Detta eftersom när redovisningen inte fungerar så måste standarderna ändras, vilket de ofta görs i samband med företagsskandaler som symboliserar att redovisningen inte fungerar. Revidering av standarder relaterat till goodwillredovisning påverkar företagets redovisning av goodwill.

2.2 Vetenskaplig ansats

I studien antog vi en institutionell ansats på så sätt att vi utgick ifrån att normer är det som gör att redovisningen fungerar i samhället. Enligt Eriksson-Zetterqvist (2009) belyser institutionell teori bland annat hur organisationer påverkas av sin omgivning, som i sin tur består av andra organisationer. De banker vi studerat har som krav att tolka och följa IFRS, vilket innebär att deras goodwillredovisning påverkas av hur IFRS standarder är utformade. EU kan ses som en institution som utformar standarder gentemot staterna inom EU. Staterna inom EU ska i sin tur implementera dessa standarder så det passar respektive lands redovisningskultur. Stater utgör också en institution. Svenska staten är den institution som implementerar standarderna utgivna av IASB i Sverige utefter den svenska

redovisningskulturen. Om dessa normer är utvecklade på ett bra sätt, kan alla företag använda sig av dessa i samband med till exempel goodwillredovisning. Om inte alla företag kan använda sig av dessa, behöver de revideras.

2.3 Forskningsstrategi

Enligt Bryman (2002) finns det två inriktningar gällande forskningsstrategier, kvantitativ och kvalitativ forskningsstrategi. Dessa forskningsstrategier förekommer sällan i renodlade former. I vår studie använde vi oss av en blandning mellan dessa två forskningsstrategier. I den empiriska delen samlades kvalitativ data in i form av dokument. Dessa dokument bestod av bankernas årsredovisningar och IFRS, där samtliga dokument fick behålla sitt ursprungliga format. I samband med datainsamlingen i årsredovisningarna lades tonvikten vid ord, istället för kvantifiering, vilket representerar den kvalitativa forskningsstrategin. Detta då vi studerade vilka upplysningar bankerna gav i årsredovisningarna gällande värderingen av goodwill. Däremot gjorde vi en deskriptiv och komparativ innehållsanalys av textmaterialet, där innehållsanalysen enligt Bryman (2002) representerar den kvantitativa forskningsstrategin.

Innehållsanalysen är en metod vid analys av dokument och texter där forskaren kvantifierar innehållet utifrån fördefinierade kategorier (Bergström & Boréus 2005). De fördefinierade kategorierna vi använde oss av i studien var de variabler som studien vilade på, det vill säga (1) värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, (2) värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället, och (3) goodwillens livslängd. Vi samlade in data för varje bank utifrån dessa tre kategorier för att minska skevheten och felkällorna. Kvantifiering av innehållet innebär enligt Bryman (2002) att forskarens personliga värderingar påverkar forskningsprocessen i så liten utsträckning som möjligt. Eftersom vi studerade ”hårda” fakta i årsredovisningarna, då texterna i årsredovisningarna redan var skrivna, så var det lättare för oss att vara värderingsfria och inte personligt påverka processen.

Enligt Merriam (1994) rymmer innehållsanalysen både fördelar och nackdelar. Fördelen med en innehållsanalys är att det är en öppen forskningsmetod. Forskaren kan på ett enkelt och konkret sätt beskriva hur denne gjort sitt urval och utformat kodningsschemat. Vårt urval presenteras i urvalsdiskussionen. Merriam (1994) redogör även för att innehållsanalysen medför att det som studeras inte påverkas av forskarens närvaro. Vår studie uppfyllde detta eftersom att årsredovisningarna var upprättade för företaget och inte för vår studie.

En begränsning med innehållsanalysen är att den enbart kan bli så bra som de dokument analysen bygger på (Bryman 2002). Då vår huvudfrågeställning i studien var hur Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken redovisade goodwillen i Baltikum under finanskrisen, så ansåg vi att dokument i form av årsredovisningar gav oss det bästa svaret på detta. Genom att studera årsredovisningar kunde vi urskilja vilka upplysningar om värdering av goodwill som bankerna gav ut. Merriam (1994) poängterar att om dokumenten innehåller tillräcklig information eller kunskaper som är relevanta för frågeställningen, så finns det ingen anledning att använda någon annan informationskälla. Bryman (2002) hävdar att en nackdel med innehållsanalysen är att det är svårt att få svar på varför saker och ting är på ett visst sätt. I enlighet med våra forskningsfrågor så var vi inte intresserade av att få svar på varför de olika bankerna värderade och redovisade goodwillen i Baltikum på det sättet som de gjorde. Vi ville enbart se rent konkret hur bankerna värderade och redovisade goodwillen i Baltikum utifrån IFRS, samt skillnaderna dem emellan.

Det finns en del forskningskritik riktad mot den kvalitativa metoden och den ter sig i form av att kvalitativ forskning är alldeles för subjektiv. Det innebär att resultaten ofta bygger på forskarnas uppfattningar om vad som är viktigt och betydelsefullt genom de nära relationer som forskaren har med undersökningsspersonerna (Bryman 2002). För vår del så hade vi inte några nära relationer med undersökningsspersoner eftersom vi enbart studerade dokument. Däremot så spelade de subjektiva bedömningarna in på så sätt att vi valde ut vissa delar i årsredovisningarna som passade vår studie och som vi ansåg kunde ge svar på studiens frågeställningar.

2.4 Forskningsdesign

En forskningsdesign utgör en ram för insamlandet av empirisk data. Designen är även en struktur för hur den empiriska datan ska analyseras (Bryman 2002).

Den forskningsdesign som vi använde oss av i studien var en kvantitativ tvärsnittsdesign. Bryman (2002) hävdar att en kvantitativ tvärsnittsdesign används när innehållsanalyser görs av ett urval källor eller dokument. En tvärsnittsdesign innebär att forskaren samlar in data från minst två fall vid en viss tidpunkt i syfte att komma fram till en uppsättning kvantitativa eller kvantifierbara data, med koppling till minst två variabler. I studien samlade vi in det empiriska materialet inom den tidsram som speglade uppsatsskrivandets längd, det vill säga cirka 3 månader. Vi samlade även in data från mer än två fall då vi studerade fyra banker. Vi hade slutligen ett genomgående fokus i studien på tre variabler i form av (1) värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, (2) värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället, och (3) goodwillens livslängd.

Bryman (2002) hävdar att det med en tvärsnittsdesign enbart går att studera relationer mellan variabler. Det finns ingen tidsmässig relation mellan variablerna, eftersom informationen samlas in mer eller mindre samtidigt. Det medför att forskaren inte kan manipulera någon av variablerna. Genom att vi studerade bankernas värdering och redovisning av goodwill kunde vi i analysen se om det fanns någon relation mellan dessa. Goodwillvärderingarna och goodwillredovisningarna ställdes i samband med analysen i relation till IFRS och den teoretiska referensramen.

2.5 Datainsamling

I samband med datainsamlingen använde vi oss av två olika dokument, nämligen;

1. IFRS relaterat till goodwill och upplysningar om det
2. Bankernas årsredovisningar för år 2006 och 2009

Datainsamlingen inleddes med att vi samlade in information i årsredovisningarna som kunde relateras till respektive banks goodwillredovisning i Baltikum på ett spontant sätt (se bilaga 1, 2). Därefter organiserades den insamlade datan, vilken finns presenterad i empirin.

Yin (1994) redogör för vissa styrkor och svagheter rörande dokument. Några styrkor med dokument är att de är stabila på så sätt att de kan läsas om och om igen. Dokument är även diskreta på så sätt att de inte är påträngande. De årsredovisningar vi studerade är stabila eftersom de kan läsas om och om igen. Årsredovisningarna är även diskreta då de inte var

upprättade specifikt för vår studie. Yin (1994) redogör även för att dokument är precisa på så sätt att de innehåller exakta namn, samt information om vissa händelser. Slutligen tar dokument oftast upp mycket många händelser under en viss tidsperiod.

Några svagheter med dokument är att de kan vara partiskt upprättade om uppsamlingen är ofullständig (Yin 1994). Dock är de studerade årsredovisningarna fullständiga i och med att bankerna upprättar årsredovisningarna utefter lagar och regler. Vidare talar Yin (1994) om att de som upprättat dokumenten kan ha snedvridit informationen. Vi är väl införstådda med att bankerna genom årsredovisningarna kan ha försökt framställa sig som så bra som möjligt för omgivningen. Detta då det påverkar intressenternas bedömning av banken som en helhet. Slutligen redogör Yin (1994) för att accessmöjligheterna till dokumenten kan vara avsiktligt blockerade. Dock var det inget problem i vårt fall då årsredovisningar är offentliga dokument som är till för bankernas intressenter och som antingen kan laddas ner via deras hemsidor, eller beställas hos bankerna.

2.6 Urvalsdiskussion

Vi använde oss av ett bekvämlighetsurval när vi valde ut vilka banker vi skulle undersöka. Bryman (2002) redogör för att ett bekvämlighetsurval är ett icke-sannolikhetsurval och innebär att forskaren väljer de personer som för tillfället råkar finnas tillgängliga för forskaren. Vi gjorde ett bekvämlighetsurval på så sätt att vi valde ut storbankerna i Sverige, eftersom vi på förhand genom medias rapportering visste att de hade andelar i Baltikum och att framförallt Swedbank och SEB var särskilt omdebatterade under finanskrisen. Nordea och Handelsbanken togs med i studien för att se hur stora andelar de hade i Baltikum 2006 och 2009, samt för att se hur de redovisade goodwillen hänförlig till det baltiska området. Detta då dessa banker inte var lika omdebatterade som Swedbank och SEB.

Eftersom vi studerade hur bankerna redovisade goodwillen hänförlig till Baltikum under den senaste finanskrisen så blev vårt tidsmässiga urval år 2006 och 2009. År 2006 togs med för att se hur bankerna redovisade goodwillen när det var ett förhållandevis gynnsamt år för bankerna. Vi valde sedan 2009 som var ett år i finanskrisen tecken för att se hur goodwillredovisningen skiljde sig detta år jämfört med år 2006.

2.7 Giltighetsanspråk

Bryman (2002) redogör för att de viktigaste kriterierna för bedömning av samhällsvetenskapliga undersökningar är; reliabilitet, replikation och validitet. Författaren hävdar att det viktigaste forskningskriteriet är validitet. Validitet går ut på att en bedömning görs om de slutsatser som genererats från en undersökning hänger ihop eller inte. Validiteten är uppdelad i en intern och en extern validitet. Författaren anger att intern validitet handlar om huruvida en slutsats som rymmer ett kausalt förhållande mellan två variabler är hållbar eller inte. I vår studie utgör IFRS den oberoende variabeln och bankerna den beroende, eftersom bankerna ska tolka och följa IFRS standarder. Vi kan därmed utgå ifrån att utformningen av IFRS påverkar bankernas värdering och redovisning av goodwill och därmed innehar studien en hög grad av intern validitet.

Bryman (2002) redogör för att den externa validiteten handlar om huruvida resultaten från en undersökning kan generaliseras utöver den specifika undersökningskontexten. I vår studie undersökte vi storbankerna i Sverige. Hur de studerade bankerna redovisade goodwillen i

Baltikum kan inte generaliseras till de övriga bankerna i Sverige. Detta eftersom alla svenska inte har andelar i Baltikum och dels för att IFRS baserar goodwillvärderingen på företagsledningarnas subjektiva bedömningar. Subjektiva bedömningar medför olika goodwillvärderingar och därmed innehar inte studien någon extern validitet.

Reliabilitet handlar enligt Bryman (2002) om huruvida resultaten från en undersökning blir densamma om undersökningen görs på nytt, eller om de påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga händelser. Eftersom vi i studien använde oss av dokument i form av årsredovisningar och IFRS så anser vi att studien har en hög reliabilitet, eftersom att dessa inte ändras över tiden oavsett när undersökningen görs. Bankernas årsredovisningar för 2006 och 2009, samt IFRS kommer alltid att finnas kvar. Att de studerade bankerna hade som krav att tolka och följa IFRS 2006 och 2009 kommer inte heller att ändras över tiden. Vi har även redogjort för vilken utgångspunkt vi haft i studien i form av kategorier i samband med datainsamlingen, vilket ökar studiens reliabilitet.

Bryman (2002) redogör för att replikation handlar om att en annan forskare ska kunna upprepa en undersökning och de resultat som andra forskare kommit fram till. Anledningen kan vara att en forskare vill se om resultatet verkligen stämmer. Eftersom vi använt oss av en innehållsanalys har vi redogjort för de kategorier och variabler vi använt oss i samband med datainsamlingen, nämligen (1) värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, (2) värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället, och (3) goodwillens livslängd. Det innebär att andra forskare lättare kan göra om studien på nytt och komma fram till samma resultat, vilket uppfyller kriteriet för replikation.

2.8 Källkritik

Samtliga vetenskapliga artiklar som vi använt oss av har vi letat fram i databasen Business Source Premier. Innan vi använde artiklarna granskades de kritiskt i syfte att de skulle utgöra vetenskapliga artiklar, som i sin tur innehåller en högre kvalitet för den här typen av studie. Det kunde utläsas i informationen om artikeln om den var vetenskaplig eller inte då det stod "article" om den var vetenskaplig. Dessutom är det eftersträvansvärt om artikeln har blivit citerad, då det visar att andra forskare har tyckt att innehållet var relevant och i sin tur använt delar av innehållet i sin egen artikel/studie. Samtliga vetenskapliga artiklar vi använt oss av har blivit citerade tidigare. Vi har även strävat efter att använda oss av flera olika författare och källor för att stärka trovärdigheten kring studiens problemdiskussion och forskningsfrågor. Vi har i så stor utsträckning som möjligt försökt utgå ifrån ursprungskällorna för att minska risken för att studien ska innehålla snedvriden information, vilket är lätt hänt i fall andrahandskällor används.

Den teoretiska referensramen består av vetenskapliga artiklar och vetenskaplig litteratur. Vi har i den teoretiska referensramen använt oss av en opublicerad vetenskaplig artikel av Pashang och Fihn (2011), som kommer att publiceras i "Review of Business Research" i juni, 2011. Vi har i den teoretiska referensramen blandat äldre litteratur med lite nyare litteratur och genom att vi använde oss av den opublicerade artikeln fick vi även in en dagsaktuell syn på problematiken kring värdering av goodwill. Detta för att få många olika författares synvinklar på problematiken kring goodwillredovisning, samt för att visa att problematiken funnits en längre tid och att olika forskare försökt komma fram till olika lösningar på problemet.

Empirin utgörs av IFRS standarder som är antagna av EU, samt dokument i form av årsredovisningar för de fyra bankerna. IFRS standarder är upprättade av IASB och ses därigenom som tillförlitliga. Eftersom årsredovisningarna är granskade av en revisor, så ansåg vi även dem som tillförlitliga.

3 Teoretisk referensram

I detta kapitel presenteras de teorier som studien stödjer sig på. Inledningsvis behandlas definitionen av goodwill. Därefter redogörs det för problematiken kring värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, samt värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället. Slutligen behandlas begreppet upplysningar.

3.1 Goodwilldefinition

Ingenting inom redovisningen har skapat så mycket förvirring som värdering och redovisning av goodwill (Most 1977). Immateriella tillgångar utgör ett av de svårare områdena inom redovisningen och detta beror till största delen på osäkerheten i samband med värderingen av goodwill. Det finns även svårigheter med att definiera goodwill, samt att uppskatta goodwillens livslängd (Hendriksen & Van Breda 1992).

Immateriella tillgångar härstammar från det latinska ordet *tangere* som betyder ”att röra”. Immateriella tillgångar innebär därmed tillgångar som inte går att röra vid, då de saknar fysisk substans. Några andra kännetecken för immateriella tillgångar är att de inte kan separeras från företaget, samt att de utmärks av en stor osäkerhet gällande värderingen av de framtida ekonomiska fördelarna. Sist men inte minst så kan inga alternativa värderingsmodeller, som till exempel marknadsvärde, användas vid värdering av de flesta immateriella tillgångar, såsom goodwill. Förutom goodwill, så inkluderas bland annat kundfordringar och förutbetalda kostnader bland de immateriella tillgångarna. Ingen av dessa, förutom goodwill, är dock vad redovisarna normalt hänvisar som immateriella tillgångar (Hendriksen & Van Breda 1992).

Som Radebaugh, Gray och Black (2006) redogjorde för i bakgrundsbeskrivningen så definierar IFRS 3 goodwillen som den del av köpeskillingen som överstiger nettotillgångarnas verkliga värde hos förvärvet. Denna typ av goodwill kallas vanligtvis för förvärvat goodwill. Författarna redogjorde även för att goodwillen relaterar till värderingen av verksamheten som en helhet, eftersom överskottet av köpeskillingen speglar den framtida intjäningsförmågan hos förvärvet.

3.2 Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället

Ordet värde kan härledas till det franska ordet *valoir* som betyder ”vara värd”. Värde har två dimensioner, en etisk och en materiell dimension. Den etiska dimensionen handlar om att värderingen av ett föremål ska bestå av att uppskatta det inneboende värdet hos föremålet. Den materiella dimensionen av ordet värde blandas ofta ihop med pris, vilket är ett förhållande mellan ett visst föremål och en monetär skala. Förhållandet mellan ett visst föremål och en monetär skala representerar en betald summa för föremålet, eller som föremålet kan köpas eller säljas för. Detta representerar ett specialfall av den allmänna betydelsen av värde, då priserna representerar de materiella värdena som kan observeras i transaktionerna (Most 1977).

Littleton (1953) anger att redovisningen har vissa utmärkande egenskaper, såsom att redovisningen behandlar priser istället för värden på föremål. Författaren redogör för att redovisningen använder sig av priser då detta kan tjäna som en kvantitativ representation av

fysisk egendom och faktiska tjänster. Ett av argumenten till varför priser används i samband med värdering inom redovisning är att de representerar en investering vars produktiva effekter måste kunna spåras i bokföringen (Littleton 1953).

Most (1977) redogör för att transaktioner är begränsade till utbyten med andra företag. Detta är långt ifrån fallet i verkligheten och därmed är termen transaktion missvisande. Författaren hävdar att en av de mer användbara värderingarna som funnits inom redovisningen är överlåtelsepriser. Denna värdering består av interna och externa utbyten. Förflyttningar av varor och tjänster inom ett och samma företag benämns interna utbyten och externa utbyten innefattar marknader och därmed priser. Vid interna överlåtelser används konstgjorda värden vid förflyttning av varor och tjänster inom ett företag. Vid externa utbyten används marknadspriset. Enligt Most (1977) finns det tre typer av överlåtelsepriser som används i praktiken inom internprissättning och dessa är;

1. Kostnadsbaserade överlåtelsepriser
2. Marknadsbaserade överlåtelsepriser
3. Överenskomna överlåtelsepriser

Most (1977) redogör för att kostnadsbaserade överlåtelsepriser representerar värdet vid mätningarna av inputen. Marknadsbaserade överlåtelsepriser är värdet vid mätningarna av outputen. Överenskomna överlåtelsepriser uppkommer genom att en marknad efterliknas inom ett företag och är resultatet av förhandlandet mellan en potentiell köpare och en potentiell säljare. Författaren poängterar att det är viktigt att förstå att eventuella horisontella och vertikala processer kräver överlåtelsepriser.

Pashang och Fihn (2011) hävdar att dagens goodwillvärderingar baseras på förhandlande som är en subjektiv form vid bedömningen av goodwillens värde. Författarna poängterar hur man kan veta att priset, det vill säga köpeskillingen, är det verkliga värdet på det uppköpta företaget? I praktiken används många gånger köpeskillingen som ett representativt mått på nyttjandevärdet. Inom goodwillredovisning är dock problemet att köpeskillingen baseras på förhandlingar mellan en köpare och en säljare. IASB's regler lämnar en stor frihet hos ledningen för egna subjektiva bedömningar i samband med identifieringen av tillgångar hos det förvärvade företaget. Det påverkar i sin tur värdet av goodwill vid det första redovisningstillfället. Författarna anser att goodwillvärderingen skulle vara mer objektiv om den baserades på transaktioner och inte på förhandlingar om vad köpeskillingen ska uppgå till. För att få goodwillredovisningen mer objektiv ska den även enligt författarna baseras på normer och teorier som hjälper till att reglera värderingen av goodwill vid det första redovisningstillfället.

Hendriksen och Van Breda (1992) anger tre tillvägagångssätt vid värdering av goodwill;

1. Värdering av förmånliga positioner hos det förvärvade företaget.
2. Värdering genom nuvärdesberäkningar av överskottet med en normal avkastning för hela investeringen, utan goodwill.
3. Värdering genom *master valuation account*, vilket innebär överskottet för hela det förvärvade företaget.

Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att värdering av förmånliga positioner hos det förvärvade företaget innebär att goodwill uppstår på grund av ett ökat företagsvärde. Detta

genom bland annat förmånliga företagsrelationer, bra relationer med de anställda och goda kundrelationer. Detta kan bidra till ett bra rykte gällande företaget och företagsledningsledningen. Överskottet av förvärvspriset representerar dessa förmåner som förvärvaren får ta över. I samband med värdering av förmånliga positioner hos det förvärvade företaget måste förmånerna identifieras och därefter värderas separat. Det andra tillvägagångssättet som innebär värdering genom nuvärdesberäkningar av överskottet, representerar den vanligaste metoden vid värdering av goodwill. Värdering genom master valuation account ifrågasätter om goodwill är en tillgång överhuvudtaget. Goodwillen ses mer som att det enbart är anslutet till företagen och har ingen generell mening i och med att det inte går att identifiera.

Most (1977) ger klarhet i hur företagen kan värdera goodwillen vid det första redovisningstillfället. Det finns tre generella definitioner av begreppet goodwillvärdering inom redovisningen, nämligen:

1. Goodwillvärdering utifrån normer och teorier om goodwill
2. Goodwillvärdering som en empirisk observation
3. Goodwillvärdering som en redovisningsteknik

3.2.1 Värdering av goodwill utifrån normer och teorier, samt goodwill som en empirisk observation

Most (1977) redogör för att både värdering av goodwill utifrån normer och teorier, samt goodwillvärdering som en empirisk observation innefattar subjektiva bedömningar, det vill säga att en person värderar framtida vinster utefter dennes egen framtidsvision. Goodwill som en empirisk observation är överskottet av det pris som köparen betalt vid uppköp av ett annat företag, vilket överstiger marknadsvärdet för det förvärvade företagets nettotillgångar, exklusive goodwill. Subjektiva värderingar uppfyller inte kravet på objektivitet inom redovisningen.

Most (1977) anger att värdering av goodwill utifrån normer och teorier om goodwill omfattar nuvärdet av förväntade framtida vinster, eller nettointäkter som överstiger en normal avkastning på investeringen. Försök har gjorts att få goodwillvärdering utifrån normer och teorier att bli mer objektiv genom att förutspå framtida vinster genom tidigare vinster som företaget gjort. Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att framtida prognoser som baseras på historiska data ses som mer tillförlitligt.

3.2.2 Goodwill som en redovisningsteknik

Goodwill som en redovisningsteknik innebär att räkenskaperna för två enheter, ett moderföretag och ett dotterföretag, konsolideras, det vill säga slås samman. Grundreglerna för en konsolidering är att kapitalet i ett företag som innehar aktier i ett annat företag ska tillhöra gruppen. Om ett företag innehar majoriteten av andelarna i ett annat företag resulterar det i en hundra procentig konsolidering. Det innebär att moderföretaget kontrollerar dotterföretagets tillgångar och skulder, samt är ansvarig för intäkter och kostnader. Denna form av kontroll representerar förvärvsmetoden, som i sin tur har enhetsteorin som föreställning (Most 1977).

Goodfrey, Hodgson, Holmes och Tarca (2006) redogör för att det inom redovisningen finns två föreställningar som dominerar, ägarteorin och enhetsteorin. Ägarteorin sätter ägaren i

fokus. Alla redovisningskoncept, procedurer och regler formuleras med ägarens intresse i åtanke. Tillgångarna tillhör ägarna av företaget och skulderna representerar ägarnas skyldigheter. Inom ägarteorin finns ingen skillnad mellan ägarnas tillgångar och företagens tillgångar. De vinster som företaget gör blir fullt utdelningsbara till ägarna av företaget (Goodfrey, et al. 2006).

Goodfrey, et al. (2006) anger att syftet med redovisningen, enligt ägarteorin, är att bestämma ägarnas nettoförmögenhet, vilket innebär att balansräkningen är av yttersta vikt. Den vinst som företaget gör ökar ägarnas välfärd och inte företagens. Följande ekvation fångar det viktiga inom ägandeteorin:

$$\text{Tillgångar} - \text{Skulder} = \text{Äganderätten}$$

Äganderätten, representerar ägarnas nettovärde i företaget. Vissa redovisare tror att verkligt värde är mer relevant i ägarteorin än historiska anskaffningsvärden, men i dagsläget så omfattas ägarteorin av historiska anskaffningsvärden. Ägarteorin utvecklades under en tid då företagen var mindre och bestod mestadels av enskilda näringsidkare och handelsbolag (Goodfrey, et al. 2006).

Enligt lagen är ett företag separerat från ägarna och har sina egna rättigheter, vilket enhetsteorin utgår ifrån och som är den andra föreställningen inom redovisningen. Detta innebär att företaget äger alla tillgångar och åtar sig alla skyldigheter som företaget innehar, och inte aktieägarna (Goodfrey, et al. 2006).

Kam (1990) redogör för att det var Paton som var den som myntade enhetsteorin, samt att enhetsteorin formulerades på grund av de brister som finns inom ägarteorin gällande att företaget ska ses som en egen enhet med egna rättigheter. Enligt Goodfrey, et al. (2006) grundades enhetsteorin på två antaganden; (1) att företaget ska ses som en separat enhet från ägarna, samt (2) att redovisningsprocedurer ska göras utifrån företagens synpunkt. Enhetsteorin är speciellt framtagen för aktiebolag. Det finns två syner inom enhetsteorin, en äldre och en nyare syn. Det nyaste synsättet innebär att företagen ser aktieägarna som utomstående, istället för medarbetare i verksamheten vilken den mer traditionella synen vilar på. Inom det nyare synsättet är företagen intresserade av sin egen överlevnad och rapporterar enbart ekonomisk information till aktieägarna för att uppfylla juridiska krav, samt för att upprätthålla en god relation i fall företaget skulle behöva mer pengar i framtiden. Goodfrey, et al. (2006) redogör för att följande ekvation fångar det viktigaste inom enhetsteorin;

$$\text{Tillgångar} = \text{Aktier}$$

Aktier, representerar rättigheter och fordringar som aktieägarna har mot företaget. Aktieägare har en residualfordran mot företaget vid konkurs, vilket innebär att aktieägarna får de pengar som är kvar efter att kreditgivarna fått betalt. Aktieägarna har ingen fordran mot någon speciell tillgång inom företaget, eller den vinst som företaget gör. Aktieägarna har rättigheter till tillgångar och utdelningar av vinster när det tillkännagets av företagens styrelse. Inom enhetsteorin ligger tonvikten på fastställande av företagens vinst och därmed är resultaträkningen mer relevant än balansräkningen (Goodfrey, et al. 2006). Resultaträkningen visar vad företagsledningen gör för att få aktieägarnas investeringar lönsamma. Balansräkningen visar enbart företagens ställning vid årets slut (Littleton 1953). Goodfrey, et al. (2006) redogör för att vinsten i företaget betonas av två anledningar, dels för att

aktieägarna främst är intresserade av att företaget gör en vinst eftersom det visar resultatet av deras investeringar under perioden, men även för att företaget ska kunna överleva så måste de göra vinster. Idag existerar ägarteori och enhetsteori sida vid sida. Traditionell redovisningsteori baseras på enhetsteori, medan ägarteori verkar ha ett större inflytande på dagens redovisning (Goodfrey, et al. 2006).

Pashang och Fihn (2011) redogör för att IASB's standarder anger att företagen ska använda sig av förvärvsmetoden i samband med konsolideringen av de finansiella rapporterna, vilket är i enlighet med enhetsteori. Enligt Goodfrey, et al. (2006) ligger tonvikten inom enhetsteori på fastställande av vinsten och därmed är resultaträkningen mer relevant än balansräkningen. Däremot menar Pashang och Fihn (2011) att dagens goodwillnedskrivningar ändå är relaterade till balansräkningen i enlighet med den pragmatiska tanken, eftersom nedskrivningarna baseras på ägandesynen. För att koppla goodwillvärderingarna till resultaträkningen, som visar företagets prestation, måste goodwillvärderingarna reflektera ledningens ansvar då de innehar makten över företagets tillgångar.

Utifrån Goodfrey, et al. (2006) resonemang om ägarteori och enhetsteori kan följande sammanställning göras;

	<u>Ägarteori:</u>	<u>Enhetsteori:</u>
Fokus på	→ Ägaren	Företaget
Ekvation	→ Tillgångar-Skulder= Äganderätt	Tillgångar=Aktier
Tonvikt på	→ Balansräkning	Resultaträkning
Värdering	→ Historiska anskaffningsvärden	Historiska anskaffningsvärden
Metod	→ Poolingmetoden	Förvärvsmetoden
Bolagsform	→ Enskilda näringsidkare och handelsbolag	Aktiebolag
Tillgångar	→ Ägarnas tillgångar	Företagets tillgångar
Skulder	→ Ägarnas skyldigheter	Företagets skyldigheter

Figur 1. Sammanställning av ägarteori och enhetsteori

Figur 1 Sammanställning av ägarteori och enhetsteori (utformad av författarna utifrån Goodfreys, et al. 2006 resonemang om ägarteori och enhetsteori).

3.3 Goodwillvärdering efter det första redovisningstillfället

Pashang och Fihn (2011) redogör för att den största svagheten med IASB's standarder i samband med värdering av goodwill vid det andra redovisningstillfället är att standardernas syfte är att kartlägga ledningens fantasi om framtida resultat, istället för historiska och nutida fakta som omger goodwillens fortlöpande värde. Ledningen ges stora utrymmen till att bedöma goodwillnedskrivningar efter det första redovisningstillfället utan att vara ansvariga för goodwillens framtida fördelar eller goodwillens fortlöpande värde. Detta då ledningens ansvarstagande inte är kopplat till dagens goodwillvärderingar efter det första redovisningstillfället.

Vid värdering inom redovisning tilldelas siffror utefter vissa regler med hjälp av objektivitetsprincipen. Siffrorna som tillsätts objekten finns inom ett monetärt system som kallas för *money of account*. Detta system är ett av de användningsområden som finns inom modern ekonomi och är en skala för att mäta värde. Problemet är att förklara de regler som redovisarna använder sig av när de tillsätter ett värde på en observation. De regler som finns kan delas in i två klasser, direkt värdering och indirekt värdering. Direkt värdering anger den egendom som ska mätas. En direkt värdering kan antingen göras enligt nuvärde eller marknadsbaserade försäljningspriser (Most 1977). Wramsby och Österlund (2006) redogör för att vid beräkning av en tillgångs nuvärde, diskonteras pengarnas värde tillbaka till dagens värde med hjälp av en diskonteringsränta. Most (1977) anger att nuvärdet är summan av förväntade framtida kassaflöden dividerat med pengarnas tidsvärde,

$$V = \frac{R_n}{(1+d)}$$

där V står för värdet, R är lika med förväntade framtida kassaflöden, n står för antalet tidsperioder som de förväntade kassaflödena kan kopplas till och d står för diskonteringsränta. En direkt värdering kan även göras genom försäljningspriser om det existerar en marknad för objektet. Försäljningspriset ska i de fall där det är relevant minskas med kostnaderna för att bringa objektet till köparen vilket vanligtvis kallas för nettoförsäljningsvärde. Nettoförsäljningsvärdet har haft ett begränsat mottagande inom redovisningen (Most 1977).

Indirekt värdering används när objektet inte kan identifieras fullt ut. Vid många fall kan inte objekten identifieras helt och hållet och då värderas de efter det pris som betalats för objektet. Denna värderingsmetod kallas för *input measures of value*. Denna metod består av historiska anskaffningsvärden, återanskaffningskostnad, återanskaffningsvärde, samt tillräknade kostnader. Det historiska anskaffningsvärdet är förvärvspriset och denna metod är enbart relevant vid externa utbyten. Det innebär att det inte är korrekt att redovisa enligt historiska anskaffningsvärden vid övriga händelser. Det historiska anskaffningsvärdet stämmer för övrigt enbart överens med värdet vid förvärvstidpunkten, då värdet och användbarheten av objektet förändras över tiden. Återanskaffningskostnader är det pris som företaget måste betala för att ersätta objektet när det har förbrukats klart, eller inte kan bytas ut. Återanskaffningsvärdet är ett värde på objektet utefter förväntade framtida tjänster multiplicerat med det aktuella priset för dessa tjänster (Most 1977).

Most (1977) redogör för att termen nuvärde har använts den senaste tiden för att utmärka ett värderingssystem som särskiljer sig från historiska anskaffningsvärden. Detta görs till förmån för mer moderna värden. Det finns minst sex stycken värderingssätt som kan användas inom nuvärdessystemet, nämligen;

1. Återanskaffningskostnad
2. Nettoförsäljningsvärde
3. Nuvärdet av framtida nettokassaflöden
4. Återanskaffningsvärde
5. Nuvarande likvida medel
6. Nödförsäljning vid ekonomiska problem

Most (1977) anger att en av anledningarna till antagandet av historiska anskaffningsvärden var att det producerade additiva värden, det vill säga att värdena kunde slås ihop. Nuvärde

producerar också additiva värden, fast för olika kvantiteter, såsom till exempel återanskaffningsvärde för råmaterial och nettoförsäljningsvärde för färdigproducerade varor (Most 1977).

3.4 Upplysningar

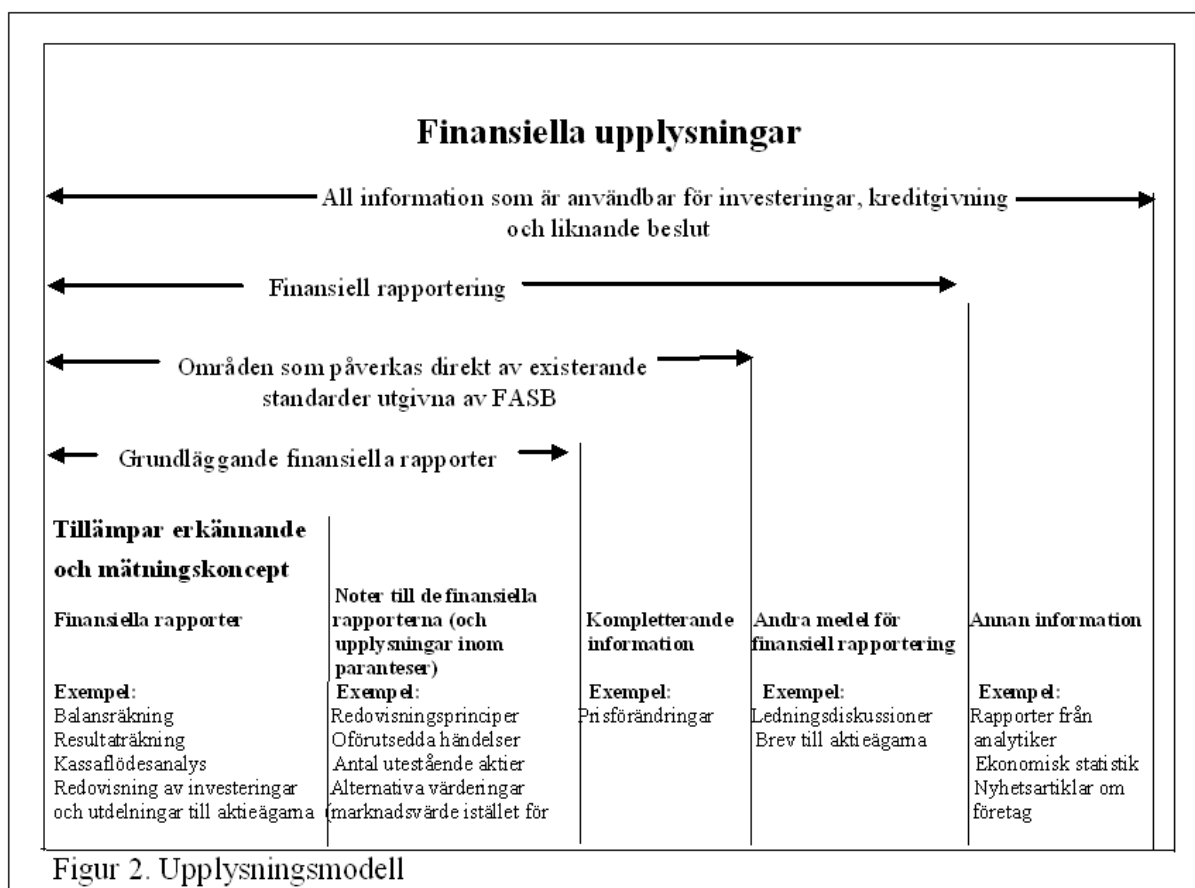
Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att i den vidaste bemärkelsen av ordet upplysningar, betyder upplysningar helt enkelt utlämnande av information. Inom redovisningen används upplysningar något mer restriktivt och innebär att företagen ger ut finansiell information i de finansiella rapporterna, vilken normalt sett omfattar årsredovisningarna. Ibland används ordet upplysningar i ett ännu mer begränsat sammanhang inom redovisningen och upplysningar rymmer då information som normalt sett inte finns med i de finansiella rapporterna (Hendriksen & Van Breda 1992).

Redovisning är en process som innefattar identifiering, mätning och kommunicering av ekonomisk information, som i sin tur ger användarna av de finansiella rapporterna möjlighet att fatta välgrundade bedömningar och beslut (Most 1977). De finansiella rapporterna talar om hur företagsledningarna har förvaltat tillgångarna i bolaget, hur de har behandlat lånade medel, kostnader som uppstått, samt tillkännagivna utdelningar. Redovisningen tjänar därmed som en viktig del i kommunikationen mellan företagen och dess omgivning, vilket innebär att redovisningsinformationen måste vara faktisk, pålitlig, informativ och tillförlitlig (Littleton 1953).

Det är allmänt accepterat att de finansiella rapporterna ska ge upplysningar som är nödvändiga för att dessa inte ska vara vilseledande. Upplysningar om viktiga aspekter gällande den finansiella positionen, samt företagets resultat, ska ges ut av företagen i enlighet med vedertagna begrepp som finns inom redovisningsområdet. Det ska även göras en sammanställning av den omfattande data som finns i de finansiella rapporterna till ett antal begränsade siffror, bildtexter och noter (Most 1977). Enligt Most (1977) så finns det dock en del problem med att uppfylla dessa krav och några av problemen är;

- Definitionen av beståndsdelarna i de finansiella rapporterna
- Olika värderingsalternativ
- Om de finansiella rapporterna ska upprättas inom ett slutet system
- Mätning av fel och presentation
- Behandlingen av immateriella tillgångar
- Redovisningen av företagsförvärv

Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att finansiella rapporter enbart är en del av ett större upplysningssystem. Upplysningar om ett företag som kommer utifrån är också en del i upplysningssystemet. I figur 2 presenteras Hendriksen och Van Breda (1992) upplysningsmodell som visar de olika delar som ingår i ett upplysningssystem.

Figur 2 Modell: finansiella upplysningar av Hendriksen och Van Breda (1992).

Hendriksen och Van Breda (1992) anger att fotnoter tidigare har använts flitigt i de finansiella rapporterna. Syftet med fotnoter är att de ska ge upplysningar om viktig information och som skulle medföra att den finansiella rapporten blev otydlig om det placerades i huvuddelen. Det positiva med fotnoter är att företagen ger ut mer upplysningar om finansiella händelser och relevant data i de finansiella rapporterna. Den ökade användningen av fotnoter har dock medfört att utvecklingen av de finansiella rapporterna har minskat. Detta då fotnoter används för att förmedla viktig information. Författarna redogör för att viktig information alltid ska presenteras tydligt i den finansiella rapporten och inte i någon fotnot. Fotnoter har en viktig del i de finansiella rapporterna, men det finns dock en risk i att lägga allt för mycket förtroende till fotnoterna som en upplysningsmetod. Eftersom de flesta värderings- och fördelningstekniker påverkar resultaträkningen, görs en beskrivning av dessa metoder bäst i fotnoter. Fotnoterna ska för övrigt inte vara för långa och de ska helst inte avleda läsaren från den huvudinformation som finns i den finansiella rapporten. Fotnoter ska inte heller upprepa tidigare information som företaget angett i huvuddelen (Hendriksen & Van Breda 1992).

Most (1977) redogör för att det finns en traditionell syn på upplysningar och huvudsyftet är att dessa ska hjälpa till vid köp/behåll/sälj beslut hos investerarna. Upplysningarna ska framförallt hjälpa de investerare som inte har befogenheter att inhämta information om företagen själva. Det finns både direkta och indirekta användare. De indirekta användarna kan enbart existera som leverantörer av tjänster till de direkta användarna. De direkta användarna består av;

- Ägare
- Fordringsägare och leverantörer
- Chefer
- Skattemyndigheter
- Anställda
- Kunder

Most (1977) anger för att ägare, samt fordringsägare och leverantörer innefattar både potentiella och befintliga. De indirekta användarna består av;

- Finansanalytiker och rådgivare
- Börser
- Advokater
- Reglerande myndigheter
- Finansiell press och rapporteringsorgan
- Branschorganisationer
- Fackföreningar

Inom litteraturen ses aktieägarna som den primära grupp som de finansiella upplysningarna riktar sig till (Hendriksen & Van Breda 1992). Utomstående aktieägare har ingen insyn eller övervakningsmöjligheter i företagen eftersom de själva inte arbetar där. Principal-agent teorin handlar om ett kontrakt mellan agenten (chefen på företaget) och principalen, det vill säga företagets ägare som i noterade företag mestadels består av utomstående aktieägare. Kontraktet innebär att aktieägarna delegerar vissa beslut till cheferna i utbyte mot information om hur företaget går. Cheferna ska ständigt ha företagets bästa i åtanke vid beslutsfattande för att maximera företagets prestation (Goodfrey et al. 2006). Principal och agentteorin används framförallt i stora börsnoterade aktiebolag där aktieägarna är separerade från företaget och informationsbehovet är större (Bergström & Samuelsson 2001).

Hendriksen och Van Breda (1992) anger tre olika upplysningskoncept;

1. Adekvata upplysningar
2. Rättvisa upplysningar
3. Fullständiga upplysningar

Det vanligaste av dessa tre koncept är adekvata upplysningar, vilket innebär ett minimum av upplysningar med syftet att de finansiella rapporterna inte ska vara vilseledande. Detta koncept ses som ett mer ”negativt” koncept då det enbart omfattar upplysningar i så liten utsträckning som möjligt. Rättvisa och fullständiga upplysningar är mer positiva koncept. Positiva koncept innebär att företagen ger sina användare av de finansiella rapporterna viktig och relevant information i större utsträckning än adekvata upplysningar, vilket hjälper dem i deras beslutsfattande. Dessa två koncept innehar dock en begränsning, att fördelarna av upplysningarna ska överstiga kostnaderna (Hendriksen & Van Breda 1992).

Hendriksen och Van Breda (1992) anger att information som inte är relevant ska utelämnas i de finansiella rapporterna. Det etiska målet med rättvisa upplysningar är att ge alla potentiella läsare av de finansiella rapporterna lika behandling. Fullständiga upplysningar innebär en presentation av all relevant information i de finansiella rapporterna. För vissa innebär fullständiga upplysningar en presentation av överflödigt information. För mycket information i

form av oviktiga detaljer döljer den viktiga informationen i de finansiella rapporterna, vilket gör det svårare för läsaren att tolka informationen. Användbara upplysningar är däremot viktigt för intressenterna och dessa ska vara av ett adekvat, rättvist och fullständigt slag, utan att viktig information som finns i huvuddelen i de finansiella rapporterna kommer i skymundan (Hendriksen & Van Breda 1992).

Most (1977) redogör för att upplysningar enbart kan struktureras efter de behov som en specifik användare eller användargrupp har. Aktieägarnas behov av upplysningar speglar både positiva och negativa aspekter av företaget för att de ska kunna göra en bedömning om företagets framtid. Information som anses relevant för en användargrupp är inte relevant för en annan grupp. Detta beror på att olika användargrupper har olika informationsbehov. En distinktion kan göras mellan de användare som förstår redovisning och de användare som inte kan tolka finansiella rapporter.

Hendriksen och Van Breda (1992) förklarar att tidigare studier har visat att framtidsprognoser gällande olika företag är användbara för aktieägarna. Det finns en syn presenterad i litteraturen att redovisarna enbart borde ge ut historisk och nuvarande information i de finansiella rapporterna. Detta för att användarna av de finansiella rapporterna ska kunna göra egna prognoser om företagets framtid.

Tillväxten av diversifierade företag, samt expanderings av företag till utländska marknader, har resulterat i att information som inte alltid innehåller samma delar slås samman vid en konsolidering. Vid varje kombination förloras en del information till investerarna och allmänheten. Detta då det enbart är moderföretaget som redovisar och inte varje dotterföretag var för sig. Detta har medfört att det har blivit svårare att göra framtidsprognoser när det enbart finns hopslagen data tillgänglig. För att användarna av de finansiella rapporterna ska kunna värdera företaget så behöver de kunna göra framtidsprognoser. I både USA och Europa krävs det under vissa omständigheter att företagen ska redovisa deras utlandsverksamheter separat (Hendriksen & Van Breda 1992).

Sammanfattningsvis kan vi se att teoretiker har tagit upp mycket om goodwill och att informationen om goodwill är innehållsrik. Vad teoretikerna tagit upp måste dock relateras till vad standarderna säger. Vi kommer fortsättningsvis att använda teorin och IFRS till att analysera hur redovisningen går ihop med praktiken.

4 Empiri

Detta kapitel bygger på presentationer av två olika empiriska dokument. Först presenteras IFRS relaterat till goodwill och upplysningar. Därefter presenteras en grupp dokument i form av bankernas årsredovisningar för år 2006 och 2009, där vi redogör för utvalda delar som kan relateras till bankernas goodwillvärderingar.

4.1 IFRS kriterier för goodwillredovisning

Nedan presenteras de kriterier som IFRS anger att företagen ska använda sig av i samband med värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, samt efter det första redovisningstillfället.

4.1.1 Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället

I IFRS 3 behandlas rörelseförvärv och i paragraf 1 anges det att syftet med standarden är att visa hur de finansiella rapporterna ska utformas när ett företag förvärvar ett annat företag. Paragrafen redogör för att alla rörelseförvärv ska redovisas enligt förvärvsmetoden. Förvärvaren redovisar därmed den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. I paragraf 4 anges det att ett rörelseförvärv innebär sammanförandet av separata företag eller verksamheter till en rapporterende enhet. Paragraf 8 tar upp att definitionen för ett rörelseförvärv omfattar rörelseförvärv i vilka en part får bestämmande inflytande över en annan part. Paragraf 19 anger att bestämmande inflytande innebär rätten att utarbeta ett företags eller en verksamhets finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Paragrafen redogör vidare för att ett företag anses ha bestämmande inflytande när det förvärvar mer än hälften av det andra företags röstberättigade andelar, såvida det inte kan påvisas att ett sådant ägande inte utgör ett bestämmande inflytande (IFRS/IAS 2009).

I IFRS 3 paragraf 51 redogörs det för att förvärvaren vid förvärvstidpunkten dels ska; (a) redovisa den goodwill som uppkommer i ett rörelseförvärv som en tillgång och (b) redovisa goodwillen till anskaffningsvärde. Goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Enligt paragraf 52 kan goodwill som förvärvas i ett rörelseförvärv ses som en betalning för framtida ekonomiska fördelar som inte går att identifiera enskilt och som inte heller går att redovisa separat (IFRS/IAS 2009).

4.1.2 Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället

IAS 36 behandlar nedskrivningar och i paragraf 1 anges det att syftet med standarden är att beskriva de metoder som ett företag ska använda sig av för att säkerställa att företagets tillgångar inte redovisas till ett högre värde än återvinningsvärdet. Enligt paragraf 8 har en tillgång minskat i värde när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet och tillgången ska då skrivas ner. Paragraf 9 redogör för att ett företag vid varje rapportperiods slut ska bedöma om det finns en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om så är fallet ska tillgångens återvinningsvärde beräknas (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 18 definierar återvinningsvärdet för en tillgång eller kassagenererande enhet som det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader och dess nyttjandevärde. Paragraf 25 anger att det bästa uttrycket för en tillgångs verkliga värde minus försäljningskostnader, är det pris som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra, samt har ett intresse av att transaktionen genomförs. Paragraf 26 anger att om ett bindande avtal saknas, men att tillgången omsätts på en aktiv marknad, är tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader lika med marknadspriset efter avdrag för kostnader vid försäljning. Om både ett bindande avtal om försäljning och en aktiv marknad för tillgången saknas, anger paragraf 27 att verkligt värde minus försäljningskostnader utgörs av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av tillgången mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Paragraf 19 tar upp att om verkligt värde minus försäljningskostnader eller nyttjandevärdet överstiger tillgångens redovisade värde behöver tillgången inte skrivas ned. Paragraf 10 b) framhåller att oavsett om det finns någon indikation på en värdeminskning eller inte, ska ett företag varje år pröva nedskrivningsbehovet för goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 30 anger delar som ska återspeglas i beräkningen av en tillgångs nyttjandevärde och några av dessa delar är; (a) uppskattning av de framtida kassaflöden som tillgången kommer att generera företaget, (b) förväntningar om möjliga variationer i dessa framtida kassaflöden vad gäller dess storlek och tidpunkt, och (c) pengarnas tidsvärde, vilket representeras av en aktuell riskfri ränta. Paragraf 31 anger att nyttjandevärdet för en tillgång beräknas genom dels en uppskattning av framtida in- och utbetalningar som tillgången förväntas ge upphov till i den löpande verksamheten, och dels en diskontering av dessa framtida betalningar. Paragraf 33 a) redogör för att uppskattningar av framtida kassaflöden ska baseras på rimliga och verifierbara antaganden som återspeglar företagsledningens bästa bedömning av de ekonomiska förhållanden som väntas råda under tillgångens nyttjandeperiod. IAS 36 paragraf 45 redogör för att förväntade framtida kassaflöden ska avse tillgången i befintligt skick (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 12 understryker vissa externa informationskällor som företaget behöver ta hänsyn till när de ska bedöma nedskrivningsbehovet och det är bland annat; (a) om tillgångens marknadsvärde har minskat kraftigt, (b) om det under perioden har inträffat negativa ekonomiska betydande förändringar för den marknad som tillgången är avsedd för, (c) om marknadsröntorna eller marknadens avkastningskrav på investeringar har stigit kraftigt. Paragraf 14 tar upp indikatorer från den interna rapporteringen som kan tyda på att en tillgång behöver skrivas ned och paragraf 14 d) anger när tillgången genererar ett rörelseresultat eller ett kassaflöde som är negativt (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 59 i IFRS/IAS (2009) framhåller att nedskrivningsbeloppet utgörs av skillnaden mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet. Paragraf 60 i IAS 36 beskriver att en nedskrivning omedelbart ska kostnadsföras i rapporten över totalresultat. I IAS 1 paragraf 7 definieras totalresultat som förändringen i eget kapital under en period till följd av transaktioner och andra händelser. Paragraf 81 redogör för att goodwill som förvärvas i ett rörelseförvärv ska ses som en betalning för tillgångar som ger upphov till förväntade ekonomiska fördelar som inte går att identifiera enskilt eller redovisa separat. Paragraf 82 tar upp att värdeminskningen av goodwill återspeglar hur ett företag bedriver sin verksamhet. Paragraf 90 tar upp att nedskrivningsbehovet av goodwill ska testas årligen för respektive kassagenererande enhet, samt när det finns en indikation på att enheten kan behövas skrivas

ned. I paragraf 6 definieras en kassagenererande enhet som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar. Paragraf 96 tar upp att prövningen av nedskrivningsbehovet kan utföras när som helst under ett räkenskapsår, förutsatt att det görs vid samma tidpunkt varje år (IFRS/IAS 2009).

Paragraf 104 i IAS 36 redogör för att nedskrivningsbeloppet för en kassagenererande enhet i första hand ska; (a) minska det redovisade värdet för goodwill hänfört till den kassagenererande enheten, (b) därefter goodwill som kan hänföras till övriga tillgångar. Paragraf 124 tar vidare upp att nedskrivning av goodwill inte får återföras i en efterföljande period (IFRS/IAS 2009).

4.2 IFRS kriterier för upplysningar om goodwillredovisning

I paragraf 66 i IFRS 3 redogörs det bland annat för att förvärvaren av ett annat företag ska lämna upplysningar om det belopp som redovisats vid förvärvstidpunkten för varje slag av den förvärvade enhetens tillgångar, skulder eller eventalförpliktelser. Om det inte är praktiskt genomförbart, ska företagen även redovisa värdena för vart och ett av dessa slag som redovisats i enlighet med IFRS omedelbart innan förvärvet. Om det är praktiskt genomförbart att göra det ska det lämnas en förklaring till varför så är fallet (IFRS/IAS 2009).

I IFRS 3 paragraf 74 redogörs det för att företag ska lämna upplysningar till användarna av de finansiella rapporterna för att dessa ska kunna bedöma ändringar i det redovisade värdet för goodwill under perioden. I paragraf 75 står det att företag som tillämpar paragraf 74 ska lämna upplysningar om avstämningar vid periodens början och slut angående goodwill och de ska då bland annat redovisa; (a) bruttovärde och ackumulerade nedskrivningar vid periodens början, (b) goodwill som tillkommit under perioden, (e) nedskrivningar som redovisas under perioden i enlighet med IAS 36, (g) annan justering av det redovisade värdet under perioden, och h) bruttovärde och ackumulerade nedskrivningar vid periodens slut (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 126 tar upp att företag ska lämna följande upplysningar för varje tillgångsslag; (a) om belopp för de nedskrivningar som gjorts under perioden och som redovisats i rapporten över totalresultat, samt vilka poster i rapporten över totalresultat som påverkats. I paragraf 127 redogörs det för att med ett tillgångsslag avses varje grupp av tillgångar som är av likartat slag och som används på ett liknande sätt i verksamheten (IFRS/IAS 2009).

IAS 36 paragraf 130 i IFRS/IAS (2009) anger att ett företag ska lämna följande upplysningar för varje väsentlig nedskrivning som redovisats under perioden, inklusive goodwill, eller en kassagenererande enhet om; (a) de händelser och omständigheter som lett till nedskrivningen, (b) nedskrivningens belopp, (c) för en enskild tillgång: tillgångens karaktär, (d) för en kassagenererande enhet: en beskrivning av enheten och beloppet för nedskrivningen, (e) huruvida tillgångens (enhetens) återvinningsvärde utgörs av dess verkliga värde minus försäljningskostnader eller nyttjandevärde, (f) om återvinningsvärdet är verkligt värde minus försäljningskostnader, ska företaget lämna upplysningar om den grund som använts för att fastställa beloppet genom hänvisning till en aktiv marknad, och (g) om återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärde, ska företaget ge upplysningar om vilken diskonteringskurs som

använts i den aktuella beräkningen, samt i tidigare beräkningar av nyttjandevärdet (IFRS/IAS 2009).

I paragraf 132 i IAS 36 uppmantras företag att lämna upplysningar om de antaganden som ligger till grund för beräkning av tillgångarnas (de kassagenererande enheternas) återvinningsvärde. I IAS 36 paragraf 134 redogörs det för att företag ska lämna följande information för varje kassagenererande enhet för vilken det redovisade värdet för goodwill är betydande i jämförelse med företagets totala redovisade värde för goodwill. Företagen ska ge upplysningar om det redovisade värdet för goodwill som fördelats på enheten och den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts. Paragraf tar vidare upp att om enhetens återvinningsvärde är baserat på nyttjandevärde ges en beskrivning av varje viktigt antagande som företagsledningen gjort angående kassaflödena, en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa de värden som innefattas i varje viktigt antagande, samt om det skiljer sig ifrån tidigare erfarenheter eller externa informationskällor. Vidare ska upplysningar ges om den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden och en förklaring till varför en period på längre än 5 år använts. Upplysningar ska även ges om den tillväxt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda prognoserna, samt den diskonteringsfaktor som tillämpats på kassaflödesprognoserna (IFRS/IAS 2009).

Paragraf 134 i IAS 36 redogör slutligen för att om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader ska upplysningar ges om den metod som använts för att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader. Om verkligt värde minus försäljningskostnader inte fastställts med hjälp av ett observerat marknadspris för enheten, ska en beskrivning ges av varje viktigt antagande som företagsledningen gjort angående kassaflödena. Det ska fortsättningsvis ges en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa de värden som innefattas i varje viktigt antagande och om det skiljer sig ifrån tidigare erfarenheter eller externa informationskällor. Upplysningar ska även ges om verkligt värde fastställts med hjälp av diskonterade kassaflödesprognoser och om den period för företagsledningen prognostiserat kassaflödet. Slutligen ska upplysningar ges om den tillväxttakt som använts för att extrapolera kassaflödesprognoserna, samt den diskonteringsfaktor som använts (IFRS/IAS 2009).

IAS 1 behandlar utformningen av finansiella rapporter och i paragraf 15 redogörs det för att den finansiella rapporten ska ge en rättvisande bild av ett företags finansiella ställning. Detta innefattar att företaget ska använda IFRS med ytterligare upplysningar om så krävs för att ge en rättvisande bild för användarna. I paragraf 17 c) tas det upp att företagen är skyldiga att lämna ytterligare upplysningar när tillämpningen av de särskilda kraven i IFRS inte är tillräckliga för att få användarna av de finansiella rapporterna att förstå inverkan av en viss transaktion, eller andra händelser på företagets finansiella ställning (IFRS/IAS 2009).

4.3 Bankernas årsredovisningar

I detta avsnitt ges en presentation av de delar i bankernas årsredovisningar för år 2006 och 2009 som kan relateras till deras goodwillredovisning i Baltikum. I första steget i datainsamlingen samlades väsentliga delar i årsredovisningarna in på ett spontant sätt. I nästa steg organiserades datan. Den spontant insamlade datan hittas i bilaga 1 och 2. I bilagorna finns även källor till varje enskilt avsnitt i årsredovisningarna där informationen samlats in.

Den organiserade datan presenteras nedan. Vi har valt att koncentrera oss på följande delar i bankernas årsredovisningar för att senare kunna besvara frågställningarna, nämligen;

1. Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället
2. Bankernas värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället
  - Goodwill, årets resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital
  - Nedskrivningar av goodwill i Baltikum och upplysningar om det
3. Upplysningar som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället
  - Antal kontor och kunder i Sverige och Baltikum
  - Utdelningar och nyemissioner
  - VD:ns och styrelseordförandens ord

4.3.1 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006

Tabell 1 Upplysningar om värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006	
Bank	Värdering vid det första redovisningstillfället
Swedbank	X
SEB	X
Nordea	X
Handelsbanken	X

Figur 3 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006 (utformad av författarna utifrån bankerna årsredovisningar).

Tabell 1 visar att samtliga banker gav upplysningar om hur de värderar goodwillen vid det första redovisningstillfället.

Swedbank

Swedbank gav i årsredovisningen upplysningar om att de värderar goodwillen som uppstått i samband med ett rörelseförvärv till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av den förvärvade rörelsens anskaffningsvärde som överstiger verkligt värde netto för identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Goodwillen fördelas vid förvärvstidpunkten till den kassagenererande enhet, eller enheter, som förväntas dra fördel av förvärvet. En identifierad kassagenererande enhet motsvarar den lägsta nivå i företaget (Swedbank 2006).

SEB

Skandinaviska Enskilda Banken (SEB) gav i årsredovisningen (2006) upplysningar om att de värderar goodwillen till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Vidare redogjorde de för att anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning, samt uppkomna eller övertagna kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet för det förvärvade företaget och verkligt värde på identifierbara förvärvade nettotillgångar, redovisas som goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde, redovisas mellanskillnaden

direkt i resultaträkningen. SEB gav slutligen upplysningar om att goodwillen fördelas på kassagenererande enheter, eller grupper av kassagenererande enheter, som förväntas få fördelar från ett förvärv genom synergieffekter. En kassagenererande enhet som goodwill fördelas på motsvarar den lägsta nivån inom koncernen (SEB 2006).

Nordea

Nordea gav upplysningar om att goodwillen vid det första redovisningstillfället utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på andelen identifierbara nettotillgångar i det förvärvade företaget vid tidpunkten för förvärvet (Nordea 2006).

Handelsbanken

Handelsbanken redogjorde för att de i samband med ett företagsförvärv upprättat en förvärvsbalans, där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Den del av förvärvspriset som inte kan hänföras till de identifierbara tillgångarna och skulderna, redovisas som goodwill (Handelsbanken 2006).

4.3.2 Bankernas värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006

Nedan presenteras bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital för år 2006 (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006).

Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2006					
Tabell 2					
Mnkr Bank	Goodwill	Resultat	Balansomslutning	Tillgångar exkl. goodwill	Eget kapital
Swedbank	13 793	11 052	1 352 989	1 339 196	60 277
SEB	11 668	12 623	1 934 441	1 922 773	35 813
Nordea	18 829	29 172	3 135 677	3 116 848	138 501
Handelsbanken	12 350	13 128	1 790 008	1 777 658	88 391

Figur 4 Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2006 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Vidare så presenteras även bankernas utlåning till allmänheten i Sverige och Baltikum, samt rörelseresultaten för de baltiska rörelserna.

Swedbank

I Swedbanks årsredovisning (2006) redovisar de att utlåningen till allmänheten i Baltikum ökade med 64 procent till 54 miljarder kronor 2006. Utlåningen till företag ökade med 48 procent till 80 miljarder kronor under samma period. Totalt uppgick utlåningen till allmänheten i Baltikum till 134 miljarder kronor. Koncernens utlåning till allmänheten uppgick totalt till 946 miljarder kronor och utgjorde balansräkningens största post. Av Swedbanks totala utlåning uppgick utlåningen till den svenska allmänheten till 272 miljarder kronor. Swedbanks rörelseresultatet för den baltiska rörelsen uppgick till 3,2 miljarder kronor. Dock redogjordes det för att den höga tillväxten i Baltikum de senaste två åren inte skulle vara långsiktigt uthållig då inflationen ökat betydligt i området. En stark kreditillväxt, med en

stor efterfrågan hos både privat- och företagskunder, samt låga räntor i förhållande till den starka ekonomiska tillväxten, började leda till en obalanserad prisutveckling i Baltikum som var särskilt påtaglig på fastighetsmarknaden (Swedbank 2006).

SEB

SEB:s utlåning till allmänheten i Baltikum ökade med 39 procent under året till 106 miljarder kronor. Koncernens totala utlåning till allmänheten uppgick till 947 miljarder kronor och var en av balansräkningens största poster. SEB redogjorde inte för vad utlåningen i Sverige uppgick till vid slutet av året. Däremot redogjorde de för att en stark volymtillväxt inom alla produktområden och kundsegment på den baltiska marknaden ökade det baltiska rörelseresultatet med 66 procent till 2,3 miljarder kronor. SEB redogjorde för att med hänsyn till tecknen på en eventuell överhettning i Estland och Lettland, valde de att prioritera lönsamhet och god kvalitet i utlåningsportföljen. Detta medförde minskade marknadsandelar gällande utlåningen i Estland och Lettland (SEB 2006).

Nordea

Nordea gav i årsredovisningen information om att utlåningen till allmänheten i Baltikum uppgick till 31,6 miljarder kronor 2006, en ökning med cirka 47 procent. Vidare redogjorde de i årsredovisningen för att bankens största kreditriskexponering är utlåning till allmänheten som vid slutet av året uppgick till 1 934 miljarder kronor för koncernen. Koncernens utlåning till allmänheten var den i särklass största tillgångsposten i Nordeas balansräkning. Utlåningen i Sverige uppgick till 535 miljarder kronor och rörelseresultatet i Baltikum uppgick till cirka 398 miljoner kronor 2006 (Nordea 2006).

Handelsbanken

Handelsbanken särredovisade inte utlåningsbeloppet för deras enda kontor i Estland. Koncernens totala utlåning till allmänheten uppgick till 1 100 miljarder kronor 2006 och var den i särklass största tillgångsposten i balansräkningen. Handelsbankens utlåning i Sverige uppgick till 835 miljarder kronor. "Övriga världen", där Handelsbanken valt att placera det enda kontoret i Estland under, hade en utlåning på 25,8 miljarder kronor. Handelsbanken redogjorde för att kontorsrörelsen utanför Sverige, där kontoret i Estland var placerad under, ökade resultatet med cirka 11 procent till 2 miljarder kronor. Ökningen skedde samtidigt som 14 nya kontor öppnades, varav kontoret i Estland var ett. Dock särredovisades inte rörelseresultatet för bankens andelar i den baltiska rörelsen (Handelsbanken 2006).

I tabell 3 nedan presenteras bankernas nedskrivningar av goodwillen i Baltikum 2006 (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006).

Tabell 3 Nedskrivning av goodwill i Baltikum 2006	
Mnkr	
Bank	Nedskrivning
Swedbank	0
SEB	0
Nordea	0
Handelsbanken	0

Figur 5 Bankernas nedskrivningar av goodwill i Baltikum 2006 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Swedbanks goodwill hänförlig till Baltikum uppgick till 9,8 miljarder kronor 2006. Varken SEB eller Handelsbanken redogjorde för hur mycket goodwill de hade i Baltikum vid slutet av året. Nordea särredovisade inte heller vad goodwillen i Baltikum uppgick till, utan goodwillen placerades under "övrig goodwill" som uppgick till cirka 642 miljoner kronor. Samtliga banker redogjorde för att koncernföretagen konsoliderats enligt förvärvsmetoden (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006).

Swedbank

Swedbank gav i årsredovisningen upplysningar om att de efter det första redovisningstillfället redovisar goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Swedbank gav vidare upplysningar om att ledningen gör olika uppskattningar för att fastställa värdet på goodwill. Ledningen uppskattar när goodwillens framtida kassaflöden ska erhållas, samt dess storlek. Dessutom fastställer ledningen en lämplig diskonteringsfaktor som både speglar pengarnas tidsvärde och den risk som tillgången är förknippad med. Swedbank nedskrivningsprövar goodwillen årligen, eller oftare om händelser eller omständigheter inträffar som tyder på att goodwillen minskat i värde (Swedbank 2006).

Vidare gav Swedbank upplysningar om att goodwillens nedskrivningsbehov fastställs genom att återvinningsvärdet beräknas för den kassagenererande enhet som goodwillen är kopplad till. De redogjorde för att om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet, bokförs en nedskrivning. Återvinningsvärdet är det högsta värdet av tillgångens försäljningsvärde med avdrag för försäljningskostnader och dess nyttjandevärde. I samband med Swedbanks bedömning av goodwillens nyttjandevärde diskonterades uppskattade framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som speglade pengarnas tidsvärde och risk. Med enhetens framtida kassaflöden menade Swedbank kassaflöden som moderföretaget, Swedbank AB, skulle erhålla om maximal möjlig utdelning lämnades. Uppskattningar om framtida kassaflöden i den baltiska regionen baserades på tre års finansiella planer. Därefter uppskattades ett evigt kassaflöde som gradvis reducerades tills en normal lönsamhetsnivå på en mogen marknad uppnåts. Diskonteringsfaktorn som användes år 2006 uppgick till 10,1 procent efter skatt. De gav även upplysningar om att ifall diskonteringsfaktorn hade höjts med 1 procent skulle inget nedskrivningsbehov av goodwillen föreligga (Swedbank 2006).

SEB

SEB gav inga upplysningar i årsredovisningen om uppskattningar och antaganden som ledningen gjort. Efter första redovisningstillfället redovisas goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Vidare gav de upplysningar om att goodwillen nedskrivningsprövas en gång per år, samt vid indikation på ett nedskrivningsbehov. Ett nedskrivningsbehov föreligger när återvinningsvärdet avseende en kassagenererande enhet, eller en grupp av kassagenererande enheter, dit goodwillen är hänförlig understiger redovisat värde. Nedskrivningen redovisas då i resultaträkningen och en nedskrivning av goodwill återförs aldrig. Fortsättningsvis gav SEB upplysningar om att behovet för en eventuell goodwillnedskrivning prövas gentemot nyttjandevärdet som fastställs med hjälp av prognostiserade kassaflöden för fem år. Swedbanks ledning baserar kassaflödesprognoserna på historiska värden och marknadstrender för viktiga antaganden som tillväxt och kostnads- intäkts relation. De redogjorde för att antagen tillväxt efter fem år i stort sett var lika med den förväntade inflationstakten på cirka 2 procent. Den diskonteringsfaktor som användes uppgick till cirka 9 procent. SEB gav upplysningar om att inget nedskrivningsbehov skulle ha uppstått om diskonteringsfaktorn ändrades med 1 procentenhet (SEB 2006).

Nordea

Nordea gav i årsredovisningen upplysningar om att de efter det första redovisningstillfället redovisar goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Nordea gav vidare upplysningar om att ledningen använder sig av uppskattningar och antaganden i samband med prövningen av goodwillens nedskrivningsbehov. Detta då nedskrivningsprövningar bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar från ledningens sida, varav de flesta avser förhållanden som är osäkra. Ledningens uppskattningar baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som ledningen anser vara rättvisa och rimliga. De poängterade att dessa uppskattningar och bedömningar påverkar det redovisade beloppet för goodwill, samt att det faktiska utfallet senare i viss mån kan avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. Ledningen gör makroekonomiska antaganden, samt antagande om marknadstillväxt och affärsvolym. Skulle det ske någon förändring i någon av dessa parametrar till följd av ändrade marknadsvillkor, ökad konkurrens eller liknande, så påverkas det prognostiserade kassaflödet, vilket i sin tur kan medföra att ett nedskrivningsbehov av goodwill uppstår (Nordea 2006).

Nedskrivningsprövningen beräknas genom att ledningen ser till skillnaden mellan bokfört värde och återvinningsvärde. Nordea angav att de prövar goodwillens nedskrivningsbehov årligen. Vid prövningen görs en utredning för att bedöma om goodwillens bokföringsvärde är helt återvinningsbart. Är återvinningsvärdet lägre än redovisat värde skrivs värdet ned. Återvinningsvärdet är det högsta av nettoförsäljningspriset och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. En kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som genererar löpande inbetalningar (Nordea 2006).

Nordea gav vidare upplysningar om att goodwillens nyttjandevärde är nuvärdet av förväntade kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten väntas ge upphov till. Kassaflödet bestäms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens befintliga skick och diskonteras med en diskonteringsränta som motsvarar kapitalkostnaden. Nordea fastställde goodwillens nyttjandevärde med hjälp av kassaflöden baserade på prognoser på upp till två år. Dessa kassaflöden baserades bland annat på finansiella prognoser, utifrån prognostiserade marginaler och volymer. Nordea använde sig av en diskonteringsränta som uppgick till 7,5 procent efter skatt, dock gjordes undantag för Baltikum där Nordea tillämpade en extra riskpremie på 150 punkter. Fortsättningsvis gav Nordea upplysningar om att ledningens kassaflödesprognoser baserades på deras bästa uppskattningar av framtida intäkter och kostnader för de kassagenererande enheter som goodwillen fördelats till (Nordea 2006).

Handelsbanken

Handelsbanken gav upplysningar om att de nedskrivningsprövar goodwill årligen, samt när det finns indikationer på att goodwillen kan ha minskat i värde. Handelsbanken gav vidare upplysningar om att ledningen gör uppskattningar och bedömningar vid nedskrivningsprövningen av goodwillen. Detta beror på att nedskrivningsprövning av goodwill är särskilt komplext, där uppskattningar och bedömningar har en avgörande betydelse. Ledningen baserar sina uppskattningar och bedömningar på erfarenheter och bedömningar som ledningen anser vara rimliga (Handelsbanken 2006).

Handelsbanken gav i årsredovisningen (2006) upplysningar om att de baserar goodwillens nedskrivningsprövning på att ett beräknat återvinningsvärde jämförs med det redovisade värdet. Återvinningsvärdet beräknas för den kassagenererande enhet som goodwillen hör till och är det högsta av tillgångens nyttjande- eller nettoförsäljningsvärde. Vidare redogjorde de

för att en nedskrivning görs i de fall återvinningsvärdet understiger redovisat värde (Handelsbanken 2006).

Handelsbanken gav slutligen upplysningar om att de beräknar nyttjandevärdet genom att uppskatta framtida kassaflöden inklusive ett beräknat slutvärde. Ledningen antog 2006 en kassaflödesperiod på 20 år för kassagenererande enheter inom bankverksamheten. Ledningen upprättade detaljerade prognoser för de fem första åren, därefter antogs successivt avtagande förändringar i storleken på de beräknade kassaflödena. Fortsättningsvis gav de upplysningar om att banken normalt inte antar en större ökningstakt av framtida kassaflöden än vad som motsvaras av den historiska BNP-utvecklingen inom respektive land. Ledningen tillämpade en diskonteringsränta på 4,2 procent (Handelsbanken 2006).

Nedan presenteras en sammanställning av bankernas upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill 2006.

Tabell 4 Upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill 2006	
Bank	Nedskrivningsprövning av goodwill
Swedbank	X
SEB	X
Nordea	X
Handelsbanken	X

Figur 6 Bankernas upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill i samband med värderingen efter det första redovisningstillfället 2006 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Sammanställningen i tabell 4 visar att samtliga banker gav upplysningar om deras nedskrivningsprövning av goodwill.

4.3.3 Information i bankernas årsredovisningar 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

Nedan följer en tabell över antalet kontor och kunder som varje bank hade i Sverige och Baltikum 2006 (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006).

Tabell 5 Antal kontor och kunder i Sverige och Baltikum 2006				
Bank	Kontor Sverige	Kontor Baltikum	1000-tals kunder	
			Kunder Sverige	Kunder Baltikum
Swedbank	477	298	4 482	4 997
SEB	200	200	2 100	2 600
Nordea	255	81	3 382	417
Handelsbanken	457	1	1 972	-

Figur 7 Bankernas andelar i Sverige och Baltikum 2006 i form av antalet kontor och kunder (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

I tabell 5 måste dock viss hänsyn tas till att Nordea inte särredovisade Baltikum, utan antalet kontor och kunder i Baltikum inkluderade även Nordeas andelar i Polen (Nordea 2006).

Swedbank var Sveriges största bank för både privatpersoner och företag 2006. Swedbank hade, förutom Sverige, även Baltikum som en av de största hemmamarknaderna. Rörelsessegmentet baltisk bankrörelse bestod av verksamheten i Hansabank, ett av Swedbanks helägda dotterbolag sedan våren 2005. Hansabank var under 2006 marknadsledande inom de viktigaste segmenten, såsom inlåning och utlåning, på de snabbt växande baltiska marknaderna (Swedbank 2006). SEB hade under året lokal närvaro i både Sverige och Baltikum. Banken öppnade 7 nya kontor i Norden och Baltikum under året och SEB hade tre stycken dotterbanker i Baltikum vid slutet av 2006, nämligen; SEB Eesti Ühispank i Estland, SEB Unibanka i Lettland och SEB Vilniaus Bankas i Litauen. De tre dotterbankerna hade starka positioner på sina respektive marknader under året (SEB 2006). Nordea var under året den ledande finanskoncernen i Norden och Östersjöregionen. Under året var Nordea verksam i samtliga baltiska länder (Nordea 2006). Handelsbanken öppnade sitt första kontor i Baltikum under 2006 (Handelsbanken 2006).

I tabell 6 presenteras bankernas utdelningar och nyemissioner 2006.

Tabell 6 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2006		
<u>Bank</u>	<u>Kr/aktie</u> <u>Utdelning</u>	<u>Mdkr</u> <u>Nyemission</u>
Swedbank	8,25	0
SEB	6	0
Nordea	4,43	0
Handelsbanken	8	0

Figur 8 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2006 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

I det följande presenteras VD:ns och styrelseordförandens ord i bankernas årsredovisningar. Swedbanks VD, Jan Lidén redogjorde i årsredovisningen för att 2006 års rörelseresultat var det bästa någonsin och att de ökade marknadsandelarna på Swedbanks hemmamarknader var mycket glädjande. Swedbanks styrelseordförande, Carl Eric Stålberg, berättade i årsredovisningen att året präglades av en stark världsekonomi, samt en hög tillväxt i Sverige och Baltikum (Swedbank 2006). SEB:s VD, Annika Falkengren, redogjorde i årsredovisningen för att 2006 var ett mycket bra år för SEB och dess aktieägare. Hon berättade även att SEB nådde sitt bästa resultat någonsin i en omvärld som präglades av en stark konjunktur med hög aktivitet på finansmarknaden, samt höga affärsvolymerna. SEB:s styrelseordförande, Marcus Wallenberg, redogjorde för att världsekonomi var stark under 2006 och att de baltiska länderna tillhörde de snabbast växande ekonomierna i världen. Han berättade även att SEB:s lönsamhet stod sig väl i förhållande till jämförande banker samma år (SEB 2006).

Nordeas VD, Lars G Nordström, redogjorde i årsredovisningen för att 2006 blev ett nytt rekordår för Nordea och att de stärkte sin ställning som den ledande banken i regionen. Nordea var 2006 verksam inom alla baltiska länder och verksamheten i Baltikum hade vuxit kraftigt de senaste åren (Nordea 2006). Handelsbankens VD, Pär Boman, berättade att banken

under året lyckades uppnå sitt företagsmål, samt att de var större och tjänade mer pengar än någonsin tidigare. Han poängterade att de lyckades med detta år 2006, som var ovanligt riskfritt att driva bank (Handelsbanken 2006).

4.3.4 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009

Bank	Värdering vid det första redovisningstillfället
Swedbank	X
SEB	X
Nordea	X
Handelsbanken	X

Figur 9 Bankernas värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Tabell 7 visar att samtliga banker gav upplysningar om hur de värderar goodwillen vid det första redovisningstillfället.

Swedbank

Swedbank gav upplysningar om att de värderar goodwillen till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av anskaffningsvärdet för den förvärvade rörelsen som överstiger verkligt värde netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar och skulder. Goodwillen allokteras vid förvärvstidpunkten till den kassagenererande enhet, eller enheter, som förväntas dra fördel av förvärvet. Identifierbara kassagenererande enheter motsvarar den lägsta nivån i företaget (Swedbank 2009).

SEB

SEB gav i årsredovisningen upplysningar om att de värderar goodwillen till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning, samt uppkomna eller övertagna kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på den förvärvade enhetens identifierbara nettotillgångar redovisas som goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Fortsättningsvis gav SEB upplysningar om att den förvärvade goodwillen fördelas på kassagenererande enheter, eller grupper av kassagenererande enheter, som förväntas få fördelar från ett förvärv genom synergieffekter. En kassagenererande enhet som goodwillen fördelas på motsvarar den lägsta nivån inom koncernen (SEB 2009).

Nordea

Nordea gav i årsredovisningen (2009) upplysningar om att de beräknar goodwillens anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället med hjälp av en förvärvsanalys. Genom denna analys fastställs goodwillens anskaffningsvärde till det verkliga värdet för det förvärvade företagens identifierbara tillgångar och skulder. Den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto av de identifierbara tillgångarna och skulderna, redovisas

som goodwill. Om skillnaden är negativ, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen (Nordea 2009).

Handelsbanken

Handelsbanken gav i årsredovisning upplysningar om att de upprättar en förvärvsbalans när de förvärvar ett dotterföretag, där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Förvärvets anskaffningsvärde består av det verkliga värdet på samtliga dotterföretagets tillgångar och skulder. Det överskott som uppstår till följd av att anskaffningsvärdet överstiger förvärvsbalansens identifierbara nettotillgångar redovisas som goodwill i koncernens balansräkning (Handelsbanken 2009).

4.3.5 Bankernas värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009

Nedan presenteras bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

Tabell 8 Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2009					
Mnkr Bank	Goodwill	Resultat	Balansomslutning	Tillgångar exkl. goodwill	Eget kapital
Swedbank	15 368	-10 442	1 794 687	1 779 319	89 974
SEB	10 829	1 178	2 308 227	2 297 398	99 417
Nordea	25 120	24 594	5 212 527	5 187 407	230 255
Handelsbanken	6 759	10 244	2 122 843	2 116 084	83 088

Figur 10 Bankernas goodwill, resultat, balansomslutning, tillgångar exklusive goodwill och eget kapital 2009 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

I det följande presenteras bankernas utlåning, kreditförluster och rörelseresultat i baltisk bankrörelse 2009.

Swedbank

Swedbank redovisar i årsredovisningen att utlåningen till allmänheten i Baltikum uppgick till 171 miljarder kronor 2009. Koncernens totala utlåning uppgick vid slutet av året till 1 290 miljarder kronor, där den svenska utlåningen uppgick till 412 miljarder kronor. Swedbanks kreditförluster till allmänheten i Baltikum ökade med över 800 procent under 2009 till 14,8 miljarder kronor. Koncernens kreditförluster uppgick totalt till 24,4 miljarder kronor. Swedbank redovisade i årsredovisningen en förlust på 10,7 miljarder kronor i rörelseresultatet för baltisk bankrörelse. Detta i samband med de kraftigt ökade kreditförlusterna i området (Swedbank 2009).

SEB

SEB gav i årsredovisningen (2009) information om att utlåningen till Baltikum uppgick till cirka 130 miljarder kronor. Koncernens totala utlåning till allmänheten uppgick till 1 187 miljarder kronor. Dock redogjorde inte SEB för vad den svenska utlåningen till allmänheten uppgick till. SEB-koncernens kreditförluster uppgick till 12,4 miljarder kronor

2009. De baltiska länderna stod för 77 procent, eller 9,5 miljarder kronor, av koncernens totala kreditförluster. De gav ingen information om ökningen i kreditförlusterna i Baltikum SEB redovisade en förlust på 10,3 miljarder kronor i rörelseresultat för division Baltikum (SEB 2009).

Nordea

Nordeas utlåning i Baltikum uppgick till 79,5 miljoner kronor 2009 och total utlåning för koncernen uppgick till cirka 2 900 miljarder kronor. Nordeas utlåning till allmänheten på den svenska marknaden uppgick till 696 miljarder kronor. Nordeas kreditförluster i Baltikum uppgick till 2,1 miljarder kronor vid slutet av året, en ökning med 498 procent. Koncernens totala kreditförluster uppgick till 15,7 miljarder kronor. Nordea redogjorde inte för vad rörelseresultatet uppgick till i Baltikum (Nordea 2009).

Handelsbanken

Handelsbanken särredovisade inte utlåningen i de baltiska länderna utan de redogjorde istället för utlåningen till allmänheten i Handelsbanken International, där de baltiska kontoren ingick, som uppgick till 81,8 miljarder kronor 2009. Handelsbanken redogjorde i årsredovisningen 2008 för att verksamheten i Baltikum överfördes till Handelsbankens affärsområde ”Handelsbanken International”. Handelsbanken International bedrev under 2008 kontorsrörelse utanför bankens hemmamarknader såsom Baltikum, Frankrike, Kina och Polen. Koncernens totala utlåning till allmänheten uppgick till 1 477 miljarder kronor 2009, där utlåningen till den svenska allmänheten uppgick till 1 036 miljarder kronor. Handelsbanken redogjorde i årsredovisningen för att övriga världens, där de baltiska länderna ingick under året, kreditförluster uppgick till cirka 1 miljard kronor. Dock särredovisas inte Baltikums kreditförluster. Koncernens kreditförluster uppgick till 3,3 miljarder kronor. Rörelseresultatet för Handelsbanken International uppgick till 648 miljoner kronor (Handelsbanken 2008, 2009).

Tabell 9 visar att SEB var den enda banken som gjorde en nedskrivning av goodwillen och de skrev ned all goodwill hänförlig till bankens andelar i Baltikum (SEB 2009).

Tabell 9 Nedskrivning av goodwill i Baltikum 2009	
Mnkr	
Bank	Nedskrivning
Swedbank	0
SEB	2 281
Nordea	0
Handelsbanken	0

Figur 11 Bankernas nedskrivningar av goodwill i Baltikum 2009
(utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Swedbanks goodwill hänförlig till Baltikum uppgick till 12,6 miljarder kronor 2009. SEB:s goodwill uppgick till 0 kronor efter nedskrivningarna under året. Nordea specificerade inte hur mycket goodwill de hade i Baltikum, utan den baltiska rörelsens goodwill ingick i ”övrig goodwill” som uppgick till cirka 965 miljoner kronor (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009). Handelsbanken specificerade inte heller i årsredovisningen (2009) hur mycket

goodwill de hade i den baltiska bankrörelsen (Handelsbanken 2009). Samtliga banker redogjorde för att koncernföretagen konsoliderats enligt förvärvsmetoden (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

Swedbank

Swedbank gav i årsredovisningen upplysningar om att de efter det första redovisningstillfället värderar goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Swedbank gav vidare upplysningar om att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar i samband med nedskrivningsprövningen av goodwill, vilket påverkar rapporterade belopp. Företagsledningen baserar sina bedömningar och uppskattningar på tidigare erfarenheter, samt flera andra faktorer som bedöms som rimliga under omständigheterna. De upplyste slutligen om att det verkliga utfallet kan avvika från gjorda bedömningar och uppskattningar för året. Swedbank nedskrivningsprövar goodwillen årligen, eller oftare då det dyker upp händelser eller omständigheter som ger indikationer på att goodwillen gått ner i värde (Swedbank 2009).

Swedbank gav fortsättningsvis upplysningar om att ledningen fastställer goodwillens nedskrivningsbehov genom att bedöma återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwillen är hänförlig till. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet redovisas en nedskrivning i resultaträkningen. En goodwillnedskrivning återförs aldrig. Swedbank redogjorde vidare för att återvinningsvärdet är det högsta av tillgångens försäljningsvärde med avdrag för försäljningsomkostnader och dess nyttjandevärde. Vid bedömningen av goodwillens nyttjandevärde fastställdes de 3 första årens kassaflöden utifrån företagsledningens finansiella planer. Därefter krävdes mer subjektiva bedömningar från ledningens sida om framtida tillväxt, marginaler och lönsamhetsnivåer. Swedbank angav att de viktigaste antagandena i treårsplanen var ledningens bedömning av nettovinst, inklusive kreditförluster och tillväxt i respektive ekonomi (Swedbank 2009).

Swedbank gav i årsredovisningen upplysningar att företagsledningen bedömer goodwillens nyttjandevärde genom att diskontera framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor. Diskonteringsfaktorn fastställer ledningen utifrån marknadens riskfria ränta, marknadens avkastningskrav, enhetens utveckling på en aktiemarknad i förhållande till hela aktiemarknaden, samt tillägg för dålig likviditet och småföretagsstorlek. Det långsiktiga tillväxtantagandet baseras på externa bedömningar, samt koncernchefens erfarenhet och bedömning av tillväxt inom banksektorn i förhållande till landets BNP-tillväxt och inflation. I Baltikum förväntade sig ledningen att den årliga tillväxten inom de tre närmsta åren skulle komma att vara måttlig eller negativ. Tillväxten i Estland, Lettland och Litauen uppgick till 7 procent år 4 till 33. Antagande om tillväxt år 34 och framåt uppgick till 4 procent för de baltiska länderna (Swedbank 2009).

Swedbank gav slutligen upplysningar om att i fall diskonteringsfaktorn höjts med en procentenhet, eller antagandet om tillväxt sänkts med en procentenhet, skulle inget nedskrivningsbehov ha uppkommit för investeringarna i den baltiska verksamheten 2009. Skulle ledningen däremot ha höjt diskonteringsfaktorn med 1 procent och minskat det långsiktiga tillväxtantagandet med 1 procent skulle det uppkommit ett nedskrivningsbehov på 700 miljoner kronor för goodwillen hänförlig till bankens andelar i Lettland. Goodwillnedskrivningarna skedde separat för varje land. För Estland uppskattade Swedbank en diskonteringsfaktor på 12 procent, Lettland 13,4 procent och Litauen 12,8 procent för kassaflöden upp till 10 år. För kassaflöden från 10 år och framåt användes en diskonteringsränta på 12 procent för de baltiska länderna (Swedbank 2009).

SEB

SEB gav i årsredovisningen upplysningar om att de värderar goodwillen efter det första redovisningstillfället till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. SEB gav vidare upplysningar om att ledningens nedskrivningsprövningar av goodwillen kräver att ledningen gör uppskattningar och antaganden. Dessa uppskattningar och antaganden har en materiell påverkan på de belopp som rapporteras i de finansiella rapporterna. Ledningen baserar uppskattningarna på sakkunniga bedömningar och antaganden som de bedömer vara sanna och rättvisande (SEB 2009).

SEB redogjorde för att goodwillen inte skrivs av kontinuerligt, utan istället prövas för nedskrivning en gång per år, samt vid indikation på ett nedskrivningsbehov. Vid indikation på att goodwillens värde kan ha minskat fastställer ledningen ett återanskaffningsvärde. Ett nedskrivningsbehov föreligger när det återvinningsbara beloppet avseende en kassagenererande enhet, eller en grupp av kassagenererande enheter, dit goodwillen är hänförlig understiger redovisat värde. Nedskrivningen redovisas då i resultaträkningen. Goodwillnedskrivningar återförs inte (SEB 2009).

Kassaflödesprognoserna baseras på historiska värden och marknadstrender för viktiga antaganden som tillväxt och kostnads-intäkts relation. Ledningen prövade goodwillens nedskrivningsbehov gentemot nyttjandevärdet som fastställdes med hjälp av prognostiserade kassaflöden för 5 år. Antagen tillväxt efter 5 år var i stort sett den förväntade inflationstakten på cirka 3 procent. Nedskrivningsprövningen av goodwillen i östra Europa baserades på nyttjandevärde med en prognosperiod på fem år och antagen diskonteringsränta på 13 procent efter skatt, vilket avspeglade en högre risk på dessa marknader jämfört med koncernen som en helhet (SEB 2009).

Nordea

Nordea gav upplysningar om att de efter det första redovisningstillfället redovisar goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. De gav även upplysningar om att de gjort uppskattningar och antaganden i samband med nedskrivningsprövningen av goodwill. Detta då nedskrivningsprövningen av goodwill bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar och uppskattningar. Ledningens uppskattningar baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som anses vara rättvisa och rimliga. Uppskattningar och bedömningar som ledningen gör påverkar redovisade belopp och i vissa fall kan det faktiska utfallet senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. Ledningen gör antaganden och uppskattningar om makroekonomiska aspekter, samt marknadstillväxt och affärsvolym. En förändring i någon av dessa parametrar påverkar prognostiserade kassaflöden och kan medföra att en nedskrivning av goodwill uppstår (Nordea 2009).

Nordea gav i årsredovisningen (2009) upplysningar om att de prövar goodwillen minst en gång per år för ett eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser tyder på att ett nedskrivningsbehov uppkommit. Prövningen grundas på en analys för att bedöma om redovisat värde för goodwillen är fullt återvinningsbart. De gav upplysningar om att återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. Nyttjandevärdet uppskattas som nuvärdet av förväntade kassaflöden från de kassagenererande enheter till vilken goodwillen är fördelad till. Ledningen baserar prognoser gällande framtida kassaflöden på deras bästa uppskattningar av framtida intäkter och kostnader för de kassagenererande enheter som goodwillen är fördelad till. Nordea redogjorde

för att en kassagenererande enhet motsvarades av de kassagenererande enheterna av kundområden per land (Nordea 2009).

Kassaflödena bedömer Nordeas ledning utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens befintliga skick och diskonteras med en diskonteringsränta som motsvarar kapitalkostnaden. De gav vidare upplysningar om att ledningen uppskattade kassaflöden i en nära framtid om 2-5 år på finansiella prognoser utifrån prognostiserade marginaler, volymer, försäljning och kostnadsutveckling. Kassaflöden på längre sikt bedömde ledningen efter tillväxttal på det område som goodwillen var fördelad till. Vid prövningen av goodwillens nedskrivningsbehov användes en tillväxttakt på 4-5 procent, som baserades på historiska data. Använd diskonteringsränta uppgick till 9 procent efter skatt (Nordea 2009).

Handelsbanken

Handelsbanken gav upplysningar om att de efter det första redovisningstillfället redovisar goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Handelsbanken redogjorde i årsredovisningen för att nedskrivningsprövningen av goodwillen baseras på ledningens uppskattningar och antaganden om framtiden, vilket har en väsentlig påverkan på redovisade belopp. Dessa uppskattningar och antaganden baseras på ledningens bästa och mest rättvisande bedömningar om framtiden och de granskas och valideras kontinuerligt. De antaganden och bedömningar som ledningen gör bygger på bedömningar om marknadsläge, kostnadsutveckling, framtida tillväxttakt, samt diskonteringsränta (Handelsbanken 2009).

Handelsbanken gav upplysningar om att goodwillen prövas årligen för en eventuell nedskrivning, samt när det finns indikationer på att tillgången kan ha minskat i värde. En nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen. Tidigare nedskrivningar av goodwillen återförs inte. I samband med nedskrivningsprövningen fastställs ett återvinningsvärde. Återvinningsvärdet beräknas som det högsta av tillgångens nyttjandevärde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Ledningen fastställer återvinningsvärdet genom beräkning av nyttjandevärdet för respektive kassagenererande enhet. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden, samt slutvärdet för enheten. Handelsbanken använde sig av en kassaflödesperiod på 20 år. Detaljerade prognoser på riskvägda volymer, intäkter, kostnader, samt kreditförluster upprättades för de 5 första åren. Kassaflödesprognoserna bygger på ledningens rimliga och verifierbara antaganden, vika baseras på historisk utveckling, samt kännedom om framtida händelser som kan komma att påverka utvecklingen (Handelsbanken 2009).

Handelsbanken gav i årsredovisningen (2009) upplysningar om att ledningen bedömer den förväntade tillväxttaktan i kassaflödena med hänsyn till de rådande marknadslägena inom varje geografiskt område. För att säkerställa tillförlitligheten i ledningens prognoser, görs alltid en jämförelse mellan tidigare prognoser och utfall för enskilda år. Perioder längre än fem år framåt i tiden baseras på antaganden om långsiktig tillväxttakt. Normalt överstiger inte ledningens antagande om tillväxttakt den historiska BNP-utvecklingen. Vid nedskrivningsprövningen av goodwillen 2009 använde sig Handelsbanken av en långsiktig tillväxttakt på 2 procent, vilket motsvarar Riksbankens långsiktiga inflationsmål. Vidare redogjordes det för att den diskonteringsränta som tillämpades var det jämförda avkastningskravet för den verksamhet som goodwillen hänfördes till. Utnyttjad diskonteringsränta uppgick vid årets slut till 3,8 procent före skatt. Vid årets nedskrivningsprövning ansågs avståndet mellan återvinningsvärdet och bokfört värde vara

säkert. Därmed bedömde Handelsbanken att det inte förelåg något nedskrivningsbehov (Handelsbanken 2009).

Tabell 10 Upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill 2009	
Bank	Nedskrivningsprövning av goodwill
Swedbank	X
SEB	X
Nordea	X
Handelsbanken	X

Figur 12 Bankernas upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill i samband med värderingen efter det första redovisningstillfället 2009 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Tabell 10 visar att samtliga banker gav upplysningar om nedskrivningsprövningen av goodwill 2009.

4.3.6 Information i årsredovisningarna 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I tabell 11 ges en överblick över bankernas andelar i Sverige och Baltikum 2009 i form av antalet kontor och kunder.

Bank	Tabell 11 Antal kontor och kunder i Sverige och Baltikum 2009			
	Kontor Sverige	Kontor Baltikum	1000-tals kunder Sverige	1000-tals kunder Baltikum
Swedbank	400	226	4 500	5 500
SEB	160	170	2 000	2 356
Nordea	325	65	3 292	320
Handelsbanken	461	3	-	-

Figur 13 Bankernas andelar i Sverige och Baltikum 2009 i form av antalet kontor och kunder (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

Swedbank minskade antalet kontor i Baltikum med 19 procent under året. De redogjorde för att den ekonomiska krisen bidrog till att flera lånekunder fick svårt att betala sina räntor och amorteringar. SEB stängde ner 31 kontor i de baltiska länderna i samband med att den ekonomiska krisen förvärrades under 2009. Till följd av konjunkturedgången drog Nordea ned på tillväxttakten och lade utbyggnaden av kontorsnätet i Baltikum på is. Handelsbanken utökade sin verksamhet i Baltikum 2009 genom att öppna upp ett tredje kontor i Litauen (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

Nedan presenteras bankernas utdelningar och nyemissioner 2009.

Tabell 12 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2009		
Bank	Kr/aktie Utdelning	Mdkr Nyemission
Swedbank	0	15,1
SEB	1	15,1
Nordea	2,56	25,7
Handelsbanken	8	0

Figur 14 Bankernas utdelningar och nyemissioner 2009 (utformad av författarna utifrån bankernas årsredovisningar).

I det följande presenteras VD:ns och styrelseordförandens ord i bankernas årsredovisningar 2009.

Swedbank

Swedbanks VD, Michael Wolf, redogjorde för att 2009 gick till historien som ett av Swedbanks tuffaste år någonsin. Den ekonomiska kris som banken präglades av under året hade inte skådats sedan 1930-talet. Wolf redogjorde för att krisen drabbade banker som relativt andra hade en högre riskexponering och var mer beroende av extern upplåning. Han poängterade även att förlustsiffrorna i årsredovisningen inte ska bortförklaras. Vidare berättade han att utlåningen i framförallt de baltiska länderna under perioden 2005-2008 hade en stor förklaring till den kris som banken hamnade i 2009. Under året hade Swedbank haft extra fokus på kreditkvalitet, samt minskat andelen utlåning i Baltikum. Wolf redogjorde för att trots alla problem under året så stod Swedbank starkare vid slutet av 2009 än vid årets start (Swedbank 2009).

SEB

SEB:s VD, Annika Falkengren, redogjorde för att trots den djupa lågkonjunkturen 2009 så utvecklades SEB ändå väl. Rörelseresultatet sjönk under 2009, men trots det hade det underliggande resultatet aldrig varit starkare. Vidare berättade Falkengren att goodwillnedskrivningar och reserveringar för befarade kreditförluster minskade resultatet kraftigt för den baltiska verksamheten. Mot slutet av 2009 började dock en tydlig stabilisering av det makroekonomiska läget i Baltikum att synas. SEB tog en rad beslut under året för att möta de ekonomiska svängningarna på marknaden genom att bland annat skriva av all goodwill i Baltikum. SEB:s styrelseordförande, Marcus Wallenberg, redogjorde för att SEB stod starkt trots de senaste årens turbulens och globala finanskris. Detta under ett år då den globala banksektorn upplevde ett dramatiskt år präglat av en stor osäkerhet gällande djupet och längden på den globala konjunkturedgången (SEB 2009).

Nordea

Nordeas VD, Christian Clausen, redogjorde i årsredovisningen (2009) för att banken genererade starka resultat mitt i finanskrisen och lågkonjunkturen. Detta tack vare Nordeas starka affärsmodell, kundinriktade värderingar, samt engagerade människor. Vidare berättade han att 2009 blev ett utmanande år för hela finansbranschen och även för många kunder. Nordeas koncern drabbades av finanskrisen, men inte i lika stor utsträckning som många andra banker. Finanskrisens negativa inverkan på kreditmarginalerna och aktiemarknaden

fortsatte fram till våren 2009 och bidrog till den värsta världsomfattande lågkonjunkturen sedan andra världskriget. Clausen redogjorde vidare för att de var väl föreberedda, organiserade, samt agerade i förebyggande syfte och lyckades därmed begränsa förlusterna. De minskade eller slutade även med investeringar på marknader och områden där risken var extra hög, däribland på de nya europeiska marknaderna (Nordea 2009).

Handelsbanken

Handelsbankens VD, Pär Boman, berättade i årsredovisningen att år 2009 blev ett år då finanskrisen gick över i en djup lågkonjunktur och oron för inställda betalningar rörde inte längre enbart enskilda personer och företag, utan också hela länder. För Handelsbanken utmärktes året av konjunktursens minskade effekt på de existerande kundernas affärsaktiviteter, men detta bemötte de med en fortsatt förbättrad produktivitet i banken och en anstormning nya kunder. Under 2009 lyckades banken stärka balansräkningen trots ett år i finanskrisen tecken. Vidare redogjorde Boman för att Handelsbanken klarade sitt företagsmål 2009, det vill säga att ha högre lönsamhet än de genomsnittliga konkurrenterna. Under året fortsatte Handelsbanken att växa på hemmamarknaderna utanför Sverige. Dock poängterade Boman att även om mycket har gått bra för Handelsbanken under året, så har kreditförlusterna varit en besvikelse (Handelsbanken 2009).

5 Analys

Detta kapitel inleds med en deskriptiv analys av respektive banks goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen. I slutet av kapitlet sammanställs bankernas goodwillredovisning genom en komparativ analys i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen.

5.1 Swedbanks goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
Swedbank	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
IFRS	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
Teori	Objektiv	Rättvisa	Resonerande

Figur 15 Swedbanks goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen (utformad av författarna).

Första redovisningstillfället; IFRS 3 paragraf 51 redogör för att den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar och skulder ska värderas till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. IAS 36 paragraf 25 hävdar att det bästa uttrycket för en tillgångs verkliga värde minus försäljningskostnader, är det *pris* som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra, samt har ett intresse av att transaktionen genomförs (IFRS/IAS 2009).

Swedbank gav i årsredovisningarna för 2006 och 2009 upplysningar om att de värderar goodwillen som uppstått i samband med ett rörelseförvärv till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. De redogjorde också för att goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av den förvärvade rörelsens anskaffningsvärde som överstiger verkligt värde netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser (Swedbank 2006, 2009).

Pashang och Fihn (2011) poängterar hur man kan veta att priset, det vill säga köpeskillingen, är det verkliga värdet på det uppköpta företaget? Most (1977) hävdar att den materiella dimensionen av ordet värde ofta blandas ihop med pris. Transaktionspriser representerar ett specialfall av den allmänna betydelsen av värde, detta då priserna representerar de materiella värdena som kan observeras i transaktionerna.

Upplýsingar om nedskrivningsprövning; IFRS 3 paragraf 74 redogör för att företag ska lämna upplýsingar till användarna av de finansiella rapporterna för att dessa ska kunna bedöma ändringar i det redovisade värdet för goodwill under perioden (IFRS/IAS 2009).

Swedbank gjorde inte någon nedskrivning av goodwillen 2006 eller 2009 (Swedbank 2006, 2009). Swedbank gav fortsättningsvis upplýsingar i årsredovisningen 2009 om att ledningen fastställer goodwillens nedskrivningsbehov genom att bedöma återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwillen är hänförlig till. Swedbanks ledning uppskattade tillväxten gällande framtida kassaflöden i Estland, Lettland och Litauen till 7 procent år 4 till 33. Antagandet om tillväxt år 34 och framåt uppgick till 4 procent. För Estland uppskattade Swedbank en diskonteringsfaktor på 12 procent, Lettland 13,4 procent och Litauen 12,8 procent för kassaflöden upp till 10 år. För kassaflöden från 10 år och framåt tillämpades en diskonteringsränta på 12 procent för de baltiska länderna (Swedbank 2009).

Hendriksen och Van Breda (1992) anger tre olika upplýsningskoncept, där det vanligaste av dessa tre koncept är adekvata upplýsingar. Adekvata upplýsingar innebär ett minimum av upplýsingar med syftet att de finansiella rapporterna inte ska vara vilseledande. Författarna poängterar att detta koncept ses som ett mer ”negativt” koncept då det enbart omfattar upplýsingar i så liten utsträckning som möjligt.

Goodwillens livslängd; IAS 36 redogör i paragraf 134 för att upplýsingar ska lämnas om enhetens återvinningsvärde är baserat på nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader. Vidare ska upplýsingar ges (om nyttjandevärdet används) om varje viktigt antagande som företagsledningen gjort angående kassaflödena, en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa de värden som innefattas i varje viktigt antagande, samt om det skiljer sig ifrån tidigare erfarenheter eller externa informationskällor (IFRS/IAS 2009).

Swedbank gav i årsredovisningarna för 2006 och 2009 upplýsingar om att företagsledningen gjort bedömningar och uppskattningar i samband med värderingen av goodwill efter det första redovisningstillfället (Swedbank 2006, 2009). Vidare gav Swedbank i årsredovisningen 2009 upplýsingar om att ledningen fastställer diskonteringsfaktorn utifrån marknadens riskfria ränta, marknadens avkastningskrav, enhetens utveckling på en aktiemarknad i förhållande till hela aktiemarknaden, samt tillägg för dålig likviditet och småföretagsstorlek. Det långsiktiga tillväxtantagandet baserar Swedbanks ledning på externa bedömningar, samt koncernchefens erfarenhet. Bedömningen av tillväxten inom banksektorn görs utifrån respektive lands BNP-tillväxt och inflation. I Baltikum förväntade sig ledningen att den årliga tillväxten inom de tre närmsta åren skulle komma att vara måttlig eller negativ. Swedbank gav slutligen upplýsingar om att i fall ledningen skulle ha höjt diskonteringsfaktorn med 1 procent och minskat det långsiktiga tillväxtantagandet med 1 procent skulle det uppkommit ett nedskrivningsbehov med 700 miljoner kronor för goodwillen hänförlig till bankens andelar i Lettland (Swedbank 2009).

Most (1977) redogör för att det finns en traditionell syn på upplýsingar och huvudsyftet är att dessa ska hjälpa till vid köp/behåll/sälj beslut hos investerarna. Upplýsingarna ska framförallt hjälpa de investerare som inte har befogenheter att inhämta information om företagen själva.

5.2 SEB:s goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

Tabell 14 SEB:s goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
SEB	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
IFRS	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
Teori	Objektiv	Rättvisa	Resonerande

Figur 16 SEB:s goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen (utformad av författarna).

Första redovisningstillfället; IFRS 3 paragraf 1 anger att alla rörelseförvärv ska redovisas enligt förvärvsmetoden. Förvärvaren redovisar därmed den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Paragraf 51 redogör för att goodwillens anskaffningsvärde motsvarar den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser (IFRS/IAS 2009).

SEB gav i årsredovisningarna för 2006 och 2009 upplysningar om att de värderade goodwillen till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. De gav vidare upplysningar om att anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning, samt uppkomna eller övertagna kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde hos det förvärvade företags identifierbara förvärvade nettotillgångar redovisas som goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen (SEB 2006, 2009).

Most (1977) ger klarhet i hur företagen kan värdera goodwillen vid det första redovisningstillfället. Författaren anger tre generella definitioner av begreppet goodwillvärdering inom redovisningen. Goodwillvärdering utifrån en empirisk observation innefattar subjektiva bedömningar, det vill säga att en person värderar framtida vinster utefter dennes egen framtidsvision. Goodwill som en empirisk observation är överskottet av det pris som köparen betalt vid uppköp av ett företag, vilket överstiger marknadsvärdet för det förvärvade företags nettotillgångar, exklusive goodwill. Författaren poängterar att subjektiva värderingar inte uppfyller kravet på objektivitet inom redovisningen. Pashang och Fihn (2011) hävdar vidare att goodwillvärderingen skulle vara mer objektiv om den baserades på transaktioner och inte på förhandlingar om vad köpeskillingen ska uppgå till.

Upplysningar om nedskrivningsprövning; IAS 36 paragraf 130 i IFRS/IAS (2009) anger att ett företag ska lämna upplysningar för varje väsentlig nedskrivning som redovisats under perioden, inklusive goodwill, eller en kassagenererande enhet om; (a) de händelser och omständigheter som lett till nedskrivningen, (b) nedskrivningens belopp, (c) för en enskild tillgång: tillgångens karaktär, (d) för en kassagenererande enhet: en beskrivning av enheten

och beloppet för nedskrivningen, (e) huruvida tillgångens (enhetens) återvinningsvärde utgörs av dess verkliga värde minus försäljningskostnader, eller nyttjandevärde, (f) om återvinningsvärdet är verkligt värde minus försäljningskostnader, ska företaget lämna upplysningar om den grund som använts för att fastställa beloppet genom hänvisning till en aktiv marknad, (g) om återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärde, ska företaget ge upplysningar om vilken diskonteringsränta som använts i den aktuella beräkningen, samt i tidigare beräkningar av nyttjandevärdet (IFRS/IAS 2009).

SEB genomförde ingen nedskrivning av goodwillen hänförlig till Baltikum 2006. År 2009 skrev däremot SEB ned all goodwill hänförlig till Baltikum. Nedskrivningsbeloppet uppgick till 2 281 miljoner kronor. Ledningen prövade behovet för nedskrivning gentemot nyttjandevärdet som fastställdes med hjälp av prognostiserade kassaflöden för 5 år. Antagen tillväxt efter 5 år var i stort sett den förväntade inflationstakten på cirka 3 procent. Antagen diskonteringsränta uppgick till 13 procent efter skatt, vilket avspeglade en högre risk på dessa marknader jämfört med koncernen som en helhet (SEB 2006, 2009).

Hendriksen och Van Breda (1992) beskriver att positiva koncept i form av rättvisa och fullständiga upplysningar innebär att företagen ger sina användare av de finansiella rapporterna upplysningar i större utsträckning än adekvata upplysningar. Detta hjälper användarna av de finansiella rapporterna i större utsträckning i deras beslutsfattande.

Goodwillens livslängd; I IAS 36 paragraf 134 redogörs det vidare för att upplysningar ska ges (om nyttjandevärdet används) om den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden, samt en förklaring till varför en period på längre än 5 år använts. Upplysningar ska även ges om den tillväxt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda prognoserna, samt den diskonteringsränta som tillämpats på kassaflödesprognoserna (IFRS/IAS 2009).

SEB gav i årsredovisningarna för 2006 och 2009 upplysningar om att tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper kräver att ledningen gör uppskattningar och antaganden i samband med nedskrivningsprövning av goodwill (SEB 2006, 2009). SEB gav vidare upplysningar i årsredovisningen 2009 att kassaflödesprognoserna baserades på historiska värden och marknadstrender för viktiga antaganden som tillväxt och kostnads-intäkts relation. Nedskrivningsprövningen av goodwillen i östra Europa baserades på nyttjandevärde med en prognosperiod på 5 år (SEB 2009).

Most (1977) redogör för att det är allmänt accepterat att de finansiella rapporterna ska ge upplysningar som är nödvändiga för att dessa inte ska vara vilseledande. Upplysningar om viktiga aspekter av den finansiella positionen, samt företagens resultat, ska ges ut av företagen i enlighet med vedertagna begrepp som finns inom redovisningsområdet.

5.3 Nordeas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

Tabell 15 Nordeas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
Nordea	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
IFRS	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
Teori	Objektiv	Rättvisa	Resonerande

Figur 17 Nordeas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen (utformad av författarna).

Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället; I IFRS 3 paragraf 51 redogörs det för att förvärvaren vid förvärvstidpunkten dels ska redovisa den goodwill som uppkommer i ett rörelseförvärv som en tillgång, samt redovisa goodwillen till anskaffningsvärde. Goodwillens anskaffningsvärde motsvaras av den del av anskaffningsvärde som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser (IFRS/IAS 2009).

Nordea gav både 2006 och 2009 upplysningar om att goodwillen vid det första redovisningstillfället utgjordes av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på andelen identifierbara nettotillgångar i det förvärvade företaget vid tidpunkten för förvärvet (Nordea 2006, 2009).

Most (1977) redogör för att både värdering av goodwill utifrån normer och teorier, samt goodwillvärdering som en empirisk observation innefattar subjektiva bedömningar, det vill säga att en person värderar framtida vinster utefter dennes egen framtidsvision. Författaren berättar att värdering av goodwill utifrån normer och teorier om goodwill innefattar nuvärdet av förväntade framtida vinster, eller nettointäkter som överstiger en normal avkastning på investeringen. Försök har gjorts att få goodwillvärderingen utifrån normer och teorier att bli mer objektiv genom att förutspå framtida vinster genom tidigare vinster som företaget gjort. Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att framtida prognoser som baseras på historiska data ses som mer tillförlitligt. Pashang och Fihn (2011) anser att goodwillredovisningen ska baseras på normer och teorier som hjälper till att reglera värderingen av goodwill vid det första redovisningstillfället. Detta för att få goodwillredovisningen mer objektiv.

Upplysningar om nedskrivningsprövning; IFRS 3 paragraf 74 redogör för att företag ska lämna upplysningar till användarna av de finansiella rapporterna för att dessa ska kunna bedöma ändringar i det redovisade värdet för goodwill under perioden. IAS 36 paragraf 134 redogör även för att företagen ska ge upplysningar om det redovisade värdet för den goodwill som fördelats på enheten och, samt den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts (IFRS/IAS 2009).

Nordea skrev inte ned goodwillen hänförlig till Baltikum varken 2006 eller 2009 (Nordea 2006, 2009). År 2009 gav Nordea upplysningar om att deras ledning grundade nedskrivningsprövningen på en analys för att bedöma om goodwillens redovisade värde är fullt återvinningsbart. Nordea gav upplysningar om att återvinningsvärdet utgörs av det högre av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. Nyttjandevärdet uppskattas som nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden från de kassagenererande enheter till vilken goodwillen ska fördelas till. Vid prövning av goodwillens nedskrivningsbehov tillämpade Nordeas ledning en tillväxttakt på 4-5 procent, vilket baseras på historiska data. Använd diskonteringsränta uppgick till 9 procent efter skatt (Nordea 2009).

Most (1977) redogör för att det finns ett problem med att förklara de regler som redovisarna använder sig av när de tillsätter ett värde på en observation. Nuvärdet är summan av förväntade framtida kassaflöden dividerat med pengarnas tidsvärde;

$$V = \frac{Rn}{(1+d)}$$

där V står för värdet, R är lika med förväntade framtida kassaflöden, n står för antalet tidsperioder som de förväntade kassaflödena kan kopplas till och d står för diskonteringsränta. En värdering kan även göras genom försäljningspriser om det existerar en marknad för objektet. Försäljningspriset ska i de fall där det är relevant minskas med kostnaderna för att bringa objektet till köparen vilket vanligtvis kallas för nettoförsäljningsvärde. Nettoförsäljningsvärdet har haft ett begränsat mottagande inom redovisningen (Most 1977).

Goodwillens livslängd; IAS 1 redogör för att den finansiella rapporten ska ge en rättvisande bild av ett företags finansiella ställning, vilket innefattar att företaget ska använda IFRS med ytterligare upplysningar om så krävs för att ge en rättvisande bild för användarna (IFRS/IAS 2009).

Nordea gav upplysningar i årsredovisningen 2006 och 2009 om att ledningen gör uppskattningar och antaganden i samband med nedskrivningsprövningen av goodwill (Nordea 2006, 2009). Nordea gav vidare upplysningar 2009 om att nedskrivningsprövningen av goodwillen bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar och uppskattningar. Ledningens uppskattningar baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som ansågs vara rättvisande och rimliga. Nordea gav vidare upplysningar om att ledningen uppskattade kassaflöden i en nära framtid om 2-5 år på finansiella prognoser utifrån prognostiserade marginaler, volymer, försäljning och kostnadsutveckling. Kassaflödena bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enheten befintliga skick och diskonteras med en diskonteringsränta som motsvarar kapitalkostnaden. Kassaflöden på längre sikt bedömde ledningen efter tillväxttal på det område som goodwillen var fördelad till (Nordea 2009).

Inom litteraturen ses aktieägarna som den primära grupp som de finansiella upplysningarna riktar sig till (Hendriksen & Van Breda 1992). Goodfrey et al. (2006) redogör för att utomstående aktieägare inte har någon insyn eller övervakningsmöjligheter i företagen eftersom de själva inte arbetar där. Principal-agent teorin handlar om ett kontrakt mellan agenten (chefen på företaget) och principalen, det vill säga företagets ägare som i noterade företag mestadels består av utomstående aktieägare. Kontraktet innebär att aktieägarna delegerar vissa beslut till cheferna i utbyte mot information om hur företaget går. Cheferna

ska ständigt ha företagets bästa i åtanke vid beslutsfattande för att maximera företagets prestation (Goodfrey et al. 2006).

5.4 Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

Tabell 16 Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen			
	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
Handelsbanken	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
IFRS	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
Teori	Objektiv	Rättvisa	Resonerande

Figur 18 Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen (utformad av författarna).

Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället; I IAS 36 paragraf 26 redogörs det för att om ett bindande avtal saknas (och därmed ett överenskommet pris), men att tillgången omsätts på en aktiv marknad, är tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader lika med marknadspriset efter avdrag för kostnader vid försäljning. Om både ett bindande avtal om försäljning och en aktiv marknad för tillgången saknas, anger paragraf 27 att verkligt värde minus försäljningskostnader utgörs av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av tillgången mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs (IFRS/IAS 2009). Pashang och Fihn (2011) hävdar att IASB's regler lämnar en stor frihet hos ledningen för egna subjektiva bedömningar i samband med identifieringen av tillgångar hos det förvärvade företaget som i sin tur påverkar värdet av goodwill vid det första redovisningstillfället.

Handelsbanken gav i årsredovisningen upplysningar om att de i samband med företagsförvärv upprättar en förvärvsbalans, där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Den del av förvärvspriset som inte kan hänföras till de identifierbara tillgångarna och skulderna, redovisas som goodwill (Handelsbanken 2006, 2009).

Upplysningar om nedskrivningsprövning; I IAS 36 paragraf 134 redogörs det för att företagen ska ge upplysningar om det redovisade värdet för den goodwill som fördelats på enheten, samt den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts (IFRS/IAS 2009).

Handelsbanken gjorde inga nedskrivningar av goodwillen 2006 eller 2009 (Handelsbanken 2006, 2009). I Handelsbankens årsredovisning (2009) gav de vidare upplysningar om att återvinningsvärdet beräknas som det högsta av tillgångens nyttjandevärde eller verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Ledningen fastställde återvinningsvärdet genom beräkning av nyttjandevärdet för respektive kassagenererande enhet. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden, samt slutvärdet för enheten. Handelsbanken använde sig av en kassaflödesperiod på 20 år. I samband med nedskrivningsprövningen av

goodwill 2009 använde sig Handelsbanken av en långsiktig tillväxttakt på 2 procent, vilket motsvarade Riksbankens långsiktiga inflationsmål. Utnyttjad diskonteringsränta uppgick vid årets slut till 3,8 procent före skatt (Handelsbanken 2009).

Pashang och Fihn (2011) redogör för att IASB's standarder anger att företagen ska använda sig av förvärvsmetoden i samband med konsolideringen av de finansiella rapporterna, vilket är i enlighet med enhetsteorin. Enligt Goodfrey, et al. (2006) ligger tonvikten inom enhetsteorin på fastställande av vinsten och därmed är resultaträkningen i fokus. Däremot menar Pashang och Fihn (2011) att dagens goodwillnedskrivningar ändå är relaterade till balansräkningen i enlighet med den pragmatiska tanken, eftersom nedskrivningarna baseras på ägandesynen. Ledningen ges stora utrymmen till att bedöma goodwillnedskrivningar efter det första redovisningstillfället utan att vara ansvariga för goodwillens framtida fördelar eller goodwillens fortlöpande värde. Goodfrey, et al. (2006) anger att syftet med redovisningen, enligt ägarteorin, är att bestämma ägarnas nettoförmögenhet, vilket innebär att balansräkningen är av yttersta vikt. För att koppla goodwillvärderingarna till resultaträkningen, som visar företagets prestation, måste goodwillvärderingarna reflektera ledningens ansvar då de innehar makten över företagets tillgångar.

Goodwillens livslängd; IAS 36 redogör i paragraf 134 för att upplysningar ska lämnas om enhetens återvinningsvärde är baserat på nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader. Vidare ska upplysningar ges (om nyttjandevärdet används) om varje viktigt antagande som företagsledningen gjort angående kassaflödena, en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa de värden som innefattas i varje viktigt antagande, samt om det skiljer sig ifrån tidigare erfarenheter eller externa informationskällor. I IAS 1 paragraf 17 c) redogörs det för att företagen är skyldiga att lämna ytterligare upplysningar när tillämpningen av de särskilda kraven i IFRS inte är tillräckliga för att få användarna att förstå inverkan av en viss transaktion, eller andra händelser på företagets finansiella ställning (IFRS/IAS 2009).

Handelsbanken gav i årsredovisningarna 2006 och 2009 upplysningar om att nedskrivningsprövning av goodwill var ett område där uppskattningar och bedömningar har haft en väsentlig påverkan på redovisade belopp (Handelsbanken 2006, 2009). Gällande de framtida kassaflödena gav Handelsbanken upplysningar om att ledningen upprättade detaljerade prognoser baserade på riskvägda volymer, intäkter, kostnader, samt kreditförluster för de fem första åren. Dessa prognoser byggde på ledningens rimliga och verifierbara antaganden baserade på historisk utveckling, samt kännedom om framtida händelser som kunde komma att påverka utvecklingen. Handelsbanken gav slutligen upplysningar om att i kontorsrörelsen bedöms den förväntade tillväxttakten i kassaflödena med hänsyn till de rådande marknadslägena inom varje geografiskt område. Perioder längre än fem år framåt i tiden bygger på prognoser om långsiktig tillväxttakt. De gav slutligen upplysningar om att tillväxttakten normalt sett inte överstiger den historiska BNP-utvecklingen. Vidare redogjordes det för att diskonteringsräntan som tillämpades var det jämförda avkastningskravet för den verksamhet som goodwillen hänfördes till. (Handelsbanken 2009).

Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att tidigare studier har visat att framtidsprognoser gällande olika företag är användbara för aktieägarna. Det finns en syn presenterad i litteraturen att redovisarna enbart borde ge historisk och nuvarande information i de finansiella rapporterna. Detta för att användarna av de finansiella rapporterna ska kunna göra egna prognoser om företagets framtid (Hendriksen & Van Breda 1992).

5.5 Jämförelse mellan Swedbanks, SEB:s, Nordeas och Handelsbankens goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

Tabell 17 Sammanfattning av bankernas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen

	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
Swedbank	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
SEB	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
Nordea	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
Handelsbanken	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
IFRS	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
Teori	Objektiv	Rättvisa	Resonerande

Figur 19 Sammanställning av bankernas goodwillredovisning i förhållande till IFRS och den teoretiska referensramen (utformad av författarna).

Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället; Samtliga banker gav 2006 och 2009 upplysningar om att goodwillen vid det första redovisningstillfället utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på andelen identifierbara nettotillgångar i det förvärvade företaget vid tidpunkten för förvärvet (Swedbank 2006, 2009; SEB 2006, 2009; Nordea 2006, 2009; Handelsbanken 2006, 2009).

IAS 36 anger att det bästa uttrycket för en tillgångs verkliga värde minus försäljningskostnader, är det *pris* som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra, samt har ett intresse av att transaktionen genomförs (IFRS/IAS 2009). Pashang och Fihn (2011) poängterar att dagens goodwillvärderingar baseras på förhandlande som är en subjektiv form vid bedömningen av goodwillens värde. IASB's regler lämnar en stor frihet hos ledningen för egna subjektiva bedömningar i samband med identifieringen av tillgångar hos det förvärvade företaget, som i sin tur påverkar värdet av goodwill vid det första redovisningstillfället. Författarna anser att goodwillredovisningen ska baseras på normer och teorier för att få den mer objektiv.

Upplysningar om nedskrivningsprövning; I IFRS 3 paragraf 51 redogörs det för att förvärvaren vid förvärvstidpunkten dels ska; (a) redovisa den goodwill som uppkommer i ett rörelseförvärv som en tillgång och (b) redovisa goodwillen till anskaffningsvärde. Goodwillens anskaffningsvärde motsvaras av den del av anskaffningsvärde som överstiger det verkliga värdet netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. I enlighet med IAS 36 ska företagen ge upplysningar om det redovisade värdet för goodwill som fördelats på enheten och den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts (IFRS/IAS 2009).

De studerade bankerna gjorde inga nedskrivningar av goodwillen hänförlig till Baltikum 2006 (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006). 2009 var SEB den enda banken som gjorde en nedskrivning och de skrev då ned all goodwill (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

SEB:s nedskrivningsbelopp uppgick till cirka 2,2 miljarder kronor (SEB 2009).

Swedbanks ledning uppskattade tillväxten gällande framtida kassaflöden i Estland, Lettland och Litauen till 7 procent år 4 till 33. Antagande om tillväxt år 34 och framåt uppgick till 4 procent för de baltiska länderna. För Estland uppskattade banken en diskonteringsfaktor på 12 procent, Lettland 13,4 procent och Litauen 12,8 procent för kassaflöden upp till 10 år. För kassaflöden från 10 år och framåt tillämpades en diskonteringsränta på 12 procent för de baltiska länderna (Swedbank 2009). SEB uppskattade att tillväxten efter fem år i stort sett var den förväntade inflationstakten på cirka 3 procent och antagen diskonteringsränta på 13 procent efter skatt (SEB 2009). Vid prövningen av goodwillens nedskrivningsbehov använde Nordea en tillväxttakt på 4-5 procent och tillämpad diskonteringsränta uppgick till 9 procent efter skatt (Nordea 2009). Handelsbanken antog att en långsiktig tillväxttakt på 2 procent vid uppskattning om framtida kassaflöden. Utnyttjad diskonteringsränta uppgick till 3,8 procent före skatt (Handelsbanken 2009).

Pashang och Fihn (2011) redogör för att dagens goodwillnedskrivningar är relaterade till balansräkningen i enlighet med den pragmatiska tanken, eftersom nedskrivningarna baseras på ägandesynen. Ledningen ges stora utrymmen till att bedöma goodwillnedskrivningar efter det första redovisningstillfället utan att vara ansvariga för goodwillens framtida fördelar eller goodwillens fortlöpande värde. Pashang och Fihn (2011) anser att goodwillvärderingarna ska vara kopplade till resultaträkningen, som visar företagets prestation. För att få resultaträkningen överordnad balansräkningen, så anser författarna att goodwillvärderingarna måste reflektera ledningens ansvar då de innehar makten över företagets tillgångar.

Goodwillens livslängd; IAS 36 redogör i paragraf 134 för att upplysningar ska lämnas om enhetens återvinningsvärde är baserat på nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader. Vidare ska ges en beskrivning ges av varje viktigt antagande som företagsledningen gjort angående kassaflödena, en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa de värden som innefattas i varje viktigt antagande, samt om det skiljer sig ifrån tidigare erfarenheter eller externa informationskällor. Det redogörs för att upplysningar ska ges om den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden, samt en förklaring till varför en period på längre än 5 år använts. Upplysningar ska även ges om den tillväxt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda prognoserna, samt den diskonteringsränta som tillämpats på kassaflödesprognoserna (IFRS/IAS 2009).

Swedbanks ledning förväntade sig att den årliga tillväxten i Baltikum inom de tre närmsta åren skulle komma att vara måttlig eller negativ (Swedbank 2009). SEB gav vidare upplysningar i årsredovisningen 2009 att kassaflödesprognoserna baserades på historiska värden och marknadstrender för viktiga antaganden som tillväxt och kostnads-intäkts relation (SEB 2009). Nordea gav 2009 upplysningar om att ledningens uppskattningar baserades på tidigare erfarenheter och antaganden som ansågs vara rättvisande och rimliga. Nordea gav vidare upplysningar om att ledningen uppskattade kassaflöden i en nära framtid om 2-5 år på finansiella prognoser utifrån prognostiserade marginaler, volymer, försäljning och kostnadsutveckling (Nordea 2009). Handelsbanken gav upplysningar om att ledningens prognoser baserades på rimliga och verifierbara antaganden gällande historisk utveckling, samt kännedom om framtida händelser som skulle kunna komma att påverka utvecklingen. Handelsbanken gav slutligen upplysningar om att i kontorsrörelsen bedömdes den förväntade tillväxttakten i kassaflödena med hänsyn till de rådande marknadslägena inom varje geografiskt område (Handelsbanken 2009).

Most (1977) redogör för att upplysningarna framförallt ska hjälpa de investerare som inte har befogenheter att inhämta information om företagen själva. Hendriksen och Van Breda (1992) redogör för att aktieägarna inom litteraturen ses som den primära grupp som de finansiella upplysningarna riktar sig till. Utomstående aktieägare har ingen insyn eller övervakningsmöjligheter i företagen eftersom de själva inte arbetar där. Most (1977) menar därmed att upplysningar är viktiga då de ger användarna av de finansiella rapporterna möjlighet att fatta välgrundade bedömningar och beslut.

6 Diskussion

Detta kapitel bygger på en egen diskussion kring bankernas goodwillredovisning i relation till den information som finns i empirin gällande goodwill, resultat, balansomslutning och eget kapital, antalet kontor och kunder i Sverige och Baltikum, utdelningar och nyemissioner, samt VD:ns och styrelseordförandens ord.

6.1 Goodwill, resultat, balansomslutning och eget kapital

Bankernas goodwill speglar den framtida intjäningsförmågan hos förvärvet och relaterar därför till värderingen av verksamheten som en helhet (Radebaugh, et al. 2006). Resultatet speglar bankernas prestationer respektive år (Pashang & Fihn 2011) och det visar även om det fanns utrymme för goodwillnedskrivningar. Balansomslutningen visar vad det totala kapitalet uppgick till vid året slut, i form av tillgångar respektive skulder. Eget kapital utgör bankernas egna medel, det vill säga det som blir över när skulderna dragits ifrån tillgångarna.

Nordea var den största banken av de studerade bankerna 2006 och 2009. Nordea hade båda åren den högsta goodwillposten, balansomslutningen, resultatet och egna kapitalet (Nordea 2006, 2009). Swedbanks koncern redovisade det lägsta resultatet både 2006 och 2009. 2009 var Swedbank den enda av de studerade bankerna som redovisade en förlust. Förlusten uppgick till 10,4 miljarder kronor. Samma år hade Swedbank även den lägsta balansomslutningen och det lägsta egna kapitalet (Swedbank 2006, 2009).

Swedbanks goodwill hänförlig till Baltikum uppgick till 12,6 miljarder kronor 2009. Samma år uppgick SEB:s goodwill hänförlig till Baltikum till 0 kronor efter nedskrivningarna. SEB:s nedskrivningsbelopp uppgick till cirka 2,2 miljarder kronor. Nordea och Handelsbanken specificerade inte hur mycket goodwill de hade hänförlig till de baltiska länderna 2009 (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009). Det beror sannolikt på att goodwillen inte var betydande i förhållande till koncernens övriga goodwill.

Vidare så presenterades i empirin bankernas utlåning till allmänheten i både Sverige och Baltikum. Utlåningen speglar bankernas marknadsandelar i respektive land. Det är dock även av yttersta vikt att se hur mycket utlåning bankerna har till allmänheten i de fall marknaden svänger till att gå in i en finanskris och människor får svårt att betala av sina skulder. I detta fall så ökar kreditförlusterna för bankerna. Ökade kreditförluster påverkar bankens resultat, eftersom det kostnadsförs genom resultaträkningen. Ökade kreditförluster symboliserar ofta en marknad som går mindre bra (som marknaden 2009 gjorde), vilket i sin tur kan vara ett tecken på att goodwillen behöver skrivas ned.

Swedbank hade mest utlåning i Baltikum 2006 och 2009. Från 2006 fram till 2009 ökade utlåningen från 134 miljarder kronor till 171 miljarder kronor. Swedbanks utlåning i Sverige uppgick under samma period till 412 miljarder kronor. SEB hade under samma period näst mest utlåning, där utlåningen 2009 uppgick till 130 miljarder kronor. Dock redogjorde inte SEB för vad den svenska utlåningen till allmänheten uppgick till 2006 och 2009. Nordeas utlåning i Baltikum uppgick till 79,5 miljoner kronor 2009 och utlåningen till allmänheten på den svenska marknaden uppgick till 696 miljarder kronor (Swedbank 2006, 2009; SEB 2006, 2009; Nordea 2009). Handelsbanken (2009) särredovisade inte utlåningen i de baltiska

länderna, varken 2006 eller 2009. Handelsbankens utlåningen till den svenska allmänheten uppgick till 1 036 miljarder kronor 2009 (Handelsbanken 2006, 2009).

Swedbanks kreditförluster till allmänheten i Baltikum ökade med över 800 procent under 2009 till 14,8 miljarder kronor. SEB-koncernens kreditförluster i Baltikum uppgick till 9,5 miljarder kronor 2009. De gav ingen information om ökningen i kreditförlusterna i Baltikum. Nordeas kreditförluster i Baltikum uppgick till 2,1 miljarder kronor 2009, en ökning med 498 procent under året. Handelsbanken särredovisade inte varken 2006 eller 2009 kreditförlusterna hänförliga till Baltikum (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2006, 2009).

Swedbank redogjorde i årsredovisningen för att rörelseresultatet i baltisk bankrörelse visade upp en förlust på 10,7 miljarder kronor i samband med de kraftigt ökade kreditförlusterna i området. SEB:s rörelseresultat i division Baltikum visade en förlust på 10,3 miljarder kronor. Varken Nordea eller Handelsbanken redogjorde för vad Baltikums rörelseresultat uppgick till 2009 (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

IAS 36 paragraf 14 tar upp indikatorer från den interna rapporteringen som kan tyda på att en tillgång behöver skrivas ned och paragraf 14 d) anger när tillgången genererar ett rörelseresultat eller ett kassaflöde som är negativt (IFRS/IAS 2009). Både Swedbank och SEB:s andelar i Baltikum genererade kraftiga förluster. SEB valde att skriva ned goodwillen, medan Swedbank valde att inte göra det. IAS 36 anger inga självständiga kriterier som talar om när en nedskrivning av goodwillen ska göras. Pashang och Fihn (2011) poängterar att den största svagheten med IASB's standarder i samband med värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället är att standardernas syfte är att kartlägga ledningens fantasi om framtida resultat, istället för historiska och nutida fakta som omger goodwillens fortlöpande värde.

6.2 Antal kontor och kunder i Baltikum

Bankernas antal kontor och kunder i Sverige och Baltikum presenterades i empirin för att få en ökad förståelse för hur stora bankerna var i Baltikum i förhållande till hur stora de var i Sverige. Om bankerna ökar antalet kontor i den baltiska regionen, ökar även goodwillen. Om bankerna minskar antalet kontor, så minskar goodwillen. Nedläggningar av kontor symboliserar ofta att det går sämre, antingen för banken enskilt eller på marknaden, vilket kan vara ett riktmärke för att goodwillen behöver skrivas ned.

Swedbank var den bank som hade flest kontor och kunder i Baltikum både 2006 och 2009. Swedbank hade båda åren fler kunder på den baltiska marknaden i förhållande till den svenska. Detsamma gällde SEB som hade näst flest kontor och kunder på den baltiska marknaden under samma period. Nordea hade fler kontor i Baltikum jämfört med Handelsbanken 2006 och 2009, men betydligt mindre i antal jämfört med Swedbank och SEB. Samtliga banker utom Handelsbanken minskade antalet kontor i Baltikum 2009 (Swedbank 2006, 2009; SEB 2006, 2009; Nordea 2006, 2009; Handelsbanken 2006, 2009). Bankernas nedläggningar av kontor i Baltikum 2009 symboliserar att marknaden gick sämre under denna period och att goodwillvärdet därmed kan ha minskat. Trots att Swedbank hade flest kontor och kunder under perioden, samt att banken minskade antalet kontor i Baltikum 2009, så valde Swedbank att inte skriva ned goodwillen i Baltikum.

6.3 Utdelningar och nyemissioner

I empirin valde vi att presentera bankernas utdelningar, eftersom att bankerna oftast gör relativt stora utdelningar om det är bra tider och när det är dåliga tider minskar bankerna vanligtvis utdelningarna. Minskade utdelningar speglar oftast speglar en marknad som går mindre bra. Vi presenterar även nyemissioner eftersom de genomförs av bolag som är i behov av kapital, vilket kan ge en signal om att goodwillen behöver skrivas ned.

Swedbank var den bank som hade högst utdelning 2006 av de studerade bankerna. 2009 valde de däremot att inte ge någon utdelning alls. Samtidigt så genomförde Swedbank samma år en nyemission på 15,1 miljarder kronor, vilket visade att banken var i behov av pengar. Handelsbanken var den bank som hade en oförändrad utdelning båda åren. De genomförde inte heller någon nyemission. SEB minskade utdelningen kraftigt 2009 jämfört med 2006 och de genomförde precis som Swedbank en nyemission på 15,1 miljarder kronor. Nordea hade det högsta resultatet 2009, men valde ändå att göra en nyemission på 25,7 miljarder kronor för att förstärka kapitalbasen (Swedbank 2006, 2009; SEB 2006, 2009; Nordea 2006, 2009; Handelsbanken 2006, 2009).

6.4 VD:ns och styrelseordförandens ord

I empirin presenterades VD:ns och styrelseordförandens ord. Detta beror på att det i deras uttalanden oftast går att utläsa vilket marknadsläge som varit under året, samt bankernas prestationer. Om det går att utläsa att det varit ett bra år för banken och marknaden behöver goodwillen sannolikt inte skrivas ned. Om det snarare går att utläsa att det varit ett dåligt år för bankerna och marknaden kan det tyda på att bankerna gått mindre bra och att goodwillen därmed behöver skrivas ned. Detta kan hänvisas till IAS 36 paragraf 12 i IFRS/IAS (2009) som understryker vissa externa informationskällor som företaget behöver ta hänsyn till när de ska bedöma nedskrivningsbehovet och det är bland annat; (a) om tillgångens marknadsvärde har minskat kraftigt, (b) om det under perioden har inträffat negativa ekonomiska betydande förändringar för den marknad som tillgången är avsedd för, (c) om marknadsräntorna eller marknadens avkastningskrav på investeringar har stigit kraftigt.

I bankernas årsredovisningar 2006 hade samtliga bankers verkställande direktörer och styrelseordföranden en positiv syn på bankernas prestationer under året. Swedbanks VD, Jan Lidén, redogjorde för att Swedbank hade ett bra utgångsläge inför 2007 och Swedbanks styrelseordförande, Carl Eric Ståhlberg, redogjorde för att världsekonomin var stark och att tillväxten var hög i Sverige och Baltikum. SEB:s VD, Annika Falkengren, berättade att SEB uppnådde sitt bästa resultat någonsin i en omvärld som präglades av en stark konjunktur med hög aktivitet på finansmarknaden, samt höga affärsvolymerna. SEB:s styrelseordförande, Marcus Wallenberg, redogjorde för att de baltiska länderna tillhörde de snabbast växande ekonomierna i världen. Nordeas VD, Lars G Nordström, berättade att banken planerade ytterligare investeringar på närliggande utländska tillväxtmarknader. Handelsbankens VD, Pär Boman, redogjorde för att banken var större och tjänade mer pengar än någonsin tidigare (Swedbank 2006; SEB 2006; Nordea 2006; Handelsbanken 2006).

År 2009 ändrades den positiva utstrålningen i de verkställande direktörernas och styrelseordförandenas uttalanden i årsredovisningarna till att bli negativare. Bland annat redogjorde Swedbanks VD, Michael Wolf, för att 2009 gick till historien som ett av Swedbanks tuffaste år någonsin. SEB:s styrelseordförande, Marcus Wallenberg, berättade att

den globala banksektorn upplevde ett dramatiskt år präglad av en stor osäkerhet gällande djupet och längden på den globala konjunkturedgången. SEB:s VD, Annika Falkengren, redogjorde för att banken tog en rad beslut under året för att möta de ekonomiska svängningarna på marknaden, genom att bland annat skriva ned all goodwill i Baltikum. Nordeas VD, Christian Clausen berättade att 2009 blev ett utmanande år för hela finansbranschen och även för många kunder. Finanskrisens negativa inverkan på kreditmarginalerna och aktiemarknaden fortsatte fram till våren 2009 och bidrog till den värsta världsomfattande lågkonjunkturen sedan andra världskriget (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).

Sammanfattningsvis så går det relativt tydligt att urskilja i VD:ns och styrelseordförandens ord 2006 kontra 2009 att det inträffat negativa ekonomiska betydande förändringar i Baltikum 2009. Enligt IAS 36 paragraf 12 d) innebär det att goodwillens värde kan ha minskat till följd av de negativa ekonomiska betydande förändringarna på den baltiska marknaden.

7 Slutsatser

I detta kapitel presenteras vad vi kommit fram till i studien, samt slutsatser som relateras till studiens problemdiskussion och syfte.

Utifrån den teoretiska bakgrundsbeskrivningen kom vi fram till följande typer av idéer i problemdiskussionen; (1) Hur fastställs goodwillens värde vid det första redovisningstillfället? (2) Hur värderas goodwillen efter det första redovisningstillfället? (3) Vilka upplysningar ska företagen ge ut i de finansiella rapporterna för att intressenterna ska kunna bedöma om de värderat goodwillen rätt?

I tabell 18 presenteras en sammanfattning av bankernas goodwillredovisning.

Bank	Första redovisningstillfället/ subjektiv, objektiv bedömning av värde	Upplysningar om nedskrivningsprövning	Goodwillens livslängd
Swedbank	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande
SEB	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
Nordea	Subjektiv	Adekvata	Icke resonerande
Handelsbanken	Subjektiv	Adekvata	Delvis resonerande

Figur 20 Sammanfattning av bankernas goodwillredovisning (utformad av författarna).

Goodwillvärdering vid det första redovisningstillfället; Bankernas goodwillredovisning baseras på förhandlingar och subjektiva bedömningar vid det första redovisningstillfället. Detta eftersom IAS 36 i IFRS/IAS (2009) redogör för att det bästa uttrycket för en tillgångs verkliga värde minus försäljningskostnader är det pris som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra, samt har ett intresse av att transaktionen genomförs. Pashang och Fihn (2009) hävdar att IASB's regler lämnar en stor frihet hos ledningen för egna subjektiva bedömningar i samband med identifieringen av tillgångar hos det förvärvade företaget. Det påverkar i sin tur värdet av goodwill vid det första redovisningstillfället. Författarna anser att goodwillredovisningen ska baseras på normer och teorier för att få den mer objektiv.

Upplysningar om nedskrivningsprövning; Det finns variationer mellan bankerna gällande uppskattningar om goodwillens värde som är svåra att hitta en rimlig förklaring på. Eftersom att goodwillvärderingarna baseras på subjektiva bedömningar, innebär det även att upplysningarna blir av ett adekvat och bristfälligt slag. Det beror på att det är svårt för bankerna att ge ut konkreta upplysningar om hur de gått tillväga i och med de subjektiva bedömningarna. Ledningarna är beroende av kriterier för nedskrivning för att de lättare ska kunna uppskatta goodwillens värde.

Goodwillens livslängd; Om bankerna inte genomför någon nedskrivning är det viktigt att de redogör för hur de har kommit fram till att goodwillens värde är bestående. IFRS innehåller

bristfälliga kriterier gällande de upplysningar som företagen ska ge ut i samband med nedskrivningsprövningar. För att intressenter ska kunna bedöma om företagsledningarnas antaganden är rimliga, behöver ledningarna beskriva hur de resonerat om framtiden för den marknad som goodwillen är hänförd till. Ansvar för att ge ut resonerande upplysningar ligger hos företagsledningarna. Det är dock svårt att uppskatta goodwillens livslängd, eftersom att goodwill består av delar med olika livslängd, där vissa av dem har en kortare livslängd.

Huvudsyftet med studien var att genom ett deskriptivt och komparativt sätt se hur bankerna tolkade begreppet goodwill utifrån IFRS. Det vill säga hur de värderade och redovisade goodwillen i Baltikum utifrån IFRS år 2006 och 2009. Detta gjordes för att få en ökad förståelse för kvaliteten i bankernas goodwillvärderingar och goodwillredovisningar i Baltikum. Efter genomförd studie har vi kommit fram till följande slutsatser gällande goodwillredovisning;

- Basera goodwillvärderingen vid det första redovisningstillfället på normer och teorier istället för empiriska observationer.
- Basera goodwillredovisningen efter det första redovisningstillfället på självständiga kriterier.
- Om de två ovanstående punkterna uppnås, kommer företagen att kunna ge ut mer kvalitativa upplysningar i de finansiella rapporterna. Det leder i sin helhet till en mer kvalitativ goodwillredovisning.

Detta för att få en mer enhetlig och jämförbar goodwillredovisning.

Swedbank borde ha gjort en nedskrivning av goodwillen i Baltikum 2009

Studien genomfördes även för att omgivningen ska få en förståelse för hur stora andelar Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken hade i Baltikum 2006 och 2009, samt hur värderingen av goodwillen kan påverka banken som en helhet. Bankernas olika andelar framgår av diskussionen i kapitel 6.

Trots bristerna i IFRS standarder gällande de subjektiva bedömningarna, så anser vi att Swedbank borde ha gjort bedömningen att goodwillen hänförlig till Baltikum behövdes skrivas ned eftersom;

- Det går utläsa i VD:ns och styrelseordförandens ord i bankernas årsredovisningar 2009, att det skett en betydande negativ förändring på marknaden (Swedbank 2009; SEB 2009; Nordea 2009; Handelsbanken 2009).
- Swedbanks kreditförluster till allmänheten i Baltikum ökade med över 800 procent till 14,8 miljarder kronor 2009, vilket tyder på en kraftigt försämrad marknad (Swedbank 2009).
- Swedbank gjorde inte någon utdelning 2009. Däremot genomförde de en nyemission för att få in mer kapital i banken, vilket också visar att marknaden gick mindre bra under året (Swedbank 2009).
- Swedbanks andelar i Baltikum genererade en betydande förlust på 10,7 miljarder kronor (Swedbank 2009).

Detta anser vi då paragraf 12 i IAS 36 understryker vissa externa informationskällor som företaget behöver ta hänsyn till när de ska bedöma nedskrivningsbehovet. Exempel på externa informationskällor som standarden anger är; (a) om tillgångens marknadsvärde har minskat

kraftigt, (b) om det under perioden har inträffat negativa ekonomiska betydande förändringar för den marknad som tillgången är avsedd för, (c) om marknadsräntorna eller marknadens avkastningskrav på investeringar har stigit kraftigt. Paragraf 14 i IAS 36 tar upp indikatorer från den interna rapporteringen som kan tyda på att en tillgång behöver skrivas ned och paragraf 14 d) anger när tillgången genererar ett rörelseresultat eller ett kassaflöde som är negativt (IFRS/IAS 2009).

Swedbank hade mest utlåning i Baltikum 2006 och 2009 av de studerade bankerna, samt var den bank som hade flest kontor och kunder under samma period (Swedbank 2009). Trots detta valde Swedbank att inte genomföra en nedskrivning av goodwillen i Baltikum. Detta tror vi kan ha att göra med den kraftiga förlust som banken redovisade 2009. Forsberg (2010) redogör för att om Swedbank hade skrivit ned goodwillposten så hade banken fått lägst kapital av de studerade bankerna. Detta då Swedbanks goodwill hänförlig till Baltikum uppgick till 12,6 miljarder kronor (Swedbank 2009). Forsberg (2010) redogör för att Swedbanks förlust för 2009 skulle ha ökat från 10,5 miljarder till 23 miljarder om de hade skrivit ned all goodwill, vilket skulle ha sett väldigt illa ut.

8 Avslutande diskussion

I detta avslutande kapitel kopplas studiens empiriska resultat ihop med forskningsfrågorna. I kapitlet presenteras även olika tankar kring resultatens innebörd för de studerade bankerna och IASB. Det ges slutligen förslag på vidare forskning inom goodwillredovisning, samt en diskussion kring resultatens tillämplighet för närliggande områden.

Studiens huvudfråga var: *Hur redovisade Swedbank, SEB, Nordea och Handelsbanken goodwillen i Baltikum under år 2006 och 2009?*

Följande delfrågor använde vi oss av för att kunna besvara huvudfrågan:

1. Hur värderade de undersökta bankerna goodwillen i Baltikum år 2006 och 2009?
2. På vilket sätt skiljde sig bankernas värdering och redovisning av goodwill i Baltikum åt?
3. Vilka upplysningar om värdering av goodwill gav bankerna i årsredovisningarna?

De studerade bankerna baserade goodwillvärderingarna på subjektiva bedömningar i enlighet med IFRS. Samtliga banker gav upplysningar båda åren om att goodwillens anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället utgjordes av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på andelen identifierbara nettotillgångar i det förvärvade företaget vid tidpunkten för förvärvet. Samtliga banker redogjorde även för att de värderade goodwillen efter det första redovisningstillfället till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar (Swedbank 2006, 2009; SEB 2006, 2009; Nordea 2006, 2009; Handelsbanken 2006, 2009).

Det finns variationer mellan bankernas uppskattningar om goodwillens värde. Det beror på att goodwillvärderingen både vid det första redovisningstillfället och efter det första redovisningstillfället baseras på företagsledningarnas subjektiva bedömningar. SEB ansåg exempelvis att det under 2009 förelåg ett nedskrivningsbehov av goodwillen hänförlig till Baltikum, medan Swedbank inte gjorde det. Nordea och Handelsbanken gjorde även bedömningen att goodwillen inte behövde skrivas ned. De hade dock betydligt färre andelar i det baltiska området jämfört med Swedbank och SEB. Det innebär att en goodwillnedskrivning inte hade påverkat Nordea och Handelsbankens resultat och ställning i lika stor utsträckning som för Swedbank och SEB.

Samtliga bankerna gav ut adekvata upplysningar om hur företagsledningarna värderade och redovisade goodwillen hänförlig till Baltikum. Eftersom att goodwillvärderingarna baseras på subjektiva bedömningar, innebär det även att upplysningarna blir av ett adekvat och bristfälligt slag. Detta då det blir svårt för bankerna att ge ut konkreta upplysningar om hur de gått tillväga i samband med nedskrivningsprövningarna. Gällande goodwillens livslängd så ger bankerna inte ut fullt resonerande information om varför de anser att goodwillens värde är bestående i de fallen de inte gör någon nedskrivning. IFRS anger inte fullt resonerande kriterier, men trots detta så behöver ledningarna beskriva hur de resonerat om framtiden för den marknad som goodwillen är hänförd till. Detta för att intressenterna ska kunna bedöma om ledningarnas antaganden är rimliga, vilket är viktigt då goodwillen speglar företagets prestation och värde.

8.1 Resultatens innebörd för de studerade bankerna och IFRS

Gällande de presenterade resultatens innebörd för bankerna, så är Swedbank den bank som kritiserats mest i media och även i vår studie. Detta beror på att de inte skrev ned goodwillen hänförlig till Baltikum 2009. Studiens syfte var att öka förståelsen för hur bankerna redovisade goodwillen i Baltikum 2006 och 2009, skillnader dem emellan, samt deras andelar. Studiens resultat visar att Swedbank var den bank som hade mest utlåning, kunder och kontor i Baltikum. Swedbank borde ha gjort en nedskrivning av goodwillen eftersom att det hade skett betydande negativa ekonomiska förändringar på marknaden 2009. Kreditförlusterna i Baltikum ökade även markant under året, samt att Baltikum genererade en stor förlust under året. Detta kan enligt IAS 36 paragraf 12 och 14 i IFRS/IAS (2009) tyda på att goodwillen minskat i värde.

Studiens resultat kan påverka Swedbank på så sätt att de får minskat förtroende, samt att deras intressenter möjligtvis blir lite mer försiktiga i fall det spekuleras om vändningar på den baltiska marknaden framöver. Detta då Swedbank trots allt fortfarande har kvar hela goodwillposten på cirka 12 miljarder kronor hänförlig till det baltiska området. Beträffande de andra bankerna så påverkar förmodligen inte studiens resultat dem lika mycket. SEB:s nedskrivning av goodwillen hänförlig till Baltikum visar på en god bedömning från ledningens sida. Detta eftersom de tog den baltiska marknads allvarliga situation med bland annat ett kraftigt negativt resultat på allvar. Som vi poängterat tidigare så visar studien att Nordea och Handelsbanken inte hade lika stora andelar i Baltikum, sett till utlåning och kunder. Handelsbanken hade enbart 3 kontor vid slutet av 2009, så studiens resultat kommer troligtvis inte att påverka dem alls. Studien visar för övrigt att Nordea var den i särklass största banken under dessa två år, samt att de hade näst minst andelar i Baltikum. Därmed kommer studiens resultat inte heller påverka Nordea i lika stor utsträckning.

I studien har även mycket kritik riktats mot IFRS då bankerna ska tolka och följa IFRS standarder i goodwillredovisningen. Kritiken riktades framförallt mot att dagens goodwillredovisning baseras på transaktionspriser, subjektiva bedömningar, samt att ledningens ansvar är bortkopplat i samband med nedskrivningsprövningar (Pashang & Fihn 2011). Den ”låt-gå-mentalitet” som funnits inom goodwillredovisningen de fem senaste åren har uppmuntrat vissa företag till att välja tillvägagångssätt som ger ett önskvärt resultat hos företagsledningen (Seetharaman, Balachandran & Saravanan 2004). Det beror enligt oss på att goodwillredovisningen idag inte baseras på normer och självständiga kriterier.

Debatten om goodwill har pågått sedan slutet av 1890-talet och en lösning till detta problem verkar inte finnas inom en överskådlig framtid (Seetharaman, Balachandran & Saravanan 2004). Vanligtvis ändras standarder först då det händer något uppseendeväckande, som i sin tur tvingar normgivare att ändra utformningen av standarderna. Goodwillredovisning är ett komplicerat område och med tanke på hur länge det har debatterats om det, så dröjer det nog innan standarderna relaterade till goodwillredovisning ändras till att baseras på mer självständiga kriterier. Dock hoppas vi att denna studie är en hjälp på vägen genom att vi åskådliggjort bristerna med dagens goodwillredovisning.

8.2 Förslag på vidare forskning

Denna studie har enbart inriktat sig mot hur bankerna redovisade goodwillen i Baltikum 2006 och 2009. Därför har vi som förslag på vidare forskning en studie som visar hur framförallt

Swedbank redovisade goodwillen hänförlig till Baltikum 2010 och 2011, vilket är 2 år efter den kritik de fått utstå från framförallt media, analytiker och därigenom svenska folket. Studiens syfte kan vara att se hur det gått för Swedbank prestationsmässigt dessa år, samt att se på vilket sätt ledningens uppskattningar, bedömningar och antaganden i samband med goodwillvärderingen ändrats i förhållande till 2009.

En annan studie kan vara att spekulera kring vad som händer med Swedbank i samband med nästa kris. Detta eftersom att Swedbank fortfarande har kvar hela goodwillposten hänförlig till Baltikum, eftersom att ingen nedskrivning gjordes 2009. Fortsättningsvis kan även en studie göras utifrån normgivarnas syn, förslagsvis IASB, om deras syn gällande dagens goodwillredovisning.

8.3 Resultatens tillämplighet på närliggande områden

Angående resultatens tillämplighet för närliggande områden så anser vi att vår studie är ett bidrag i normgivarnas och forskarnas diskussioner om goodwillredovisning. Detta då forskare tidigare inte har lagt särskilt mycket fokus på värdering av goodwill.

Vidare tror vi att studiens resultat kan vara en hjälpande hand för börsanalytiker då de ständigt spekulerar om goodwillen är riktigt värderad i samband med att de ger ut köp- och säljrekommendationer. Studiens resultat ger dem en inblick i komplexiteten gällande goodwillredovisningen, samt bristerna i IFRS/IAS.

Vi anser även att studiens resultat kommer att vara tillämpbart för bankernas befintliga och eventuella framtida aktieägare på så sätt att de genom studien får en bättre förståelse för hur stora andelar de olika bankerna hade i Baltikum 2006 och 2009. De får även en inblick i goodwillens betydelse i samband med värderingen av bankerna som en helhet. Detta hjälper dem i deras bedömning om de ska investera i bankerna eller inte.

Referenslista

Alvesson, M. & Sköldbörg, K. (2008). *Tolkning och reflektion*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur AB

Baltikum skapar förlust för bankerna. (2009). [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 2 juni. Tillgänglig: http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/baltikum-skapar-forlust-for-bankerna_2995025.svd [2010-12-01]

Baltikum på väg över stupet. (2008). [Elektronisk] *E24*, 22 oktober. Tillgänglig: http://www.e24.se/analys/makroekonomi/baltikum-pa-vag-over-stupet_808939.e24 [2010-12-01]

Bergström, C. & Samuelsson, P. (2001). *Aktiebolagets grundproblem*. 2. uppl. Göteborg: Novum Grafiska AB

Bergström, G. & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur AB

Borg- Vi var illa ute 2009. (2011). *Dagens Nyheter*, 20 januari.

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

Christian, C., McCarthy, M.G. & Schneider, D.K. (2002). Goodwill impairment testing and disclosures under SFAS No. 142. *Bank accounting & Finance*, vol. 15, ss. 5-9.

Debatt: Swedbanks övervärdering hotar Sveriges anseende. (2010). [Elektronisk] *Dagens Industri*, 22 februari. Tillgänglig: http://di.se/Default.aspx?ArticleView=CommentsList&SortBy=LatestFirst&PageIndex=1&pid=200820__ArticlePageProvider&epslanguage=sv [2011-01-29]

Den Svenska Subprimeskandalen. (2009). [Elektronisk] *Veckans Affärer*, 30 april. Tillgänglig: <http://www.va.se/nyheter/2009/04/30/sa-skapades-den-svenska-su/> [2011-01-29]

Eriksson-Zetterqvist, U. (2009). *Institutionell teori*. 1. uppl. Malmö: Liber AB

Forsberg, B. (2010). *Fritt Fall, Spelet om Swedbank*. Falun: Scandbook

Goodfrey, J., Hodgson, A., Holmes, S. & Tarca, A. (2006). *Accounting Theory*. Milton: John Wiley & Sons Inc Australia, Ltd.

Handelsbanken (2006). *Årsredovisning 2006*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Handelsbanken. Tillgänglig: http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=privat&navid=Z2_Privattjanster&sa=/shb/INeT/ICentSv.nsf/Default/q2C556E14BE3645DCC1256AAB0040C23B [2011-03-13]

Handelsbanken (2008). *Årsredovisning 2008*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Handelsbanken. Tillgänglig: http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=privat&navid=Z2_Privattjanster&sa=/shb/INeT/ICentSv.nsf/Default/q2C556E14BE3645DCC1256AAB0040C23B [2011-03-23]

- Handelsbanken (2009). *Årsredovisning 2009*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Handelsbanken. Tillgänglig: http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/IStartSv.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=privat&navid=Z2_Privatjanster&sa=/shb/INeT/ICentSv.nsf/Default/q2C556E14BE3645DCC1256AAB0040C23B [2011-03-13]
- Hendriksen, E.S. & Van Breda, M.F. (1992) *Accounting Theory*. 5. uppl. Boston: Irwin Inc.
- Hayn, C. & Hughes, J.P. (2006). Leading indicators of goodwill impairment. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 21, ss.223-265.
- IFRS (2009) *Internationell redovisningsstandard i Sverige*. Stockholm: FAR SRS Förlag AB
- Kam, V. (1990). *Accounting Theory*. Canada: John Wiley & Sons Inc.
- Littleton, A.C. (1953). *Structure of accounting theory*. Florida: American Accounting Association
- Lonergan, W. (2009). Discussion of Bloom. *Abacus*, vol.45, ss. 390-396.
- Merriam, S.B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur AB
- Most, K.S. (1977). *Accounting Theory*. Ohio: Grid Inc.
- Nordea (2006). *Årsredovisning 2006*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Nordea. Tillgänglig: <http://www.nordea.com/Investor+Relations/Financial+reports/Annual+reports/804982.html> [2011-03-13]
- Nordea (2009) *Årsredovisning 2009*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Nordea. Tillgänglig: <http://www.nordea.com/Investor+Relations/Financial+reports/Annual+reports/804982.html> [2011-03-13]
- Pashang, H. & Fihn, G. (2011). *Understanding of the phenomena of goodwill*. Opublicerat manuskript. Borås: Högskolan i Borås
- Radebaugh, L.H., Gray, S.J. & Black, E.L. (2006): *International accounting and multinational enterprises*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.
- SEB (2006). *Årsredovisning 2006*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, SEB. Tillgänglig: <http://www.sebgroup.com/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB3&lang=se> [2011-03-13]
- SEB (2009). *Årsredovisning 2009*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, SEB. Tillgänglig: <http://www.sebgroup.com/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB3&lang=se> [2010-12-16]
- Seetharaman, A., Balachandran, M. & Saravanan, A.S. (2004). Accounting treatment of goodwill: yesterday, today and tomorrow – Problems and prospects in the international perspective. *Journal of intellectual capital*, vol 5, ss 131-152.
- Swedbank (2006). *Årsredovisning 2006*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Swedbank. Tillgänglig: <http://www.swedbank.se/om-swedbank/investor-relations/finansuell-information-och-publikationer/arsredovisningar/index.htm> [2011-03-13]

Swedbank (2009). *Årsredovisning 2009*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Swedbank.
Tillgänglig: <http://www.swedbank.se/om-swedbank/investor-relations/index.htm> [2010-12-16]

The Economist Intelligence Unit Limited (2009). Feeling the chill. *Business Europe*, vol 49, ss. 3

Wramsby, G & Österlund, U (2006) *Investeringskalkylering, Metoder och Tillämpningar*.
Pixbo: Wramsby/Österlund

Yin, R.K. (1994). *Case study research*. 2. uppl. California: Sage Publications, Inc

Bilagor

I detta kapitel presenteras den spontana datainsamlingen ur bankernas årsredovisningar som innehåller mer utförliga källor om vart den insamlade datan finns i årsredovisningarna.

Bilaga 1: Årsredovisningar 2006

I denna bilaga presenteras den spontana datainsamlingen ur bankernas årsredovisningar 2006 gällande, (1) värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, (2), värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället, (3) information i årsredovisningarna som kan kopplas till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället.

Swedbank

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Swedbanks årsredovisning 2006.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006

I not 2 under ”Immateriella tillgångar” redogjorde Swedbank för att goodwillen som de förvärvat i rörelseförvärv värderas till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället, vilket motsvarar den del av anskaffningsvärdet för den förvärvade rörelsen som överstiger verkligt värde netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. De redogjorde för att metoden innebär att den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser som uppfyller villkoren för redovisning, redovisas och värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Överskottet mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärvet och det verkliga värdet på den förvärvade andelen av de identifierbara tillgångarna och skulderna redovisas som goodwill. Goodwillen fördelas vid förvärvstidpunkten till den kassagenererande enhet, eller enheter, som förväntas dra fördel av förvärvet. En identifierad kassagenererande enhet motsvarar den lägsta nivå i företaget på vilken goodwillen övervakas av den interna styrningen av företaget (Swedbank 2006).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006

I avsnitt ”Noter” under not 27 gav Swedbank upplysningar om att goodwillen hänförlig till baltiska AS Hansabank uppgick till 9 837 miljoner kronor 2006. I avsnittet ”Sveriges största bank” under Svensk bankrörelse i Swedbanks årsredovisning redogjordes det för att årets resultat i Baltisk bankrörelse ökade med 34 procent till 2 939 miljoner kronor, vilket är det bästa resultatet någonsin. I balansräkningen gick det utläsa att balansomslutningen uppgick till 1 352 989 kronor. Det gick även utläsa i balansräkningen att eget kapital för koncernen uppgick till 60 277 miljoner kronor (Swedbank 2006).

I avsnittet ”2006 i sammandrag” redogjorde Swedbank (2006) för att utlåningen till privatpersoner i Estland, Lettland och Litauen ökade med 64 procent, till 54 miljarder kronor 2006 och utlåningen till företag med 48 procent, till 80 miljarder kronor under året. Totalt uppgick utlåningen till allmänheten i Baltikum till 134 miljarder kronor 2006. Koncernens utlåning till allmänheten uppgick till 946 319 000 kronor och var balansräkningens största post. Swedbanks utlåning till den svenska allmänheten uppgick till 272 miljarder kronor. I

avsnittet "Baltisk bankrörelse" angavs det att rörelseresultatet i Baltikum uppgick till 3,2 miljarder kronor. I avsnittet "Fortsatt stark tillväxt" under Baltisk bankrörelse, redogjordes det för att den höga tillväxten i Baltikum de senaste två åren inte är långsiktigt uthållig då inflationen har ökat betydligt i de tre baltiska länderna. En stark kreditillväxt, med en stor efterfrågan hos både privat- och företagskunder och låga räntor i förhållande till den starka ekonomiska tillväxten, har börjat leda till en obalanserad prisutveckling som är särskilt påtaglig på fastighetsmarknaden (Swedbank 2006).

Under not 2 under "Koncernredovisning" förklarades det att koncernföretagen är intagna i koncernredovisningen enligt förvärvsmetoden. I not 2 under "Immateriella tillgångar" gick det läsa att efter det första redovisningstillfället värderar Swedbank goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Under not 2 "Uppskattningar" redogjordes det för att vid prövning av goodwill med obestämbar nyttjandeperiod uppskattas det när tillgångens framtida kassaflöde erhålls, samt dess storlek. Samtidigt så fastställs en lämplig diskonteringsfaktor som både speglar pengarnas tidsvärde och den risk som tillgången är förknippad med. I not 2 under "Immateriella tillgångar" hävdade de att de nedskrivningsprövar goodwillen årligen, eller oftare om händelser eller omständigheter inträffar som antyder på en värdenedgång (Swedbank 2006).

Vidare uppgav de i not 2 att goodwillens nedskrivningsbehov fastställs genom att bedöma återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwillen är kopplad till. Är återvinningsvärdet lägre än det redovisade värdet, bokförs en nedskrivning. Under avsnittet "Nedskrivningar" i not 2 redogjordes det för att återvinningsvärdet är det högsta värdet av tillgångens försäljningsvärde med avdrag för försäljningskostnader och dess nyttjandevärde. Vid bedömning av goodwillens nyttjandevärde diskonteras uppskattade framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som speglar pengarnas tidsvärde och risk. Med enhetens framtida kassaflöden menas kassaflöden som moderföretaget, Swedbank AB, erhåller om maximal möjlig utdelning lämnas. Uppskattningarna baseras för övrigt på tre års finansiella planer som fastställts av AS Hansabanks koncernledning. Därefter uppskattas ett evigt kassaflöde som gradvis reduceras tills en normal lönsamhetsnivå på en mogen marknad uppnås. Vidare redogjordes det för i not 2 "Nedskrivningar" att diskonteringsfaktorn som användes uppgick till 11,4 procent innan skatt och 10,1 procent efter skatt. Under året gjordes inga nedskrivningar av goodwillen och Swedbank redogjorde även för att om diskonteringsfaktorn hade höjts med 1 procent skulle inget nedskrivningsbehov föreligga (Swedbank 2006).

Information i årsredovisningen 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I avsnittet "Sveriges största bank" i Swedbanks årsredovisning gick det utläsa att de var Sveriges största bank för både privatpersoner och företag under året. De största hemmamarknader under året var Sverige och Baltikum. Swedbank hade 477 kontor i Sverige och betjänade 4 100 000 privatkunder, samt 382 000 företagskunder. I Baltikum uppgick antalet kontor till 298 stycken, som betjänade 4 800 000 privatkunder och 197 000 företagskunder inom området. I avsnittet "Fortsatt stark tillväxt" under baltisk bankrörelse redogjordes det för att rörelsesegmentet Baltisk bankrörelse bestod av verksamheten i Hansabank, ett av Swedbank helägda dotterbolag sedan våren 2005. Vidare redogjordes det i avsnittet "Detta är Swedbank" för att dotterkoncernen Hansabank omfattar verksamheter i Estland, Lettland, Litauen och Ryssland. Det förklarades att Hansabank är marknadsledande inom de viktigaste segmenten, såsom inlåning och utlåning (se avsnitt "Marknadsandelar" under Swedbanks position), på de snabbt växande baltiska marknaderna (Swedbank 2006).

Under avsnittet ”Vinstutdelningen” redogjordes det för att styrelsen föreslår att utdelningen höjs med 10 procent till 8,25 kronor per aktie (7,50 kr per aktie år 2005), vilket motsvarar en utdelning på sammanlagt 4 252 miljoner kronor (Swedbank 2006).

I avsnittet ”Styrelseordförande har ordet” i Swedbanks årsredovisning berättade Carl Eric Stålberg om att 2006 präglades av en stark världsekonomi samt en hög tillväxt i Sverige och Baltikum. Ett stärkt konkurrenstryck under året kombinerat med snabbt växande marknader i bland annat Baltikum, innebar en möjlighet för Swedbank att växa och etablera nya fötffästen. Vidare menade verkställande direktören och koncernchefen, Jan Lidén, under avsnittet ”VD har ordet” att rörelseresultatet för år 2006 var det bästa någonsin, samt att de ökade marknadsandelarna på Swedbanks hemmamarknader var mycket glädjande. Lidén redogjorde även för att Swedbank hade ett bra läge inför 2007 (Swedbank 2006).

SEB

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur SEB:s årsredovisning 2006.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006

Under ”immateriella tillgångar” under not 1 gav SEB upplysningar om att immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Vidare redogjorde de för att anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning, samt uppkomna eller övertagna kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Det överskott som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på koncernens andel av identifierbara förvärvade nettotillgångar, redovisas som goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Fortsättningsvis gavs upplysningar om att goodwillen fördelas på kassagenererande enheter, eller grupper av kassagenererande enheter, som förväntas få fördelar från ett förvärv genom synergieffekter. En kassagenererande enhet som goodwill fördelas på motsvarar den lägsta nivån inom koncernen (SEB 2006).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006

Under not 27 som behandlar materiella och immateriella tillgångar, gav SEB upplysningar om att goodwillposten uppgick till 11 668 miljoner kronor för koncernen 2006. Dock angavs det inte hur mycket av detta som var hänförlig till SEB:s andelar i Baltikum. I förvaltningsberättelsen under avsnittet ”Resultat och lönsamhet” redogjordes det för att nettoresultatet totalt uppgick till 12 623 miljoner kronor för SEB-koncernen. I balansräkningen gick det utläsa att koncernens balansomslutning uppgick till 1 934 441 kronor. Det redogjordes även i balansräkningen för att eget kapital uppgick till 35 813 miljoner kronor för koncernen (SEB 2006).

I förvaltningsberättelsen under ”Eastern European Banking” redogjorde SEB (2006) för att en betydande volymtillväxt skedde i Baltikum 2006 vad det gäller den totala utlåningen som ökade med 39 procent till 106 miljarder kronor. I balansräkningen gick det utläsa att koncernens totala utlåning till allmänheten uppgick till 946 643 miljarder kronor 2006 och var en av balansräkningens största poster. SEB redogjorde inte för vad utlåningen i Sverige uppgick till. I förvaltningsberättelsen under avsnittet ”Resultat och lönsamhet” redogjordes

det för att 50 % av SEB:s rörelseresultat genererades utanför Sverige. Av dessa 50 procent stod östra Europa för 15 procent. I förvaltningsberättelsen under ”Eastern European Banking” redogjordes det för att en stark volymtillväxt inom alla produktområden och kundsegment på marknaden ledde till att rörelseresultatet ökade med 66 procent till 2 320 miljoner kronor för SEB:s andelar i Baltikum. Dock redogjorde SEB för att med hänsyn till tecknen på en eventuell överhettning i Estland och Lettland, valde de att prioritera lönsamhet och god kvalitet i utlåningsportföljen. Detta medförde minskade marknadsandelar för utlåning i Estland och Lettland (SEB 2006).

I not 1 redogjorde SEB under avsnittet ”koncernredovisning” att koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Under ”immateriella tillgångar” under not 1 gav SEB upplysningar om att immateriella tillgångar värderas efter det första redovisningstillfället till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Under ”immateriella tillgångar” under not 1 gavs det upplysningar om att immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod, såsom goodwill, inte skrivs av kontinuerligt utan provas istället för nedskrivning en gång per år och vid indikation på ett nedskrivningsbehov. Ett nedskrivningsbehov föreligger när återvinningsvärdet avseende en kassagenererande enhet, eller en grupp av kassagenererande enheter dit goodwillen är hänförlig understiger redovisat värde. Nedskrivningen redovisas då i resultaträkningen. En nedskrivning för goodwill återförs inte (SEB 2006).

Under not 27 som behandlar materiella och immateriella tillgångar, gav SEB upplysningar om att inga goodwillnedskrivningar gjordes under 2006. Behovet för nedskrivning prövades gentemot nyttjandevärdet som fastställdes med hjälp av prognostiserade kassaflöden för 5 år. Kassaflödesprognoserna baseras på historiska värden och marknadstrender för viktiga antaganden som tillväxt och kostnad-intäkts relation. Antagen tillväxt efter 5 år är i stort sett den förväntade inflationstakten på cirka 2 procent. Den diskonteringsfaktor som användes uppgick till cirka 9 procent. SEB redogjorde för att inget nedskrivningsbehov skulle ha uppstått om diskonteringsfaktorn ändrades med 1 procentenhet (SEB 2006).

Information i årsredovisningen 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I avsnittet ”ökad tillväxt på samtliga SEB-marknader” under marknad, konkurrens och kunder redogjordes det för att SEB betjänar cirka 1 900 000 privatkunder och cirka 200 000 företagskunder i Sverige, via cirka 200 bankkontor (se avsnitt ”Nordic Retail & Private Banking” i förvaltningsberättelsen). Under avsnittet ”Eastern European Banking” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att den baltiska verksamheten betjänar cirka 2 600 000 kunder, varav 178 000 företag, via 200 bankkontor. I avsnittet ”SEB idag” redogjordes det för att banken hade lokal närvaro i både Baltikum och Sverige (se avsnitt ”Sverige” under marknad, konkurrens och kunder”). I avsnittet ”Ökad kundaktivitet” under marknad, konkurrens och kunder gick det utläsa att SEB öppnade 7 nya kontor i Norden och Baltikum (SEB ÅR 2006). I avsnittet ”Estland, Lettland och Litauen” under marknad, konkurrens och kunder redogjordes det för att SEB hade tre stycken dotterbanker i Baltikum; SEB Eesti Ühispank i Estland, SEB Unibanka i Lettland och SEB Vilniaus Bankas i Litauen. De tre dotterbankerna i Baltikum hade alla starka positioner på sina respektive marknader (SEB 2006).

Under avsnittet ”Finansiell struktur” i förvaltningsberättelsen föreslog styrelsen en utdelning på 6 kronor per aktie (4,75 kronor per aktie år 2005), vilket gör att den totala utdelningen för år 2006 uppgick till 4 123 miljoner kronor (SEB 2006).

I avsnittet ”styrelseordförande har ordet”, berättade Marcus Wallenberg att världsekonomin var stark under 2006 och att de baltiska länderna tillhörde de snabbast växande ekonomierna i världen. Han beskrev även att SEB:s lönsamhet stod sig väl i förhållande till jämförande banker 2006, samt att SEB:s konsolidering inom den europeiska banksektorn fortsatte under året med ett antal förvärv. VD Annika Falkengren spann vidare på detta genom att hon i avsnittet ”VD:n har ordet” redogjorde för att 2006 var ett mycket bra år för SEB och dess aktieägare. Hon menade även att SEB nådde sitt bästa resultat någonsin i en omvärld som präglades av en stark konjunktur med hög aktivitet på finansmarknaden och höga affärsvolymmer (SEB 2006).

Nordea

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Nordeas årsredovisning 2006.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006

Under ”Immateriella anläggningstillgångar” i not 1 gav Nordea upplysningar till användaren av den finansiella rapporten att goodwill utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde på andelen av identifierbara nettotillgångar i det förvärvade koncernföretaget vid tidpunkten för förvärvet (Nordea 2006).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006

Goodwillen i Baltikum placerades under ”Övrig goodwill” och uppgick till cirka 642 miljoner kronor¹. Under den ”Finansiella översikten” redogjordes det för att koncernens resultat uppgick till cirka 29 172 miljoner kronor². I balansräkningen gick det utläsa att koncernens balansomslutning uppgick till 3 135 677 kronor³. Det redogjordes även i balansräkningen för att eget kapital uppgick till 138 501 miljoner kronor⁴ för koncernen (Nordea 2006).

I avsnittet ”analys och kreditrisk” under riskhantering redogör Nordea (2006) för att Baltikums utlåning till allmänheten uppgick till cirka 31 647 miljoner kronor⁵, vilket är en ökning med 47 procent. I avsnittet ”analys av kreditrisk” under riskhantering redogjordes det för att den största kreditriskexponeringen är utlåning till allmänheten, som under året ökade med 14 procent till 1 934 miljarder kronor⁶. Koncernens utlåning till allmänheten var den i

---

¹ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1.

² Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen, per 31/12 2006, 9,2521, för resultaträkningen, se punkt 27 i not 1.

³ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1.

⁴ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1.

⁵ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1.

⁶ Valutan anges i md EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1

särklass största tillgångsposten i Nordeas balansräkning. Nordeas utlåning i Sverige uppgick till 535 miljarder kronor⁷ vid slutet av 2006 (Nordea 2006).

I not 1 under ”Principer för konsolidering” gav Nordea upplysningar om att alla koncernföretag konsolideras enligt förvärvsmetoden. Under ”Immateriella anläggningstillgångar” i not 1 gav Nordea upplysningar om att efter det första redovisningstillfället ska goodwill redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Vidare gick det utläsa under avsnittet ”Prövning av nedskrivningsbehov” i not 1 att goodwill prövas årligen för ett eventuellt nedskrivningsbehov. Vid prövningen görs en utredning för att bedöma om bokfört värde för goodwill är fullt återvinningsbart. Vid bestämningen av återvinningsbart belopp fastställs nyttjandevärdet, vilken mäts som nuvärdet av förväntade kassaflöden från de kassagenererande enheter till vilka goodwill har fördelats till. Nordea definierar kassagenererande enheter som segment inom juridisk person (Nordea 2006).

Fortsättningsvis gick det utläsa under avsnittet ”Prövning av nedskrivningsbehov” i not 1 att kassaflödesprognoserna baseras på Nordeas bästa uppskattningar av framtida intäkter och kostnader för de kassagenererande enheter som goodwillen fördelats till. Antagande och uppskattningar som ledningen gör har en betydande effekt på dessa beräkningar och omfattar parametrar som makroekonomiska antaganden, marknadstillväxt och affärsvolym. Skulle det ske någon förändring i någon av dessa parametrar, till följd av marknadsvillkor, konkurrens eller liknande, så påverkas det prognostiserade kassaflödet, vilket i sin tur kan medföra en nedskrivning av goodwill (Nordea 2006).

Nordea gav upplysningar i årsredovisningen under punkt 4, i not 2 att ledningen i vissa fall har använt sig av uppskattningar och antaganden för att upprätta årsredovisningen i enlighet med god redovisningssed. Ledningens uppskattningar baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som ledningen anser vara rättvisande och rimliga. Dessa uppskattningar och bedömningar påverkar det redovisade beloppet för vissa tillgångar och skulder, samt att det faktiska utfallet senare i viss mån kan avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. En del redovisningsprinciper anses vara av särskild betydelse för Nordeas finansiella ställning, då de bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar från ledningens sida, varav de flesta avser förhållanden som är osäkra. Till dessa kritiska bedömningar och uppskattningar hör prövning av nedskrivningsbehov på goodwill (Nordea 2006).

Ingen nedskrivning gjordes av Nordea-koncernens goodwill 2006. En prövning av nedskrivningsbehovet för koncernens goodwill prövades gentemot nyttjandevärdet, som fastställs med hjälp av kassaflöden baserade på prognoser upp till 2 år. Dessa kassaflöden baserades bland annat på finansiella prognoser, utifrån prognostiserade marginaler och volymer. Prognostiserade kassaflöden på mer än 2 år framåt grundas på uppskattningar av tillväxttal. För Polen och Baltikum användes en tillväxttakt på 6 procent. Beräknade kassaflöden diskonteras med en diskonteringsränta på 7,5 procent, medan undantag görs för Polen och Baltikum där Nordea tillämpar en extra riskpremie på 150 punkter (Nordea 2006).

---

⁷ Valutan anges i md EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,0394, för balansräkningen, se punkt 27 i not 1

Information i årsredovisningen 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

Under avsnittet "Vision och strategi" redogjordes det för att Nordea hade den största kundbasen i Norden. I avsnittet "Nordeas marknader, kunder och produkter" angav de att Nordea-koncernen har 3 006 000 privatkunder och 376 000 företagskunder fördelade över 255 kontor i Sverige. I avsnittet "Nordeas marknader, kunder och produkter" redogjordes det för att Polen och Baltikum tillsammans har 370 000 privatkunder och 47 000 företagskunder fördelade på 81 kontor. Vidare uppgav de att det finansiella resultatet i Polen och Baltikum har förbättrats avsevärt de senaste åren. Under avsnittet "Vision och strategi" redogjorde Nordea för att de är den ledande finanskoncernen i Norden och Östersjöregionen (Nordea 2006).

Under avsnittet "Nordea aktien" föreslog styrelsen en utdelning på cirka 4,53 kronor per aktie⁸ (3,16 kronor per aktie år 2005), vilket gjorde att den totala utdelningen uppgick till 11 759 miljoner kronor⁹ år 2006 (Nordea 2006).

I avsnittet "VD-ord" berättade VD och koncernchef, Lars G Nordström om att 2006 blev ett nytt rekordår för Nordea och att de stärkte sin ställning som den ledande banken i regionen. Vidare redogör Nordström för att banken planerar att göra ytterligare investeringar på någorlunda närliggande utländska tillväxtmarknader. Vidare redogjordes det för att Nordea idag är verksam i alla de baltiska länderna och att verksamheten i Polen och Baltikum har vuxit kraftigt de senaste åren. Därför planerade de att öppna 200 nya kontor under de närmaste 2 till 3 åren, för att ta vara på kapaciteten i dessa snabbt växande marknader (Nordea 2006).

Handelsbanken

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Handelsbankens årsredovisning 2006.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2006

I Finansiella rapporter under "Redovisningsprinciper" redogjorde Handelsbanken för att de i samband med ett företagsförvärv upprättar en förvärvsbalans, där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Den del av förvärvspriset som inte kan hänföras till de identifierbara tillgångarna och skulderna, redovisas som goodwill (Handelsbanken 2006).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2006

I not 17 i Handelsbankens årsredovisning (2006) gav de upplysningar om att anskaffningsvärdet för goodwill i början av året uppgick till 12 350 miljoner kronor. Det framgick dock inte av upplysningarna hur mycket av Handelsbankens goodwill som var hänförlig till bankens verksamhet i Baltikum. I resultaträkningen gick det utläsa att Handelsbankens resultat netto uppgick till 13 128 miljoner kronor 2006. Vidare redogjordes

---

⁸ Valutan anges i EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,2521, för resultaträkningen, se punkt 27 i not 1.

⁹ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2006, 9,2521, för resultaträkningen, se punkt 27 i not 1.

det under avsnittet ”Verksamhetens utveckling” i förvaltningsberättelsen att kontorsrörelsen utanför Sverige ökade resultatet med cirka 11 procent till 2 018 miljoner kronor. I balansräkningen gick det utläsa att balansomslutningen för koncernen uppgick till 1 790 008 kronor för 2006 och att eget kapital för koncernen uppgick till 88 391 miljoner kronor (Handelsbanken 2006).

I avsnittet ”Noter koncernen” under ”risker och riskkontroll” gavs det upplysningar om att Handelsbankens totala utlåning till allmänheten uppgick till 1 100 538 miljoner kronor 2006. Den totala utlåningen var den i särklass största tillgångsposten i balansräkningen. Av denna del stod ”Övriga världen”, där Handelsbanken valt att placera kontoret i Estland under, hade en utlåning på 25 836 miljoner kronor. Exakt hur mycket utlåning till allmänheten som kontoret i Estland hann med under sitt första verksamma år framgår inte. Handelsbankens utlåning i Sverige uppgick till 834 978 000 kronor. Rörelseresultatet för bankens andelar i den baltiska rörelsen särredovisades inte (Handelsbanken 2006).

I avsnittet ”Koncernredovisning” under redovisningsprinciper gavs upplysningar om att dotterbolagen konsolideras enligt förvärvsmetoden. I avsnittet ”Bedömningar och uppskattningar” under redovisningsprinciper gav Handelsbanken användaren upplysningar om att vid upprättandet av koncernredovisningen enligt gällande regelverk så krävs det att företaget gör uppskattningar och bedömningar. Dessa uppskattningar och bedömningar bygger på erfarenheter, antaganden, samt bedömningar som ledningen anses vara rimliga. De anger områden som är speciellt komplexa och där uppskattningar och bedömningar har en avgörande betydelse. Ett av dessa områden är immateriella tillgångar där en nedskrivningsprövning sker årligen av immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod, såsom goodwill (Handelsbanken 2006).

I not 17 i Handelsbankens årsredovisning gav de upplysningar om att inga nedskrivningar har skett under året. Nedskrivningsprövningen görs genom att ett beräknat återvinningsvärde jämförs med det redovisade värdet. Återvinningsvärdet beräknas genom ledningens uppskattning om framtida kassaflöden och bedömning av relevant diskonteringsfaktor. Under avsnittet ”Nedskrivningar” under redovisningsprinciper redogjordes det för att en nedskrivning redovisas då återvinningsvärdet understiger redovisat värde. Återvinningsvärdet beräknas på den kassagenererande enhet som tillgången avser och är det högsta av tillgångens nyttjande- eller nettoförsäljningsvärde (Handelsbanken 2006).

Handelsbanken gav slutligen upplysningar om att återvinningsvärdet fastställs genom beräkning av nyttjandevärdet per enhet för de enheter som goodwillen fördelas till. Med detta menar de att framtida kassaflöden inklusive ett beräknat slutvärde skattas. Antaganden som ledningen gjort är att kassaflödesperioden som använts som grund för beräkningen av återvinningsvärdet är normalt 20 år för kassagenererande enheter. Ledningen har gjort detaljerade prognoser för de 5 första åren. Åren därefter antas successivt avtagande förändringar i storleken på de beräknade framtida kassaflödena. Försättningsvis gav de användaren information om att de normalt inte antar en större ökningstakt av framtida kassaflöden än vad som motsvaras av den historiska BNP-utvecklingen inom respektive land. Dessa prognoser grundas dels på historisk utveckling, men även kännedom om framtida händelser som kan påverka den historiska utvecklingen. Vidare redogjordes det i not 17 för att den diskonteringsränta som tillämpas är det jämförda avkastningskravet för respektive typ av verksamhet. Utnyttjad diskonteringsränta uppgick till 4,2 procent (Handelsbanken 2006).

Information i årsredovisningen 2006 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I avsnittet ”Nöjda kunder ger högre lönsamhet” under Handelsbanken i korthet redogjordes det för att banken har 457 kontor i Sverige. De redogjorde även för att de enbart hade ett kontor i Baltikum och att det fanns i Estland. Under avsnittet ”Kunder” uppgav Handelsbanken att de hade 1 800 000 aktiva kunder i Sverige och 149 000 aktiva företagskunder (Handelsbanken 2006).

Under avsnittet ”Förslag till vinstdisposition samt yttrande från styrelsen” föreslog styrelsen en utdelning på 8 kr per aktie (7 kr per aktie år 2005), vilket är en ökning med 14 procent och utdelningen uppgick totalt till 5 074 miljoner kronor 2006 (Handelsbanken 2006).

Handelsbankens verkställande direktör, Pär Boman, berättade att banken under året lyckats uppnå sitt företagsmål, samt att de var större och tjänade mer pengar än någonsin tidigare. Han redogjorde även om att de lyckades med detta år 2006 då det var ovanligt riskfritt att driva bank. Vidare berättade Boman att banken ska växa ännu snabbare internationellt de kommande åren jämfört med tidigare (Handelsbanken 2006).

Bilaga 2: Årsredovisningar 2009

I denna bilaga presenteras den spontana datainsamlingen ur bankernas årsredovisningar 2009 gällande, (1) värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället, (2), värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället, (3) Information i årsredovisningarna som kan kopplas till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället.

Swedbank

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Swedbanks årsredovisning 2009.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009

Under avsnittet ”Immateriella tillgångar” i not 2 i Swedbanks årsredovisning gav de användaren upplysningar om att goodwill värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet. Anskaffningsvärdet motsvarar den del av den förvärvade rörelsen som överstiger verkligt värde netto för den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar och skulder. Vidare redogjorde de för att i syfte att pröva goodwill för nedskrivning, allokeras goodwillen vid förvärvstidpunkten till den kassagenererande enhet, eller enheter, som förväntas dra fördel av förvärvet. Identifierbara kassagenererande enheter motsvarar den lägsta nivån i företaget (Swedbank 2009).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009

I not 34 gav Swedbank (2009) upplysningar om att goodwillen i Baltikum uppgick till 12 624 miljoner kronor och för hela koncernen uppgick goodwillen totalt sett till 15 368 miljoner kronor för 2009. Under avsnittet ”Ekonomisk redogörelse” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att Swedbanks koncern gjorde en förlust på 10 442 miljoner kronor år 2009. Resultatet minskade framförallt i Baltisk bankrörelse i och med de kraftigt ökade kreditförlusterna i området. I balansräkningen för koncernen går det utläsa att

balansomslutningen uppgick till 1 794 687 kronor för 2009 och att eget kapital uppgick till 89 974 miljoner kronor (Swedbank 2009).

I avsnittet ”Swedbank i korthet” redogjordes det för att utlåningen till allmänheten i Baltikum uppgick till 171 miljarder kronor, en minskning med cirka 26 procent under året. Koncernens totala utlåning uppgick år 2009 till 1 290 miljarder kronor, en ökning med 0,25 procent från föregående år, där den svenska utlåningen uppgick till 412 miljarder kronor. I förvaltningsberättelsen under ”Baltisk bankrörelse” gick det utläsa att rörelseresultatet för baltisk bankrörelse visade en förlust på 10 727 miljoner kronor. Detta i och med de kraftigt ökade kreditförlusterna i området (Swedbank 2009).

Under avsnittet ”Baltisk bankrörelse” i förvaltningsberättelsen angavs det att de baltiska länderna är de länder som drabbats hårdast av lågkonjunkturen. Kreditförlusterna ökade med 800 procent under året till 14 803 miljoner kronor för den baltiska rörelsen. I avsnittet ”Noter” under not 18 uppgav Nordea att kreditförlusterna för koncernen uppgick till allmänheten till 24 460 miljoner kronor, vilket var en ökning med 775 procent jämfört med föregående år. Vidare angavs det att den negativa påverkan av den ekonomiska krisen har varit mest påtaglig i Lettland. BNP minskade med 14 procent i Estland, 18 procent i Lettland och 16 procent i Litauen (Swedbank ÅR 2009).

I not 2 gav Swedbank upplysningar om att dotterföretagen har tagits in i koncernredovisningen enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att den förvärvade enhetens identifierbara tillgångar och skulder redovisas och värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Under avsnittet ”Immateriella tillgångar” i not 2 redogjordes det för att efter det första redovisningstillfället redovisas goodwillen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Nedskrivning av goodwill prövas årligen eller då det dyker upp händelser eller omständigheter som indikerar att goodwillen tappat i värde (Swedbank 2009).

Under avsnittet ”Immateriella tillgångar” i not 2 gav Swedbank fortsättningsvis upplysningar om att nedskrivningsbehovet fastställs genom att företaget bedömer återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwillen är kopplad till. Under avsnittet ”nedskrivningar” i samma not, redogjordes det för att återvinningsvärdet är det högsta av tillgångens försäljningsvärde med avdrag för försäljningsomkostnader och dess nyttjandevärde. Vid bedömning av goodwillens nyttjandevärde diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor, som inkluderar marknadens bedömning av pengarnas tidsvärde och andra risker som kan förknippas med goodwillen (Swedbank 2009).

Under avsnittet ”Nedskrivningsbehov av goodwill” i not 3 gav Swedbank (2009) upplysningar om att de 3 första årens kassaflöden, vid uträkningen av goodwillens nyttjandevärde, bestäms utifrån företagsledningens finansiella planer. Därefter krävs mer subjektiva bedömningar om framtida tillväxt, marginaler och lönsamhetsnivåer. I not 34 under fliken ”Nyttjandevärde” angav de att de viktigaste antagandena i treårsplanen är ledningens bedömning av nettovinst, inklusive kreditförluster och tillväxt i respektive ekonomi. Diskonteringsfaktorn fastställs utifrån marknadens riskfria ränta, marknadens avkastningskrav, enhetens utveckling på en aktiemarknad i förhållande till hela aktiemarknaden, samt tillägg för dålig likviditet och småföretagsstorlek. Det långsiktiga tillväxtantagandet har baserats på externa bedömningar, samt koncernchefens erfarenhet och bedömning av tillväxt inom banksektorn i förhållande till landets BNP-tillväxt och inflation. I

Baltikum väntas den årliga tillväxten inom de 3 närmsta åren vara måttlig eller negativ. Vidare redogjordes det för under samma not, i en tabell som visar uppskattningar om tillväxt i Estland, Lettland och Litauen år 4-33, att diskonteringsfaktorn uppgår till 7 procent för de 3 länderna. Antagande om tillväxt år 34 och framåt uppgick till 4 procent för de baltiska länderna. Swedbank gav upplysningar i samma not om att prövning av nedskrivning av goodwillvärdet sker separat för varje land. För Estland uppskattade de en diskonteringsfaktor på 12 procent, Lettland 13,4 procent och Litauen 12,8 procent för kassaflöden upp till 10 år. För kassaflöden från 10 år och framåt användes en diskonteringsränta på 12 procent för Estland, Lettland och Litauen. Swedbank gav även upplysningar om att diskonteringsfaktorn höjts jämfört med 2008 (Swedbank 2009).

Vidare angavs det under avsnittet ”Immateriella tillgångar” i not 2 att om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet ska en nedskrivning redovisas. Nedskrivningar redovisas i resultaträkningen separat för immateriella tillgångar. En nedskrivning av goodwill återförs aldrig. Under avsnittet ”Nedskrivningsprövning av goodwill” i not 2 redogjordes det för att Swedbank-koncernen inte gjorde någon nedskrivning av goodwillen i Baltikum. Det gavs även upplysningar om att i fall diskonteringsfaktorn höjts med en procentenhet, eller antagandet om tillväxt sänkts med en procentenhet, skulle inget nedskrivningsbehov uppkomma för investeringarna i den baltiska verksamheten. Vidare redogjordes det för att om diskonteringsfaktorn skulle ändras + 1 procent och långsiktigt tillväxtantagande med – 1 procent skulle det uppkomma ett nedskrivningsbehov med 700 miljoner kronor för Lettland (Swedbank 2009).

Information i årsredovisningen 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I Swedbanks årsredovisning under avsnittet ”Svensk bankrörelse” i förvaltningsberättelsen gick det utläsa att de hade 4 100 000 privatkunder och närmare 400 000 företags- och organisationskunder i Sverige 2009. Antalet kontor på den svenska hemmamarknaden uppgick till närmare 400 stycken. Under avsnittet ”Baltisk bankrörelse” i förvaltningsberättelsen redogjorde Swedbank för att de hade 226 kontor i Baltikum 2009 och antalet privat- och företagskunder uppgick till cirka 5 500 000. Under avsnittet ”ekonomisk redogörelse” redogjordes det för att antalet kontor i Baltikum minskade med 19 procent under året (Swedbank 2009).

I avsnittet där nytillsatte VD:n under året, Michael Wolf, har ordet, berättade han att år 2009 gick till historien som ett av Swedbanks tuffaste år någonsin. Den ekonomiska kris som banken präglades av under året har inte skådats sedan 1930-talet. Krisen drabbade banker som relativt andra hade en högre riskexponering och var mer beroende av extern upplåning. Han poängterade även att förlustsiffrorna som varit inte ska bortförklaras. Han menade att utlåningen utanför Sverige och framförallt i de baltiska länderna under perioden 2005-2008 har en stor förklaring till detta. Under året genomfördes en nyemission på 15,1 miljarder kronor för att förstärka kapitalbasen och förtroendet på kapitalmarknaden. Under året hade banken haft extra fokus på kreditkvalitet, samt minskat andelen utlåning i Baltikum. Wolf redogjorde för att trots alla problem under året så stod Swedbank starkare vid slutet av 2009 än vid årets start. Vidare redogjorde VD:n Michael Wolf för att finanskrisens efterverkningar kommer att fortsätta att utmärka den globala ekonomin under lång tid framöver (Swedbank 2009).

SEB

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur SEB:s årsredovisning 2009.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009

Under avsnittet ”immateriella tillgångar” i not 1 gav SEB upplysningar om att immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärde vid det första redovisningstillfället. Vidare redogjordes det för i not 1 under avsnittet ”redovisningsprinciper” att goodwillen fördelas på kassagenererande enheter, eller grupper av kassagenererande enheter, som förväntas få fördelar från förvärvet genom synergieffekter. De kassagenererande enheter som goodwill fördelas till är jämförbar med den lägsta nivån i koncernen där goodwillen övervakas av den interna styrningen (SEB 2009).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009

I not 27 i SEB:s årsredovisning redogjordes det för att goodwill uppgick totalt sett till 10 829 miljoner kronor för hela koncernen. I resultaträkningen gick det utläsa att nettoresultatet för koncernen uppgick till 1 178 miljoner 2009. I balansräkningen stod det att balansomslutningen för koncernen uppgick till 2 308 227 kronor. Det redogjordes även i balansräkningen för att eget kapital för koncernen uppgick till 99 417 miljoner kronor (SEB 2009).

Under avsnittet ”Finansiell koncernöversikt” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att koncernens resultat urholkades 2009, vilket till största delen berodde på reserveringar av befarade kreditförluster i Baltikum. I resultaträkningen gick det utläsa att SEB-koncernens kreditförluster uppgick till 12 448 miljoner kronor 2009, en ökning med 385 procent jämfört med föregående år. I avsnittet ”översikt av riskhantering under 2009” under risk- och kapitalhantering redogjordes det för att de baltiska länderna stod för 77 procent, eller 9 585 miljoner kronor, av koncernens kreditförluster under året (SEB 2009).

I resultaträkningen framgick det att koncernens utlåning till allmänheten uppgick till 1 187 837 miljoner kronor, en minskning med 8,4 procent jämfört med 2008. Dock redogjorde inte SEB för den vad den svenska utlåningen till allmänheten uppgick till. De redogjorde inte tydligt för vad division Baltikums utlåning uppgick till för året, men i en tabell i förvaltningsberättelsen, i avsnittet ”Baltikum” gick det utläsa att utlåningen till Baltikum uppgick till cirka 130 miljarder kronor 2009. Under avsnittet ”Baltikum” i förvaltningsberättelsen gick det utläsa att Baltikums rörelseresultat visade en förlust på 10 363 miljoner kronor år 2009, inklusive goodwillnedskrivningar på 2 281 miljoner kronor. Under avsnittet ”Goodwillnedskrivningar i östra Europa” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att nedskrivningarna ska ses mot bakgrund av den allvarliga ekonomiska situationen som varit med lägre utlåningsvolym och kraftigt ökade volymer osäkra lånefordringar i Baltikum. Efter nedskrivningen hade SEB ingen mer goodwill i Baltikum (SEB 2009).

I not 1 i avsnittet ”Koncernredovisning” gav SEB (2009) upplysningar om att koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Vidare gav de upplysningar om att tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper ibland kräver att ledningen gör uppskattningar och antaganden som har en materiell påverkan på de belopp som rapporteras i de finansiella rapporterna. Ledningen baserar uppskattningarna på sakkunniga bedömningar och antaganden som de bedömer vara sanna och rättvisande. En tillgångspost som ledningen

behövt göra uppskattningar och antaganden för är goodwill och dess analys av ett eventuellt nedskrivningsbehov (SEB 2009).

Under avsnittet ”immateriella tillgångar” redogjordes det för att goodwillen efter det första redovisningstillfället värderas till anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade nedskrivningar. Goodwillen nedskrivningsprövas en gång per år, samt vid indikation på ett nedskrivningsbehov. Vid en indikation på att goodwillens värde kan ha minskat fastställs återanskaffningsvärdet. Ett nedskrivningsbehov föreligger när det återvinningsbara beloppet avseende en kassagenererande enhet, eller en grupp av kassagenererande enheter, dit goodwillen är hänförlig understiger redovisat värde. Nedskrivningen redovisas då i resultaträkningen. Nedskrivningar som gjorts avseende goodwill återförs inte även om skälen till nedskrivningen inte längre finns (SEB 2009).

I not 27 i SEB:s årsredovisning gavs det upplysningar om att prövning av nedskrivning av goodwill har baserats på nyttjandevärdet i respektive kassagenererande enhet, med ett prognostiserat kassaflöde på fem år. Kassaflödet har de baserat på historiskt utfall och framtida utsikter, samt antaganden om tillväxt. Tillväxten är baserad på en förväntad långsiktig inflation om 3 procent. Vidare angavs det att diskonteringsräntan som använts är baserad på avkastningen på eget kapital som uppgår till 10,5 procent efter skatt. Vidare redogjordes det för att goodwillen som skrivits ned i Baltikum har belastat divisionen Baltikum. Nedskrivningen avspeglade en snabb makroekonomisk försämring i Baltikum vilket förväntades minska intäktsgenereringen, samt höja reserverna för kreditförluster under prognosperioden. Nedskrivningsprövningen av goodwillen i östra Europa har baserats på nyttjandevärde med en prognosperiod på 5 år och antagen diskonteringsränta på 13 procent efter skatt, vilket avspeglade en högre risk på dessa marknader jämfört med koncernen som en helhet (SEB 2009).

Information i årsredovisningen 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I avsnittet ”Sverige” under marknad och konkurrens redogjordes det för att de betjänade cirka 1 800 000 privatkunder och 200 000 företagskunder i Sverige 2009. Under avsnittet ”Kontorsrörelsen” i förvaltningsberättelsen gick det utläsa att SEB hade 160 kontor i Sverige under samma år. Under avsnittet ”Baltikum” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att division Baltikum betjänade 2 200 000 privatkunder och 156 000 små och medelstora företag i Estland, Lettland och Litauen 2009. I avsnittet ”Baltikum” under marknad och konkurrens gick det läsa att Baltikum hade cirka 170 kontor 2009. Vidare redogjordes det för under avsnittet ”Baltikum” i förvaltningsberättelsen att SEB stängde ner 31 kontor i de baltiska länderna under året (SEB 2009).

Under avsnittet ”Utdelning” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att styrelsen under året föreslog en utdelning på 1 krona per aktie (0 kronor per aktie 2008), vilket innebar att den totala utdelningen uppgick till 2 193 miljoner kronor 2009 (SEB 2009).

I avsnittet där styrelseordföranden, Marcus Wallenberg, har ordet, berättade han att SEB (2009) stod starkt trots de senaste årens turbulens och globala finanskris. I det svåra klimatet har trots allt bankens underliggande affärer utvecklats mycket bra. Den globala banksektorn upplevde ett dramatiskt år präglad av en stor osäkerhet gällande djupet och längden på den globala konjunkturedgången. Vidare ansåg Wallenberg att banken står starkt rustad för att fortsätta stödja privatpersoner och näringsliv med rådgivning och finansiering under den

önskade återhämtningsfas som förhoppningsvis står för dörren. VD Annika Falkengren redogjorde för under avsnittet ”VD:n har ordet”, att trots den djupa lågkonjunkturen under 2009 så utvecklades SEB ändå väl. Även om rörelseresultatet sjönk har det underliggande resultatet aldrig varit starkare. Vidare berättade Falkengren att goodwillnedskrivningar och reserveringar för befärade kreditförluster minskade resultatet kraftigt för den baltiska verksamheten. Mot slutet av 2009 började en tydlig stabilisering av det makroekonomiska läget i Baltikum att synas. SEB tog en rad beslut under året för att möta de ekonomiska svängningarna på marknaden genom att bland annat skriva ner all goodwill i Baltikum, samt för att ytterligare stärka balansräkningen så genomförde de en nyemission på 15,1 miljarder kronor (se avsnitt ”2009 i korthet”) (SEB 2009).

Nordea

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Nordeas årsredovisning 2009.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009

Under avsnittet ”Principer för konsolidering” i not 1 gav Nordea upplysningar om att koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Enligt denna metod betraktas köpet som en transaktion där moderbolaget indirekt förvärvar dotterföretagets identifierbara tillgångar och skulder. Anskaffningsvärdet för förvärvet beräknas genom en förvärvsanalys. Med denna analys fastställs anskaffningsvärdet till det verkliga värdet för det förvärvade företagets identifierbara tillgångar och skulder. Den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet netto av de identifierbara tillgångarna och skulderna, redovisas som goodwill. Om skillnaden är negativ, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen (Nordea 2009).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009

I not 24 gavs det upplysningar om att goodwillposten för koncernen uppgick totalt sett till 25 120 miljoner kronor¹⁰. Vidare angav Nordea goodwill hänförlig till olika geografiska områden. Dock specificerades inte hur mycket goodwillen var i Baltikum, utan den ingick i ”övrig goodwill” som uppgick till cirka 965 miljoner kronor¹¹. I förvaltningsberättelsen, under ”Finansiell översikt 2009” gick det utläsa att årets resultat uppgick till 24 594 miljoner kronor¹² för år 2009. I balansräkningen för koncernen redogjordes det för att balansomslutningen uppgick till 5 212 527 kronor¹³ för 2009. Det gick även läsa i balansräkningen att eget kapital uppgick till 230 255 miljoner kronor¹⁴ för Nordea koncernen. Det redogjordes inte för vad rörelseresultatet uppgick till i Baltikum 2009 (Nordea 2009).

---

¹⁰ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹¹ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹² Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,6101 per den 31/12 2009 för resultaträkningen, se punkt 29 i not 1.

¹³ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹⁴ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

Vidare gavs det information i avsnittet ”Geografisk fördelning” i förvaltningsberättelsen om att det krisdrabbade Baltikums utlåning till kunder uppgick till cirka 75 miljarder kronor¹⁵. I förvaltningsberättelsen under ”Finansiell översikt” gavs det upplysningar om att total utlåning för koncernen uppgick till 2 896 miljarder kronor¹⁶, en ökning med 7 procent under året. I förvaltningsberättelsen under ”risk-, likviditets- och kapitalhantering” redogjordes det för att Nordeas utlåning till allmänheten på den svenska marknaden uppgick till cirka 696 miljarder kronor¹⁷ vid slutet av året (Nordea 2009).

Under ”affärsutveckling 2009 och marknadspositioner” redogjordes det för att de baltiska kreditförlusterna uppgick till 2 111 miljoner kronor, en ökning med 498 procent under året¹⁸ 2009. För hela koncernen uppgick det reserverade beloppet till 21 752 miljoner kronor¹⁹ I förvaltningsberättelsen, under ”Finansiell översikt 2009” går det utläsa att kreditförluster netto i Sverige var 15 766 miljoner kronor år 2009, vilket var en ökning med 319 procent²⁰ jämfört med 2008 (Nordea 2009).

I Nordeas årsredovisning under finansiella rapporter i not 1 under ”Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar” redogjordes det för att ledningen i vissa fall måste använda sig av uppskattningar och antaganden för att upprätta årsredovisningen i enlighet med god redovisningssed. Ledningens uppskattningar baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som anses vara rättvisande och rimliga. Uppskattningar och bedömningar påverkar redovisade belopp och i vissa fall kan det faktiska utfallet senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. Vissa redovisningsprinciper anses vara av särskild betydelse för Nordeas finansiella ställning då de bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar och uppskattningar. De redogjorde för att nedskrivningsprövning av goodwill ingår i dessa kritiska bedömningar och uppskattningar (Nordea 2009).

Nordea (2009) gav under ”Immateriella tillgångar” i not 1 upplysningar om att goodwillen efter det första redovisningstillfället redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Under ”Prövning av nedskrivningsbehov” i not 1 gick det utläsa att goodwill ska prövas en gång per år för ett eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser tyder på att nedskrivningsbehov finns. Prövningen grundas på en analys för att bedöma om redovisat värde för goodwill är fullt återvinningsbart. Vid fastställande av det återvinningsbara beloppet fastställs nyttjandevärdet, mätt som nuvärdet av förväntade kassaflöden från de kassagenererande enheter till vilka goodwill har fördelats. De prognoser som ledningen gör angående framtida kassaflöden baseras på Nordeas bästa uppskattningar av framtida intäkter och kostnader för de kassagenererande enheter som goodwillen är fördelat till. Ett antal antaganden och uppskattningar som ledningen gör har en betydande effekt på dessa beräkningar, bland annat parametrar såsom makroekonomiska

---

¹⁵ Valutan anges i md EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹⁶ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹⁷ Valutan anges i md EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹⁸ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

¹⁹ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

²⁰ Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till SEK enligt valutakursen 10,2701 per den 31/12 2009 för balansräkningen, se punkt 29 i not 1.

antaganden, marknadstillväxt och affärsvolym. En förändring i någon av dessa parametrar påverkar prognostiserade kassaflöden och kan medföra nedskrivning av goodwill (Nordea 2009).

Vidare gavs det upplysningar under avsnittet "Nedskrivning" i not 1 att nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan bokfört värde och återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av nettoförsäljningspriset nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som genererar löpande inbetalningar som kan hänföras till tillgången. Nyttjandevärdet är nuvärdet av förväntade kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten väntas ge upphov till. Kassaflödet bestäms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens befintliga skick och diskonteras med en diskonteringsränta som motsvarar kapitalkostnaden. Är återvinningsvärdet lägre än redovisat värde skrivs värdet ned (Nordea 2009).

I not 10 gick det utläsa att inga nedskrivningar gjordes på koncernens goodwill år 2009. Under avsnittet "Nedskrivningar" i not 1 ges det upplysningar om att återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. Nordea upplyste att en kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som genererar löpande inbetalningar hänförliga till tillgången (Nordea 2009).

Under avsnittet "Nedskrivningar" i not 1 redogjordes det för att goodwill motsvaras av de kassagenererande enheterna av kundområdena per land. Vidare angav de att nyttjandevärdet är nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödena bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enheten befintliga skick och diskonteras med en diskonteringsränta som motsvarar kapitalkostnaden. I not 24 redogjordes det för att kassaflöden i en nära framtid om 2-5 år baseras på finansiella prognoser, utifrån prognostiserade marginaler, volymer, försäljning och kostnadsutveckling. Kassaflöden på längre sikt bedöms efter tillväxttakt på det område som goodwillen är fördelad till. Vid prövning av goodwillens nedskrivningsbehov har en tillväxttakt på 4-5 procent använts, vilken är baserad på historiska data. Den diskonteringsränta som Nordea använt sig av uppgick till 9 procent, efter skatt (Nordea 2009).

Information i årsredovisningen 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

I avsnittet "Group Operations" i "Affärsutveckling 2009 och marknadsposition" gick det utläsa att Nordea-koncernen hade 2 960 000 privatkunder och 330 000 företagskunder fördelade på 325 kontor i Sverige. Under avsnittet "New European Markets" i Affärsutveckling 2009 redogjordes det för att Nordea hade 65 kontor i Baltikum och betjänade cirka 300 000 kunder 2009. Under "Nordea i korthet" redogjordes det för att till följd av konjunkturedgången har dock Nordea dragit ner på tillväxttaktan och lagt utbyggnaden av kontorsnätet i Baltikum på is (Nordea 2009).

Under avsnittet "Utdelningspolicy och föreslagen utdelning" i affärsutveckling 2009 och marknadsposition föreslog Nordeas styrelse (2009) en utdelning med cirka 2,56 kr²¹ per aktie

---

²¹ Valutan anges i EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,6101 per den 31/12 2009 för resultaträkningen, se punkt 29 i not 1.

(2,12 kr per aktie 2008), vilket gjorde att utdelningen blev totalt 10 677 miljoner kronor²² för året. Under ”Viktiga händelser 2009” i Nordea i korthet berättades det att en extra bolagsstämma i början av året godkände Nordeas nyemission på cirka 25,7 miljarder kronor²³ för att stärka kapitalbasen (se avsnittet ”VD:n har ordet”) (Nordea 2009).

I avsnittet ”VD:n har ordet”, berättade Christian Clausen att Nordea genererade starka resultat mitt i finanskrisen och lågkonjunkturen tack vare stark affärsmodell, kundinriktade värderingar, samt engagerade människor. Vidare redogjorde han för att 2009 blev ett utmanande år för hela finansbranschen och även för många kunder. Nordeas koncern drabbades av finanskrisen, men inte i lika stor utsträckning som många andra banker. Finanskrisens negativa inverkan på kreditmarginalerna och aktiemarknaden fortsatte fram till våren 2009 och bidrog till den värsta världsomfattande lågkonjunkturen sedan andra världskriget. Clausen redogjorde även för att de var väl föreberedda, organiserade, samt agerade i förebyggande syfte och lyckades därmed begränsa förlusterna. De minskade eller slutade även med investeringar på marknader och områden där risken var extra hög, däribland på de nya europeiska marknaderna och där skärptes även kreditprocesserna. Vidare berättade han om att en stark kapitalbas utgjorde grunden för bankens stabilitet och att de därmed valde att göra en nyemission på 25,7 miljarder kronor (Nordea 2009).

Handelsbanken

Nedan presenteras den spontana datainsamlingen ur Handelsbankens årsredovisning 2009.

Värdering av goodwill vid det första redovisningstillfället 2009

Handelsbanken gav upplysningar om att när de förvärvar ett dotterföretag upprättas en förvärvsbalans där identifierbara tillgångar och skulder värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Anskaffningsvärdet består av det verkliga värdet på samtliga dotterföretagets tillgångar och skulder. Överskott som uppstår till följd av att anskaffningsvärdet överstiger förvärvsbalansens identifierbara nettotillgångar redovisas som goodwill i koncernens balansräkning. Dotterföretagets finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten (Handelsbanken 2009).

Värdering av goodwill efter det första redovisningstillfället 2009

I not 24 gav Handelsbanken upplysningar om att koncernens goodwill uppgick till 6 759 miljoner kronor år 2009. Dock specificerades inte hur mycket av denna goodwill som var hänförlig till Bankens verksamhet i Baltikum. I resultaträkningen gick det utläsa att årets resultat uppgick till 10 244 miljoner kronor 2009. I balansräkningen redogjordes det för att koncernens balansomslutning uppgick till 2 122 843 kronor och att eget kapital uppgick till 83 088 miljoner kronor (Handelsbanken 2009).

Under ”Handelsbanken international” i Handelsbankens förvaltningsberättelse (2009) redogjordes det för att utlåningen till allmänheten uppgick till 81,8 miljoner kronor 2009. I not 2 under ”Kreditriskkoncentrationer” gavs det upplysningar om att koncernens totala

---

²² Valutan anges i mn EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknat till SEK enligt valutakursen 10,6101 per den 31/12 2009 för resultaträkningen, se punkt 29 i not 1.

²³ Valutan anges i md EUR i Nordeas årsredovisning, men är omräknad till valutakursen per 31/12 2009, 10,2701, för resultaträkningen, se punkt 29 i not 1.

utlåning till allmänheten uppgick till 1 477 183 miljoner kronor 2009, en minskning med 0,29 procent under året. Utlåningen till den svenska allmänheten uppgick till 1 036 miljarder kronor. Under "Handelsbanken International" i förvaltningsberättelsen angav Handelsbanken att rörelseresultatet för Handelsbanken International uppgick till 648 miljoner kronor, en ökning med 487 procent (Handelsbanken 2009).

I avsnittet "Kreditförluster" under verksamhetens utveckling gick det utläsa att kontorsrörelsen utanför Sverige stod för 1 067 miljoner kronor av koncernens totala kreditförluster. I styrka och stabilitet under avsnittet "Stabila finanser och god likviditet" redogjorde Handelsbanken i sin årsredovisning för att koncernens kreditförluster uppgick till 3 392 miljoner kronor för år 2009, en ökning med 211 procent under året (Handelsbanken 2009).

I not 1 under avsnittet "Koncernredovisning och presentation" gav Handelsbanken upplysningar om att dotterföretagen konsolideras med tillämpning av förvärvsmetoden. Under avsnittet "Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod" i not 1 gavs det upplysningar om att goodwill årligen ska prövas för nedskrivning eller när det finns indikationer på att tillgången kan ha minskat i värde. Nedskrivningsprövningen görs genom att ett återvinningsvärde fastställs. Under avsnittet "Immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod" i not 1 redogjordes det för att återvinningsvärdet beräknas som det högsta av tillgångens nyttjandevärde eller verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader (Handelsbanken 2009).

I not 24 gavs det upplysningar om att återvinningsvärdet fastställs genom beräkning av nyttjandevärdet för respektive kassagenererande enhet. Beräkningen av nyttjandevärde sker genom diskontering av framtida kassaflöden samt slutvärdet för enheten. Handelsbanken har använt sig av en kassaflödesperiod på 20 år. För traditionell bankverksamhet gjorde detaljerade prognoser på riskvägda volymer, intäkter, kostnader samt kreditförluster för de 5 första åren. Dessa prognoser bygger på rimliga och verifierbara antaganden baserade på historisk utveckling, samt kännedom om framtida händelser som kan komma att påverka utvecklingen (Handelsbanken 2009).

I not 24 gavs det fortsättningsvis upplysningar om att för kontorsrörelsen har den förväntade tillväxttakten i kassaflödena bedömts med hänsyn till det rådande marknadsläget inom varje geografiskt område. För att säkerställa tillförlitligheten i de prognoser som företagsledningen gjort görs alltid en jämförelse mellan tidigare prognoser och utfall för enskilda år. För perioder som ligger längre än 5 år framåt i tiden bygger prognosen på ett antagande om långsiktig tillväxttakt. Normalt överstiger inte bankens antagande om tillväxttakt den historiska BNP-utvecklingen. Vid nedskrivningsprövning för år 2009 använde sig Handelsbanken av en långsiktig tillväxttakt på 2 procent, vilket motsvarar Riksbankens långsiktiga inflationsmål. Vidare redogjordes det för att diskonteringsräntan som tillämpats är det jämförda avkastningskravet för den verksamhet som goodwillen hänförs till. Utnyttjad diskonteringsränta uppgick vid årets slut till 3,8 procent, före skatt. Vid årets nedskrivningsprövning ansågs avståndet mellan återvinningsvärdet och bokfört värde vara säkert. Därmed bedömde Handelsbanken att det inte förelåg något nedskrivningsbehov (Handelsbanken 2009).

Under avsnittet "Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod" i not 1 gav Handelsbanken (2009) upplysningar om att en nedskrivning redovisas direkt i

resultaträkningen. Vidare gav Handelsbanken upplysningar under avsnittet ”Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod” i not 1 om att då det inte är möjligt att särskilja de kassaflöden som hänförs från goodwill från kassaflöden som hänförs från andra tillgångar, sker nedskrivningsprövningen på den kassagenererande enheten. Tidigare nedskrivningar av goodwill återförs inte (Handelsbanken 2009).

Under ”Uppskattningar och bedömningar” i not 1 redogjorde Handelsbanken för att tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper i vissa fall innebär att redovisade belopp delvis baseras på uppskattningar och antaganden om framtiden. Uppskattningar och antaganden baseras på företagsledningens bästa och mest rättvisande bedömningar om framtiden och dessa bedömningar granskas och valideras kontinuerligt. Handelsbanken angav nedskrivningsprövning av goodwill som ett område där uppskattningar och bedömningar har haft en väsentlig påverkan på redovisade belopp. De nedskrivningsprövningar som Handelsbanken gör bygger på ett antal bedömningar om marknadsläge, kostnadsutveckling, framtida tillväxttakt och diskonteringsränta (Handelsbanken 2009).

Information i årsredovisningen 2009 som kan relateras till goodwillens värde efter det första redovisningstillfället

Under avsnittet ”Nyckeltal per år” i förvaltningsberättelsen redogjordes det för att Handelsbanken hade 461 kontor i Sverige 2009. I avsnittet ”Kontor utanför Norden och Storbritannien” under kontor och kontorschefer gick det utläsa att antalet kontor i Baltikum år 2009 uppgick till tre, ett kontor i vardera Estland, Lettland och Litauen. Det redogjorde dock inte för hur många kunder banken hade i varken Sverige eller i Baltikum. I avsnittet ”Utfall” under mål och måluppfyllelse 2009 uppgavs det att Handelsbanken öppnade 9 nya kontor utanför Sverige, där ett av dessa kontor öppnades i Litauen (se avsnitt ”Kontor och kontorschefer” och jämför med 2008). I förvaltningsberättelsen under ”Verksamhetens utveckling” redogjordes det för att Handelsbankens verksamhet i Baltikum överfördes under sitt tredje år till affärsområdet ”Handelsbanken International” år 2008, som bedriver kontorsrörelse utanför bankens hemmamarknader. Vidare utökade Handelsbanken verksamheten i Baltikum 2008, genom ytterligare ett kontor i Lettland (se avsnitt ”kontor och kontorschefer” 2009 och jämför med 2008), (Handelsbanken 2008, 2009).

I avsnittet ”Förslag till vinstdisposition” föreslog styrelsen en utdelning för 2009 med 8 kr per aktie (7 kr per aktie 2008), vilket gjorde att den totala utdelningen för året uppgick till 4 998 miljoner kronor (Handelsbanken 2009)

I avsnittet ”VD-ord” redogjorde VD Pär Boman för att år 2009 blev ett år då finanskrisen gick över i en djup lågkonjunktur och oron för inställda betalningar rörde inte längre enbart enskilda personer och företag, utan också hela länder. För Handelsbanken utmärktes året av konjunktorens minskade effekt på de existerande kundernas affärsaktiviteter, men detta kunde bemötas med en fortsatt förbättrad produktivitet i banken och en anstormning nya kunder. Under året hade Handelsbanken förmågan att både växa, öka kundnöjdheten och stärka balansräkningen trots ett år i finanskrisen tecken. Vidare berättade Boman att Handelsbanken klarade sitt företagsmål för 2009, nämligen att ha högre lönsamhet än de genomsnittliga konkurrenterna. Under året fortsatte de att växa på hemmamarknaderna utanför Sverige. Dock fortsatte han att redogöra för att även om mycket gått bra för Handelsbanken under året så har kreditförlusterna varit en besvikelse. För hela året uppgick koncernens kreditförluster till 3 392 miljoner kronor (se avsnitt VD-ord”), (Handelsbanken 2009).

Högskolan i Borås är en modern högskola mitt i city. Vi bedriver utbildningar inom ekonomi och informatik, biblioteks- och informationsvetenskap, mode och textil, beteendevetenskap och lärarutbildning, teknik samt vårdvetenskap.

På **institutionen för data- och affärsvetenskap (IDA)** har vi tagit fasta på studenternas framtida behov. Därför har vi skapat utbildningar där anställningsbarhet är ett nyckelord. Ämnesintegration, helhet och sammanhang är andra viktiga begrepp. På institutionen råder en närhet, såväl mellan studenter och lärare som mellan företag och utbildning.

Våra **ekonomiutbildningar** ger studenterna möjlighet att lära sig mer om olika företag och förvaltningar och hur styrning och organisering av dessa verksamheter sker. De får även lära sig om samhällsutveckling och om organisationers anpassning till omvärlden. De får möjlighet att förbättra sin förmåga att analysera, utveckla och styra verksamheter, oavsett om de vill ägna sig åt revision, administration eller marknadsföring. Bland våra **IT-utbildningar** finns alltid något för dem som vill designa framtidens IT-baserade kommunikationslösningar, som vill analysera behov av och krav på organisationers information för att designa deras innehållsstrukturer, bedriva integrerad IT- och affärsutveckling, utveckla sin förmåga att analysera och designa verksamheter eller inrikta sig mot programmering och utveckling för god IT-användning i företag och organisationer.

Forskningsverksamheten vid institutionen är såväl professions- som design- och utvecklingsinriktad. Den övergripande forskningsprofilen för institutionen är handels- och tjänsteutveckling i vilken kunskaper och kompetenser inom såväl informatik som företagsekonomi utgör viktiga grundstenar. Forskningen är välrenommerad och fokuserar på inriktningarna affärsdesign och Co-design. Forskningen är också professionsorienterad, vilket bland annat tar sig uttryck i att forskningen i många fall bedrivs på aktionsforskningsbaserade grunder med företag och offentliga organisationer på lokal, nationell och internationell arena. Forskningens design och professionsinriktning manifesteras också i InnovationLab, som är institutionens och Högskolans enhet för forskningsstödande systemutveckling.

HÖGSKOLAN I BORÅS

VETENSKAP FÖR PROFESSION

BESÖKSADRESS: JÄRNVÄGSGATAN 5 · POSTADRESS: ALLÉGATAN 1, 501 90 BORÅS

TFN: 033-435 40 00 · E-POST: INST.IDA@HB.SE · WEBB: WWW.HB.SE/IDA